

WAT DUNKT U VAN DEN CHRISTUS ?

Leerrede door RALPH ERSKINE
DE GROTE VRAAG VAN DE EVANGELIE-CATECHISMUS

“Wat dunkt u van den Christus?”

Mattheüs 22 vers 42

Mijn vrienden!

Indien gij enig ontzag of enige eerbied hebt voor de stem van de Zoon Gods, die in deze tekst tot u spreekt, dan is de toepassing reeds begonnen, vóór wij tot de verklaring daarvan overgaan.

Indien de Heere zelf die voor u opende en toepaste, dan zoudt gij zekerlijk meer daarin zien, dan wij u kunnen verhalen. Mogelijk zijn hier velen, die, wanneer de leraar zijn tekst afleest, hun Bijbels openslaan en een vouwtje leggen bij de afgelezen woorden; het is wél gedaan.

Maar dan denken zij : daar is de tekst; en daarmee is het dan genoeg; alsof het maar de leraar aanging, en alsof het alleen maar zijn werk was te spreken over zijn tekst, en hun werk om hem te horen spreken.

Doch weet, mijn vrienden! dat wij hier méér hebben dan een blote tekst. Mijn werk is voor het tegenwoordige niet alleen, om u een tekst voor te lezen, maar ook om u een vraag te doen; en ik kan mijn tekst niet overlezen zonder u die voor te stellen, zeggende: *Wat dunkt u van den, CHRISTUS?*

En het is ulieder werk, niet alleen om aandachtig aan te horen, wat er al gesproken zal worden, maar ook om plechtig voor God te antwoorden op de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Zoo gij die blotelijk aanmerkt als mijn tekst, dan zult gij voor uzelf daarin weinig belang vinden. Maar indien gij die aanmerkt als CHRISTUS' vraag aan u gedaan, dan is uw belang daarin zeer groot.

Het is niet alleen mijn vraag; maar, gelijk CHRISTUS haar hier aan de Farizeeën voorstelde, zo is het ook, wanneer gij die in CHRISTUS' naam en uit Zijn Woord hoort voorstellen, Zijn vraag aan u: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Bij zulk een plechtige gelegenheid als deze is, hebt gij gelegenheid om veel van CHRISTUS te horen; maar nu is de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS, van wie gij zoveel hoort?*

Hoe meer sommige mensen van CHRISTUS horen, hoe minder zij van Hem denken; gelijk het ging met Israël, toen het manna overvloedig rondom de deur der tent regende, toen achten zij dat niet veel.

Maar wee u, die zoveel van CHRISTUS hoort, en nochtans weinig of niets van Hem denkt; Indien iemand de Heere JEZUS CHRISTUS niet liefheeft, zegt de apostel, dat is: zo iemand Hem niet hoogacht, die zij een vervloeking, Maranatha. Indien gij heden des Heeren Avondmaal denkt te gebruiken, zo weet gij immers, dat Hij u bevolen heeft uzelf vooraf te onderzoeken en te beproeven; gelijk wij lezen: "De mens beproeve zich zelve, en ete also van het brood, en drinke van den drink beker". Indien gij nu uzelf recht beproeven wilt, zo weet ik geen kortere of meer wezenlijke vraag in de ganse Bijbel, waaraan gij u beproeven kunt, dan deze: *Wat dunkt u van de CHRISTUS SALOMO zegt van de mens, dat "gelijk hij in zijne ziel denkt, hij ook zo is".* Daarmede wil hij zeggen, dat de staat van een mens af te meten is naar de gedachten zijner ziel.

Nu, also is het ook in deze zaak. Gewis zoals gij in uw ziel denkt, inzonderheid zoals gij van CHRISTUS denkt, zó zijt gij, en zó is uw staat voor God. Naarmate gij hoge en betamelijke gedachten van CHRISTUS hebt of niet, zijt gij óf een begenadigd, óf een onbegenadigd mens, een gelovige of een ongelovige; een die bekwaam is om ten Avondmaal te gaan of niet.

Beproof u dan bij deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

De beproeving komt hier zeer nauwgezet. God alleen kan daarvan getuige zijn; die ook daarom de Rechter zijn zal. Gij moogt, door uw woorden of werken, de mensen bedriegen, welke u aan niets anders dan daaraan kennen kunnen; doch hier wordt gij geroepen, om uzelf te beproeven; en dat wel voor die God, die harten en nieren beproeft, en die ook uw gedachten kent, en ziet wat gij van CHRISTUS denkt.

Betreffende de gelegenheid, waarbij de Heere CHRISTUS deze vraag voorstelde, zij was deze : de Farizeeën hadden Hem verscheidene vragen omtrent de Wet voorgesteld, waardoor zij Hem dachten te vangen, doch waardoor zij intussen zichzelf maar verstrikten. Inzonderheid van vers 15 en vervolgens; want om Hem te verstrikken zouden zij hun discipelen, met de Herodianen, zeggende: "Meester! wij weten dat Gij

waarachtig zijt, en de weg Gods in der waarheid leert en naar niemand vraagt; zeg ons dan: wat dunkt U? Is het geoorloofd den Keizer schatting te geven of niet?" Wat zegt de Wet dienaangaande. Maar CHRISTUS beantwoordt deze vraag tot hun verwondering en verwarring. Verder, van vers 23 en vervolgens komen de Sadduceeën tot Hem, (welke zeggen dat er geen opstanding is,) met een vraag omtrent dat stuk. Zij werpen Hem een zwaarigheid voor uit de Wet van MOZES. die zij dachten, dat met de leer der opstanding geenszins bestaan kon, vers 24. Maar CHRISTUS beantwoordt ook deze vraag tot hun verstomming. Vers 34 en vervolgens : de Farizeeën gehoord hebbende, dat Hij den Sadduceeën de mond gestopt had, hebben al hun krachten tezamen vergaderd om Hem te verzoeken, en, ware het mogelijk, in het nauw te brengen. Daarom kwam er één uit hen, zijnde een Wetgeleerde, tot Hem, met een andere vraag, zeggende: "Wat is het grote gebod in de Wet?" Doch nu zij Hem zó veel vragen gedaan hadden, en Hij die allen beantwoord had, werd het tijd, dat Hij hun óók een vraag deed; en die doet Hij hun, terwijl zij allen tegen Hem vergaderd waren. Ofschoon nu al hun krachten verenigd waren, en een iegelijk van hen gereed was, om elkander te helpen en onderstand te bieden, zo verstomde Hij ze nochtans en bracht hen allen in het nauw.

Want de Heere heeft een zonderling welgevallen om Zijn vijanden te overwinnen en Zijn wederpartijders te verstommen; juist dán, wanneer zij denken het sterkst te zijn, en wanneer zij alle voordelen hebben, welke zij begeren kunnen. De Heere CHRISTUS doet hun dan een vraag, die zij gemakkelijk beantwoorden konden. Het was een vraag uit hun eigen Catechismus : "Wat dunkt u van den CHRISTUS? en wiens Zoon is Hij?" Zij beantwoorden deze naar waarheid uit de Schrift, zeggende dat Hij de Zoon DAVIDS was. Dit hadden zij uit Ps. 89 : 35, 36 geleerd, alsook uit verscheidene andere plaatsen, waarin wordt aangetoond, dat de Messias het zaad DAVIDS zijn moest, en een rijsje uit de stam van ISAÏ.

Hiertegen wierp de Heere CHRISTUS hun een zwaarigheid op, die zij niet beantwoorden konden, maar welke hen integendeel verstomde; en niemand durfde Hem één woord meer vragen. Hij zeide tot hen: "Hoe noemt Hem dan DAVID in den Geest zijnen Heere, zeggende: de Heere heeft gezegd tot mijnen Heere, enz. Indien Hem dan DAVID noemt zijnen Heere, hoe is Hij dan zijn Zoon?"

De Heere CHRISTUS beoogde hierdoor, niet hen te verstrikken, gelijk zij Hém zochten te doen, maar hen te onderwijzen in een noodzakelijke waarheid. Die waarheid hadden zij te geloven, namelijk, dat de te verwachten Messias zowel God was als mens; zowel DAVIDS Heere, als DAVIDS Zoon; zowel "de wortel, als ook het geslacht van DAVID". Hier werden zij dan in het nauw gebracht en verstomd.

Velen worden trots op hun kennis, omdat zij enige vragen uit hun Catechismus kunnen beantwoorden, gelijk de Farizeeën hier ook in het algemeen konden doen, welke echter reden hebben, om beschaamd te wezen over hun onkunde. Want wanneer de vraag verder opengelegd wordt, dan kunnen zij de waarheden niet bevestigen, die zij komen vast te stellen; noch ook de éne waarheid met de andere overeen brengen evenmin als de Farizeeën dat hier doen konden. Daaruit werd het alzo openbaar, dat hoewel zij de vraag beantwoordden, zij haar nochtans niet verstonden; noch in het algemeen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* noch in het bijzonder: *Wiens Zoon is Hij?*

Ik zal mij nu maar alleen bepalen tot de vraag, zoals deze in het algemeen wordt voorgesteld, doch nochtans het andere gedeelte daarvan niet uitsluiten, voor zover de stof dat zal medebrengen.

Als CHRISTUS deze vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*" aan de Farizeeën voorstelde, zo hebben zij ongetwijfeld gedacht, dat hun bevattingen alleszins rechtzinnig waren, daar zij Hem begrepen de zoon DAVIDS te zijn. Maar, gelijk de hedendaagse verdoemelijke en verleidende Ariaanse leraars doen, zo hadden zij ook zulke hoge gedachten niet van Hem, dat zij Hem begrepen de Zoon Gods te zijn. Zij dachten niet zo betamelijk van Hem, dat ze Hem erkenden de allerhoogste God te zijn, met de Vader even gelijk. Dus was er dan, niettegenstaande al hun kennis, in deze vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*" veel meer opgesloten, dan zij wel verstonden.

De Farizeeën hadden CHRISTUS verscheidene vragen gedaan omtrent de Wet, en het grote gebod daarvan. Nu was het ook zeer gepast, dat Hij hun een vraag voorstelde omtrent de grote belofte des Evangelies. Zij waren zó ingenomen met de Wet, dat zij om het gehele Evangelie niet dachten; zij dachten zóveel van MOZES, dat ze niet één gedachte van CHRISTUS hadden.

Daarom zegt Hij tot hen: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*" Velen zijn zó vervuld met de Wet, dat zij Hém, die het einde der Wet is tot rechtvaardigheid, een iegelijk die gelooft, geheel vergeten.

In deze vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*" ligt een berisping voor alle wettische mensen, om hen te overtuigen van hun trotsheid.

Er is in elke Schriftuur-tekst een diepte, welke, ofschoon zij voor een vleselijk oog duidelijk en klaar schijnt, nochtans in zijn geestelijke diepte, zonder de hulp van de Geest Gods niet gepeild kan worden.

Er ligt ook in deze vraag een grote diepte, welke de Engelen zelf niet peilen kunnen, want, zij zijn begerig om er in te zien; en zij kunnen nooit genoeg van CHRISTUS denken.

Wat zal dan de mens antwoorden op de vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*"

Deze tekst nu al te oordeelkundig of te scherpzinnig te willen verdelen, dat zou de weg maar zijn, om die te verduisteren.

Echter denk ik dat elk woord daarvan zijn nadruk heeft.

1. Er ligt een nadruk in het vraagwoordje **WAT**; wat dunkt u van den CHRISTUS? Welke plaats geeft gij Hem? Welk een waarde stelt gij Hem? Welke eer en heerlijkheid schrijft gij Hem toe? Wat hoogachting hebt gij voor Hem?

2. Er ligt ook nadruk in het werkwoord **DUNKT**. Sommigen denken ganselijk niet aan Hem; God en CHRISTUS zijn niet in al hun gedachten. Sommigen denken zeer gering en onbetamelijk van Hem, en anderen hebben harde gedachten van Hem. Maar: Wat dunkt u er van? Welke gedachten hebt gij van Hem? Wat is uw gevoel van Hem? Wat is uw bevatting van Hem? Hoe zijn uw genegenheden omtrent Hem gesteld? Welke overdenkingen hebt gij van Hem?

3. Er ligt ook nadruk in het voornaamwoord, **U**; wat dunkt U van den CHRISTUS? Gij Farizeeën en Sadduceeën: Wat dunkt u van den CHRISTUS? Gij die zo bezig zijt om vragen voor te stellen omtrent de Wet: wat dunkt u van den CHRISTUS, het einde van die? Gij wettischen en zelfrechtvaardigers: Wat dunkt u van den CHRISTUS? Want hoewel deze vraag in het bijzonder aan de Farizeeën voorgesteld werd, nochtans betreft zij een ieder in het algemeen; want de vraag, welke tot ontdekking en overtuiging van geveinsden voorgesteld wordt, is tevens ook nuttig tot vertroosting en bevestiging van de gelovigen en tot ontdekking van hun oprechtheid. Hoewel de dochters van Jeruzalem niet méér van CHRISTUS denken, dan van eens anders liefste, zeggende: "Wat is uw liefste meer, dan eens anders liefste?" zo acht nochtans de bruid Hem boven een ander, zeggende: Hij draagt de banier boven tienduizenden. Daarom betreft deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS, een ieder in het algemeen, dat is: zowel de gelovigen als de ongelovigen; want gewis, degenen die geloven, is Hij dierbaar.

4. Er ligt ook nadruk in het voorwerp of in de stof van de vraag: de **CHRISTUS**; wat dunkt u van den CHRISTUS? Wat dunkt u van de MESSIAS? Wat dunkt u van de Gezalfde Gods, en van Zijn CHRISTUS? Het is opmerkelijk, dat CHRISTUS hier niet zegt: Wat dunkt u van Mij? maar : Wat dunkt u van den CHRISTUS? dat is, van de Gezalfde Gods, de Messias aan de vaderen beloofd.

Hierdoor wordt ons te kennen gegeven, dat, gelijk CHRISTUS lust heeft om Zijn ambt te verheerlijken als de Gezondene, de Verzegelde en de Gezalfde Gods, wij van Hem ook geen rechte of betamelijke gedachten kunnen hebben, tenzij wij Hem begrijpen in Zijn zaligmakende ambten, waartoe Hij van de Vader geautoriseerd is. Daarom, wanneer Hij niet zegt: Wat dunkt u van Mij, maar : Wat dunkt u van den CHRISTUS? zo prijst Hij niet blotelijk zichzelf, maar ook Zijn Vader aan, die Hem tot dat ambt gezalfd heeft: alsook zichzelf, als dragende Zijns Vaders zending; en als bekleed zijnde met Zijn gezag en autoriteit. Wat dunkt u van den CHRISTUS?

Hier is het eigenlijke voorwerp, voor de redelijke schepselen van hoge achting; inzonderheid voor de zondaren van 't menselijk geslacht, waarop hun gedachten bepaald moesten worden. De vraag is niet : Wat dunkt u van God, absoluut aangemerkt? Want God is buiten CHRISTUS een verterend vuur. Ook is de vraag niet: Wat dunkt u van MOZES? Gijlieden verheft MOZES en de Wet zozeer, doch méér dan MOZES is hier; namelijk Hij, door wie de wet verhoogd en verheerlijkt is. De vraag is ook niet: wat dunkt u van de leraars en van hun predikatiën? O neen! Zij allen zijn maar, als 't ware, een afbeeldsel des doods zonder Hem.

Maar de vraag is: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Het Woord zelf is, zonder Hem maar een dode letter. Het is een opmerkelijk gezegde, hetwelk CHRISTUS tot dit einde gebruikt heeft: "Onderzoekt de Schriften; want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen; en gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben". Gij meent in de Schriften het eeuwige leven te hebben, doch zij getuigen van Mij. Nochtans wilt gij tot Mij niet komen, alhoewel de Schriften getuigen, dat het eeuwige leven alleen in Mij gevonden kan worden. Want CHRISTUS "is de waarachtige God en het eeuwige leven". "En dit is het getuigenis, namelijk, dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft: en dit zelve leven is in Zijnen Zoon". Aangezien dan de Schrift van CHRISTUS getuigt, dat het eeuwige leven in Hem gevonden

wordt, zo is het te vergeefs het eeuwige leven zelfs in de Schrift te zoeken, zolang men niet tot CHRISTUS komen wil, opdat men in Hem het eeuwige leven hebbe.

Een mens kan betamelijke gedachten hebben van de Schrift, en nochtans verloren gaan in zijn onkunde, en sterven in zijn dwaling, omdat hij niet betamelijk van Christus denkt, overeenkomstig de getuigenis dat de Schrift van Hem geeft. Daarom blijft de grote vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Aanmerkingen.

De grote vraag van den Christelijken Catechismus waardoor een mens zichzelf te beproeven heeft, is deze: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Hier zien wij, dat CHRISTUS, die de Catechiseerder zelf is, of degene die de vraag voorstelt, ook de Catechismus is of de stof van de vraag zelf. Het was ook tot ditzelfde einde, dat CHRISTUS op deze vraag antwoord vorderde, zowel ten aanzien van het volk in het algemeen, als ten aanzien van de discipelen in het bijzonder; te weten, wat zij van Hem dachten: "Wie zeggen de scharen, dat Ik ben?"

Wat is hun gevoelen en oordeel van CHRISTUS? Omtrent de schare wordt geantwoord, dat sommigen Hem hielden voor JOHANNES den Doper; anderen voor ELIAS; en anderen voor enig Profeet, die van de ouden was opgestaan. Zij hadden wel enige achting voor CHRISTUS, maar niet volgens Zijn waardigheid, uitnemendheid, grootheid of heerlijkheid.

Maar CHRISTUS zei tot Zijn discipelen: Wie zegt gijlieden dat Ik ben? Wat zijn uw gedachten, en wat oordeelt gijlieden van Mij? Waarop PETRUS, in naam van al de discipelen, antwoordt: De CHRISTUS Gods. Alleen de gelovigen konden deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* recht beantwoorden.

Om deze stof wat nader te behandelen, zal ik, onder des Heeren bijstand, deze orde houden:

- I. Zal ik enige algemene aanmerkingen vooraf laten gaan, om deze leer op te helderen.
- II. Zal ik aantonen, wat de inhoud is van deze vraag, in haar bijzondere delen.
- III. Zal ik enige redenen van deze leer voorstellen, welke aanwijzen zullen, waarom deze de voornaamste beproefvraag is van de Christelijken Catechismus. En:
- IV. zal ik daaruit enige besluiten trekken ter toepassing van deze leer, om ons gemoed te onderrichten, om onze staat te onderzoeken, en om onze gedachten en genegenheden omtrent CHRISTUS betamelijk te besturen.

HOOFDSTUK I

Het eerste hoofdstuk, hetwelk voorgesteld was, is om enige algemene aanmerkingen vooraf te laten gaan tot opheldering van deze leer.

1. Merkt op, dat de mens een denkend schepsel is. God heeft de mens geschapen met een denkend vermogen, bekwaam om onderscheidenlijk te kunnen denken en te redeneren; vatbaar zijnde voor redelijke gedachten omtrent God; geestelijke voorwerpen en hemelse dingen. Daarvoor zijn de dieren, welke ook een zekere soort van gedachten hebben, niet vatbaar. De mens was begaafd, boven alle dieren, met een vermogen, vatbaar voor hemelse overdenkingen. Het is alleen de redelijken schepselen, zo mensen als Engelen eigen, om van God en CHRISTUS te denken. Want andere schepselen zijn voor zulke gedachten niet vatbaar. Dit wordt duidelijk verondersteld in deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

2. Merkt op dat des mensen gedachten tegelijk met al de vermogens en krachten zijner ziel, zulk een slag gekregen hebben door de val van ADAM, dat zij tot het begeren van geheel andere voorwerpen dan God, het hoogste goed, zijn vervallen. Ja, de val heeft, als het ware, hem de kop vermorzeld; en God is uit dat aldus verbroken zijnde uitgegaan en het schepsel is daarin gekomen. Sedert die tijd kan hij nooit één rechte gedachte van God meer hebben; ja, al zijn gedachten zijn, dat er geen God is; of gelijk het de Engelsen hebben: "God is niet in al zijn gedachten". Integendeel, ontelbare andere dingen vervullen de plaats, welke God hebben moest: "Hij heeft den mens recht gemaakt, maar hij heeft vele vonden gezocht", in zoverre, dat nu al het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dagen alleenlijk boos is".

De wereld en haar begeerlijkheden monopoliseren, en sluiten al de gedachten van de kinderen der mensen op, en God wordt daar buiten gesloten; daarin is voor God of voor Zijn Zoon geen plaats. Deze verkeerde wending der gedachten wordt ook in de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* duidelijk verondersteld.

3. Merkt op, dat (welke verwarde gedachten, of duistere begrippen een mens natuurlijk in zijn afgevallen staat ook, aangaand; God en Zijn wet, zouden mogen hebben, als zijnde een verwarde chaos, waarvan staat dat ze woest en ledig was, en dat duisternis den afgrond bedekte), geen mens van nature enige gedachte van CHRISTUS of van God in CHRISTUS hebben kon, zelfs niet in enige de minste schemering of duister denkbeeld, zonder een Goddelijke openbaring.

ADAM behield, toen hij gevallen was, wel enige ontzagelijke en verschrikkelijke gedachten van God, maar hij kon nooit enige gedachten van CHRISTUS gehad hebben, tenzij God Hem geopenbaard had, als het zaad der vrouwe, hetwelk de slang den kop vermorzelen zou.

Deze verborgenheid is verzwegen geweest van de tijden der eeuwen. Die grote verborgenheid der godzaligheid, God geopenbaard in het vlees, of God in CHRISTUS, de wereld met Zichzelven verzoenende, kon nooit in onze gedachten opgekomen zijn. Een mens heeft wel enige natuurlijke indrukken van God, als van een Wetgever, welke met hem, op voorwaarde van gehoorzaamheid, handelt, volgens het eerste verbond der werken, hetwelk gemaakt was met de eerste ADAM. Maar God in CHRISTUS, als het einde der wet tot rechtvaardigheid, en de gerechtigheid der wet vervullende in des zondaars plaats, is zulk een geheime verborgenheid en zóver boven de natuurlijke gedachten van een mens verheven, dat hij, zelfs wanneer die waarheid voorwerpelij geopenbaard wordt, zonder onderwerpelijke, inwendige en zaligmakende verlichting in de kennis daarvan, niet één rechte gedachte of bevatting daarvan hebben kan. Hij blijft steeds vasthouden aan zijn wettische dromen en begrippen van God, als met Hem in een betrekking van het Oude Verbond staande. Dit was kenbaar in de Farizeeën; niettegenstaande het licht des Evangelies, hetwelk zij ontvangen hadden, zowel uit de Profetieën en de beloften van het Oude Testament aangaande CHRISTUS, als van de stralen van de Zon der Gerechtigheid zelf, welke nu onder hen was opgegaan.

Nochtans bleven zij steeds hangen aan de wet, hebbende enige duistere gedachten van God met betrekking op haar. Daarom leidt CHRISTUS, hun gedachten willende besturen op de rechten weg tot God, hen tot Hemzelf. Daar de discipelen zelf, als zijnde maar ten dele hierin verlicht, nodig hadden, om bestuurd te worden in hun geloof en hun geestelijke gedachten omtrent God, opdat zij niet wettisch eindigen mochten in God, absoluut aangemerkt, maar evangelisch in God in CHRISTUS: "Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij", hoe veel te meer hadden dan de blinde Farizeeën toch nodig, om bestuurd te worden op de rechten weg, gelijk de Heere Jezus hen ook hier bestuurt, zeggende: "Gij hebt gedachten van God, maar, wat dunkt u van den CHRIS^Tus?"

4. Merkt op wanneer CHRISTUS geopenbaard is, dan kan een mens wel iets van Hem denken, maar nochtans denkt hij verkeerd, tenzij zijn gedachten vergeestelijkt zijn door een bovennatuurlijke verandering en zaligmakende verlichting van zijn verstand in de kennis van CHRISTUS.

Men kan de gedachten aanmerken, óf als redelijk en speculatief, alleen maar een werk van de hersenen zijnde en enkel in de blote theorie van Goddelijke dingen bestaande, óf anders als praktisch en geestelijk werkende, en zich niet alleen ophoudende in het hoofd, maar ook het hart aandoende, de genegenheden in beweging brengende omtrent Hemelse en Goddelijke dingen, en een geestelijke hoogachting daarvoor verwekkende.

Nu, welke gedachten van CHRISTUS een natuurlijk mens ook in die eerste zin zou mogen hebben, nochtans kan hij geen rechte gedachten van CHRISTUS hebben in den laatste zin, vóór dat er in hem een bovennatuurlijke verandering en zaligmakende verlichting gewrocht zij. Het is een mens even onmogelijk om, in de staat der natuur, aan CHRISTUS of aan geestelijke dingen geestelijk te denken, als het een mens die blind geboren werd, onmogelijk is om over de kleuren te oordelen, of om verheugd te zijn door hun luister en schoonheid ziet: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; zij zijn hem een dwaasheid; hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worde.". Deze onderscheiding kan hij niet hebben, vóór dat hij uit "de duisternis wordt overgezet in Gods wonderbaar licht, en, vóór dat God, die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis schijnen zoude, in zijn hart schijnt, om hem te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van JEZUS CHRISTUS!".

Daarom kan een mens van CHRISTUS denken, en evenwel niet anders dan verkeerd, zonder deze zaligmakende verlichting.

Dit wordt ook hier in de vraag verondersteld. Want het ontbrak den Farizeeën niet aan enige gedachten van CHRISTUS, de Messias, welke ook ten dele, wat de stof aangaat, recht waren, omdat zij Hem dachten de Zoon DAVIDS te zijn, Maar nochtans waren ze zo ver af van rechte gedachten te hebben van CHRISTUS, als Godmens, alsook ten aanzien van de wijze van hun gedachten omtrent Hem, dat zij nooit rechte hoogachting hadden voor de waren CHRISTUS. O neen ! Hij werd van hen veracht en verworpen, als "een wortel uit een dorre aarde, en, als geen gedaante of heerlijkheid hebbende".

Aldus wordt Hij nog steeds van velen licht geacht en verworpen, die nochtans denken, dat zij wel en recht genoeg van CHRISTUS denken; zij denken wel iets van Hem, doch gans verkeerd. Daarom is de vraag niet bloot omtrent de denksdaad, maar omtrent haar hoedanigheid. De vraag is niet; hebt gij enige gedachten van CHRISTUS? Denkt gij wel ooit aan Hem? Maar: "Wat denkt gij van Hem?"

5. Merkt ook op, dat des mensen gedachten binnen Gods rechtsgebied en onder Zijn autoriteit zijn. Gods geboden strekken zich niet alleen uit tot het uitwendige, maar ook tot het inwendige, tot de verborgen mens des harten; daarom strekken zij zich verder uit, dan ooit enige aardse geboden doen kunnen.

Waar is ooit een monarch geweest, die zulke wetten geven kon, welke het hart en de gedachten der mensen verbinden konden? Zo enig sterveling een wet zou geven, daarin gebiedende dat zijn onderdanen, op straf van de dood, niet één enige verraderlijke gedachte tegen zijn koninklijken persoon zouden mogen voeden, of dat hij zich anders op hen zou wreken, gewis zulk een vorst zou nog veel meer waardig zijn belachen en bespot te worden, wegens zijn trotsheid en dwaasheid dan Caligula, die de lucht dreigde, indien ze durfde regenen, wanneer hij in zijn spelen bezig was; hoewel hij nochtans die niet durfde aanschouwen, wanneer het donderde. Het ware de hoogste dwaasheid, dat enig gekroond hoofd in de wereld, of enig Potentaat op aarde, zó ver zijn rede zou verzaken, om te denken, dat de gedachten van des menschen hart, onder zijn gebied of zijn jurisdictie (rechtsgebied) zouden zijn. Doch ziet, zij zijn allen onder de autoriteit van God, want zijn naam is de Onderzoeker des harten en de Beproever der nieren van de kinderen der mensen. Denkt dan niet, dat voor God de gedachten vrijer zijn, dan de woorden of de werken. Het is Zijn prerogatief of voorrecht alleen, de inwendige mens te verbinden, en "de verborgene dingen der mensen te oordelen", door JEZUS CHRISTUS die hier de ondervrager is, en die ulieden de vraag voorstelt. Hij is daar ook de bekwaamste toe, want Hij weet naar welke koers uw gedachten zich wenden. Hij is er getuige van en Hij zal er ook de rechter over zijn, want zij zijn allen onder zijn rechtsgebied.

Daarom is het ook Zijn onbetwistbaar recht, u te roepen, om rekenschap te geven van uw gedachten; uw gedachten zijn voor Hem even zichtbaar, als uw daden: "Want het Woord Gods" het zelfstandige Woord, het Woord dat vlees geworden is, "is levendig en krachtig", "en is een oordeler der gedachten en overlegging des harten; en, daar is geen schepsel voor Hem onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen desgene, met welchen wij te doen hebben". Hij kent onze gedachten van verre, ja zelfs vóór wij denken. Ook zijn de gedachten als werken en daden voor Hem; de gedachten des harten zijn als daden des harten en ware werken voor Hem. Een overspelige gedachte is bij Hem overspel, en zal door Hem, als zodanig geoordeeld worden; een gierige gedachte is afgoderij voor Hem; een boosaardige gedachte is doodslag; een ongelovige gedachte is ongeloof; een verachtende gedachte van CHRISTUS is de verachting zelf. Hij is een oneindige Geest, die uw gedachten beter ziet, dan de mensen uw daden zien kunnen. Daarom geeft Hem rekenschap van uw gedachte: "Wat dunkt u van den CHRISTUS?"

6. Merkt ook op, dat (gelijk een mens verwachten moet, door God onderzocht te worden, ten opzichte van zijn gedachten zowel als van zijn werken, en wel inzonderheid over zijn gedachten van CHRISTUS,) God ons oordelen zal naar de gedachten die wij van CHRISTUS hebben. Daarom behoren wij onszelf ook volgens deze regel te onderzoeken; want zoals onze gedachten zijn, zo zijn wij; ja Gods gedachten van ons zijn, naar dat onze gedachten van CHRISTUS zijn.

Indien wij niets van CHRISTUS denken, dan denkt God ook niets van ons; maar indien wij waardige gedachten van CHRISTUS hebben, dan heeft ook God waardige gedachten van ons, in Hem. Want Gods gedachten zijn van Hem zeer hoog en heerlijk, daar Hij is des Vaders troetelkind en vermaking. Wanneer onze gedachten van CHRISTUS enigermate overeenkomen met Gods gedachten van Hem, en wij hoge en heerlijke gedachten van Hem hebben, gelijk God heeft, dan is het zeker dat wij de Geest Gods hebben, en

dat, gelijk God in CHRISTUS een welgevallen heeft, Hij also ook in ons een welgevallen heeft, in Hem. Indien dan onze gedachten en harten ons in deze zaak veroordelen, "God is meerder dan ons harte en Hij weet alle dingen". Maar indien ons hart ons niet veroordeelt, dan hebben wij vrijmoedigheid tot God.

Het is waar, de natuurlijke consciënties der mensen, en hun gedachten kunnen hen wel beschuldigen of verontschuldigen, en hen dus veroordelen of rechtvaardigen, naar dat zij goed of kwaad gedaan hebben. Doch also veroordeeld of gerechtvaardigd te worden is geen bewijs van iemands goede staat voor God; want dat vertoont maar het werk der wet, geschreven in onze harten van nature, namelijk het verbond der werken, het welk zegt, dat de daders der wet gerechtvaardigd zullen worden en dat de overtreders daarvan veroordeeld zullen worden. Dit zijn enige stralen van het licht der natuur. Alle mensen kunnen hierin zichzelf veroordeeld vinden; en zij, die in deze denken, dat ze voor God gerechtvaardigd zijn door hun goede werken, ontdekken klaar hun onkunde van de wet, welke alle ijdele en kwade gedachten veroordeelt, zowel als alle kwade werken.

Daarom kan niemands hart of gedachte hem voor God rechtvaardigen, noch een goede consciëntie of vrijmoedigheid tot God hebben, vóór dat hij rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS heeft, door Wie de wet een volle voldoening omtrent al haar geboden en eisen ontvangen heeft, en door Wiens bloed de vurige wet is uitgeblust. Wanneer het geweten besprengd is met dit bloed, en dus gereinigd van de dode wettische werken, om de levenden God te dienen, dan heeft een mens naar de mate zijns geloofs, en van zijn regelmatige gedachten van CHRISTUS, ook vrijmoedigheid tot God. Hoe meer een mens aan de wet denkt, hoe meer zijn gedachten hem veroordelen zullen, wanneer hij anders de geestelijkheid daarvan maar recht verstaat. Doch hoe meer hij aan CHRISTUS denkt, als het einde der wet tot rechtvaardigheid, hoe meer zijn gedachten en zijn geweten hem zullen vrijspraken en vrijmoedigheid geven voor God; want "wij hebben de vrijmoedigheid om in te gaan in het heiligdom door het bloed van JEZUS CHRISTUS". Dezulken, die veel van zichzelf en weinig of niets van CHRISTUS denken, zijn de minsten in het Koninkrijk der hemelen; ja zij behoren ganselijk niet tot dat Koninkrijk; zij verachten CHRISTUS, en God veracht ook hen. Maar zij, die weinig of niets van zichzelf denken, en die veel van CHRISTUS denken, en alleszins heerlijke en betamelijke gedachten van Hem hebben, zijn groot in het Koninkrijk Gods. CHRISTUS wordt van hen hoog geacht, en God heeft ook hoogachting voor hen; zij zijn begenadigd in de Geliefde.

Daarom blijft de grote vraag: "Wat dunkt u van dan CHRISTUS?"

HOOFDSTUK II

Het tweede hoofdstuk, hetwelk voorgesteld was, is om aan te tonen, wat de inhoud van deze vraag is: "Wat dunkt u van den CHRISTUS?" Opdat wij ons niet bedriegen mochten met enige voorbijgaande gedachten, welke wij van CHRISTUS zouden mogen hebben, zo zal ik de meening en den inhoud van deze vraag wat nader openleggen. Omdat dit het voornaamste hoofdstuk is van het leerstellige taal, de tekst, moeten wij de verscheidene delen van deze vraag verklaren, en de inhoud daarvan nader tonen; en dat :

- I. voorwerpelijk, met opzicht op haar voorwerp CHRISTUS.
- II. dadelijk of werkelijk, met opzicht op de daad van denken.
- III. vormelijk, met opzicht op de hoedanigheid van de daad en welke soort van gedachte het is: "Wat dunkt u van Hem?" En :
- IV. onderwerpelijk, met opzicht op de personen, welke de onderwerpen daarvan zijn, te weten, Gij of u: "Wat dunkt u van den CHRISTUS?"

I.

Zal ik de inhoud van deze vraag overwegen, met opzicht tot haar voorwerp of de stof van onze gedachten, namelijk CHRISTUS: Wat dunkt u van den CHRISTUS? Ik moet echter bekennen, dat het mij onmogelijk is, om van alles melding te maken, van hetgeen ik denk, dat hieromtrent al gezegd zou kunnen worden; daar zijn in CHRISTUS zoveel dingen, die ik bevond de stof te zijn van deze vraag, daar Hij alles in allen is, en als de ganse volheid der Godheid in Hem wonende, dat, eer ik het wist, mij daarin meer dan honderd vragen voorkwamen, welke allen tot deze éne bijzonderheid gebracht konden worden.

Daarom vond ik mij genoodzaakt die te verkorten; en hoewel ik in de toepassing, zo de tijd dit toelaat, door genade, van enige daarvan enige melding zal maken, zo zal ik nochtans voor het tegenwoordige mij

bepalen tot hetgeen ik oordeel te behoren tot de inhoud van de tekst met zijn samenhang, en tot het oogmerk van de Heiligen Geest in deze vraag: "Wat denkt u van den CHRISTUS?" Dat is:

1. Wat dunkt u van Zijn gerechtigheid?
2. Wat dunkt u van Zijn afkomst;
3. Wat dunkt u van Zijn persoon? En:
4. Wat dunkt u van Zijn zalving?

Eerst. Wat dunkt u van Zijn gerechtigheid?

Dit stel ik in de eerste plaats, omdat ik uit hetgeen vooraf gaat, hetwelk de gelegenheid tot deze vraag is, oordeel, dat het grote doel en oogmerk van de Heere CHRISTUS daarin geweest is, om deze eigengerechtigte Farizeeën van de gerechtigheid der werken en van de wet af te brengen (waaruit al hun vragen vloeiden, welke zij Hem voorstelden) en om hen tot Hem te leiden, als de Heere hunne gerechtigheid, en het einde der wet.

Even alsof Hij zei: Gij denkt gerechtvaardigd te kunnen worden uit de werken der wet, maar hoe kan dat mogelijk zijn, daar, uit "de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd zal worden, en dat uit de wet de kennis der zonde is?". Zo gij wilt vasthouden aan de voorwaarde van het oude verbond met God, zo laat dan de wet zelf ondervragen: Waar is uw gerechtigheid der natuur en der praktijk, die zij vordert? Waar is uw gerechtigheid der gedachten, woorden en werken, die zij vordert? Waar is uw gerechtigheid van de geneigdheid en de werkzaamheid welke zij vordert? Ja, waar is uw volmaakte, persoonlijke en eeuwigdurende gerechtigheid, welke zij vordert, dat is: uw gerechtigheid inwendig in het hart, uitwendig in het leven en eeuwig in duurzaamheid?

Want, "vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen". De wet zal u zeggen, ofschoon gij "dezelve in alles onderhoudt, en maar in één stuk struikelt, dat gij schuldig zijt aan die allen". Is er nu in al uw leven, niet iets verkeerd geweest in uw staat, in uw natuur of in uw hart of gedachten, om nu niet te spreken van uw woorden en werken? Zo ja, dan zijt gij schuldig aan die allen. Indien dan door de wet de kennis van uw zonde en van uw schuld is, hoe kunt gij daardoor dan gerechtvaardigd worden? Kan die heilige en rechtvaardige wet u wel rechtvaardig verklaren?

O neen! Daarom verwacht gij tevergeefs door de wet gerechtvaardigd te zullen worden; en dus vraag ik: "Wat dunkt u van den CHRISTUS, den Messias" die genaamd wordt, "JEHOVA TSIDKENNU, de Heere onze gerechtigheid?" Hij is het, die gekomen is, om de gerechtigheid der wet dadelijk en in waarheid te vervullen in zijn eigen Persoon, opdat de gerechtigheid daarvan aan ons vervuld zou worden, lijdelijk en door toerekening. Is het deze gerechtigheid ook niet alleen, welke de wet verhoogt en verheerlijkt? Gij verhoogt en verheft uw eigen gerechtigheid, welke de wet onteert en schande aandoet; maar wat dunkt u van den CHRISTUS? Verhoogt en verheerlijkt gij Hem wel, als de Heere onze gerechtigheid? Moest gij niet die gerechtigheid verhogen, welke de wet verhoogt, aangezien zij meer is dan de gerechtigheid der engelen?

Zij is niet de gerechtigheid van een bloot mens, of van DAVIDS Zoon alleen, maar zij is de gerechtigheid van God en van DAVIDS Heere, en zo gij de Heere CHRISTUS slechts aanmerkt als DAVIDS Zoon, dan is 't geen wonder, dat gij naar de wet hunkert, en naar een jammerhartige gerechtigheid van uzelf. Want gij hebt nooit de heerlijkheid gezien van de gerechtigheid van CHRISTUS. Maar indien gij behoorlijk van CHRISTUS denkt, dan zult gij zien dat Hij de Heere Jehova is, en dat Zijn gerechtigheid een heerlijke en Goddelijke is, zodat gij alles maar "schade en drek zult achten, om de uitnemendheid der kennis van CHRISTUS, en om in Hem gevonden te worden, niet hebbende uw eigen gerechtigheid, die uit de wet is, maar de gerechtigheid, die uit God is, door het geloof van CHRISTUS".

Laat dan al uw vragen; mocht CHRISTUS zeggen, plaats maken voor deze grote vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS, en van Zijn eeuwige gerechtigheid der wet? Uw gerechtigheid zal niet één beschuldiging der wet verduren kunnen, wanneer die tegen u zal opkomen, om gehoorzaamheid en voldoening van u af te vorderen. Maar de gehoorzaamheid van CHRISTUS tot de dood, beantwoordt aan de volle eis van haar gebod en van haar bedreiging; wat dunkt u dan van den CHRISTUS en van Zijn gerechtigheid?

Dit is het eerste stuk, hetwelk in de vraag opgesloten is, zoals zij hier voorkomt.

Ten tweede. Wat dunkt u van Zijn afkomst?

Dat dit in deze vraag ook opgesloten is, blijkt uit den samenhang: Wiens Zoon is Hij? Wat dunkt u van Zijn afkomst? Zij dachten, dat dit een vraag was, welke zij zeer gemakkelijk konden beantwoorden, door maar

te zeggen: "Hij is DAVIDS Zoon. Doch wanneer zij de vraag van de profeet JESAJA, hoofdst. 53 : 8: "Wie zal Zijnen leeftijd kunnen uitspreken?" hadden ingezien, of gelijk de Engelse overzetting het heeft: "Wie zal Zijn geslacht of Zijn afkomst kunnen uitspreken?" alsook de beschrijving die dezelfde profeet van Hem doet, te weten, dat de naam van de Messias, het Kind dat ons geboren en de Zoon die ons gegeven is, wezen zou: Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid en Vrede-Vorst, dan hadden zij wel kunnen zien, dat deze vraag zo gemakkelijk niet te beantwoorden was.

Wat dunkt u van zijn afkomst als mens? Het is zeker dat ook dit ten dele in deze vraag opgesloten is; want de Heere CHRISTUS keurt hun antwoord niet af, ofschoon het maar het minste gedeelte was van de vraag. Hij is DAVIDS Zoon, zeggen zij; en het is ook goed, van Hem te denken, als DAVIDS Zoon, bekleed met onze natuur. Hierin ligt de grote verborgenheid der Godzaligheid: God geopenbaard in het vlees. Het was geen verborgenheid voor de Farizeeën, om maar te denken, dat Hij DAVIDS Zoon was; want DAVID had ook nog andere zonen, ja een zeer groot en talrijk zaad. Wanneer zij anders niets van Hem wisten dan dat Hij de Zoon DAVIDS was, zo konden zij alzo van Hem denken en nochtans niets van Hem denken, zoals het behoort; doch het is nog wat anders van Hem te denken, als van God in onze natuur.

Indien wij behoorlijk van CHRISTUS denken, als de Zoon DAVIDS, of naar Zijn menselijke natuur, moeten wij dan niet denken, dat God ons zeer nabij gekomen is, zodat er een natuurlijke bloedverwantschap is tussen Hem en ons, zijnde Hij been van ons been en vlees van ons vlees? Moeten wij dan ook niet denken, dat Hij zich op een wonderbare wijze van Zijn Goddelijke heerlijkheid heeft ontslagen, Zichzelf vernederd hebbende tot de dood? Hoewel Hij het geen roof behoefde te achten Gode even gelijk te zijn, nochtans heeft Hij zich willen ontbloten van Zijn heerlijkheid, en met de voden van ons vlees bekleed worden. God noemt Hem de Man die Zijn metgezel is; en nochtans werd Hij als een metgezel van dieven en moordenaars; ja een moordenaar is boven Hem geschat geworden. Hoewel Hij de Vorst des levens was, nochtans heeft Hij zichzelf vernederd, of gelijk het woord kan overgezet worden, uitgeledigd tot de dood. Niettemin is Hij voor degenen die Hem kennen, gans begeerlijk, zelfs in Zijn grootste vernedering. Wat dunkt u van den CHRISTUS als mens, als den Zoon DAVIDS, den Zoon des mensen? Als een mens, hebbende dezelfde zwakheden, die wij hebben, uitgenomen de zondige zwakheden? Hij is in alles verzocht geweest, gelijk wij, uitgenomen de zonde. Hij werd in alle opzichten een arm mens, een Man van smarte, en verzocht in krankheid; een, mens, die verzocht is geweest, zelfs ook van de duivel, en die al de standen van een mens is doorgestaan: eerst ontvangen, toen geboren, daarna zuigeling, vervolgens jongeling en eindelijk volkomen man wordende. Hij is een sterfelijk mens geworden, en alzo is Hij ook een smartelijke en schandelijke dood gestorven. Nochtans was Hij ook een heilig mens, een wonderlijk mens, ja een God-mens. Wat dunkt u van den mens CHRISTUS JEZUS?

Maar het voornaamste, dat in deze vraag opgesloten ligt, met betrekking tot Zijn afkomst, is: Wat dunkt u van Zijn afkomst, zoals Hij God is? Wat dunkt u van de CHRISTUS in dit opzicht. Want CHRISTUS te willen afscheiden van God, dat is Hem gans tot geen CHRISTUS te maken; en daarom blijft de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Wiens Zoon is Hij ten aanzien van Zijn Goddelijke natuur, zowel als van Zijn menselijke natuur? Dat dit de inhoud van Zijn vraag was, dat is klaar uit Zijn tegenwerping op hun antwoord, namelijk: "Hoe noemt Hem dan DAVID zijnen Heere? Hij is de Heere, de Jehova, de eniggeboren Zoon Gods, het afschijnsel van 's Vaders heerlijkheid, enz, Door wie alle dingen gemaakt zijn". Hij is, naar Zijn Godheid, bekleed met alle heerlijkheid; alle schepselen zijn bij Hem maar te vergelijken, als een drupje aan de emmer, ja als niets en nog minder dan ijdelheid. Hij heeft een Naam boven alle namen, en alle schepselen zijn bij Hem, welke het wezenlijke beeld Gods is, maar als zo veel schaduwen. Hij is de eeuwige Zoon Gods, door een onuitsprekelijke geboorte; wat ook een Ariaan of een Atheïst zou mogen denken van CHRISTUS, zo heeft CHRISTUS zelf het nochtans "geen roof geacht Gode evengelijk te zijn".

Wat dunkt u dan van den CHRISTUS? Is Hij dan niet méér dan DAVIDS Zoon? De Joden zagen CHRISTUS aan, gelijk een onkundig mens de zon aanschouwt, die mogelijk denkt, dat zij niet groter is dan een molensteen; zo zagen de Joden CHRISTUS aan. De Farizeeën merkten de Zoon Gods aan, als de Zoon des timmermans, gelijk zij Hem aldus noemden, zeggende: Is deze niet de zoon des timmermans? en op zijn hoogst maar, dat Hij DAVIDS zoon was; zij zagen Hem niet aan voor de Zoon Gods.

Maar wat dunkt u van den CHRISTUS? Ziet gij in Hem wel al de eigenschappen Gods, alsook dat al Zijn handelingen en daden, als Middelaar, met een oneindige kracht en waarde verheerlijkt zijn. Dat Hij machtig was, om aan de Goddelijke rechtvaardigheid genoeg te doen. Dat Hij volkomen kan zalig maken. Dat Hij het

uiterste einde en het voorwerp is van Goddelijke aanbidding? Dat Hij ook een gepast en een algenoegzaam deel is voor een onsterfelijke ziel, omdat Hij zowel de Zoon Gods, als de Zoon DAVIDS is? Dat alles is opgesloten in de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Ten derde. Wat dunkt u van Zijn persoon?

Dit wordt ook duidelijk te kennen gegeven, door de vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS, namelijk, zoals Hij God en mens is in één persoon, en zoals Hij de tweede persoon is in de aanbiddelijke Drieëenheid?

Het is zeker, dat CHRISTUS hier van zichzelf persoonlijk spreekt, zoals Hij twee onderscheidene naturen bezit in één persoon. De menselijke natuur van CHRISTUS is op zichzelf geen persoon, onderscheiden van de Goddelijke natuur; want, alhoewel Zijn naturen onderscheiden zijn, zo is nochtans zijn persoon maar één. Daaruit blijkt dus dat de Farizeeën geen onderscheidende kennis hadden van de verborgenheid dezer vraag. Want ze zeiden: "Hij is DAVIDS Zoon" zonder dat zij wisten, dat Hij zowel was de Zoon Gods, als DAVIDS Zoon; en dat in eenheid des persoons.

Dit gaf de Heere CHRISTUS dan ook gelegenheid, om hier Zijn vrije heerschappij en Godheid zowel als Zijn mensheid openbaar te maken. De verborgenheid dan van deze vraag, welke de Farizeeën niet recht verstonden, was deze: Wat dunkt u van die wonderlijke persoon, den God-mens, in wie de menselijke natuur op zulk een onuitsprekelijke wijze verhoogd is tot de waardigheid van verenigd te zijn, met de persoon van de Zoon Gods?

Hierin ligt stof genoeg voor de gedachten van het aller geleerdste verstand. Wat dunkt u van die wonderbare weg, langs welke een zondaar een deelgenoot kan worden van de Goddelijke natuur, hetwelk teweeggebracht is door dat de heilige Zoon Gods der menselijke natuur deelachtig is geworden?

O! wat is hier een heerlijk onderwerp of stof voor de gedachten tot overdenking! Wat dunkt u van de wonderbare weg, die God in Zijn oneindige wijsheid gehouden heeft om God en de mens weder tezamen te brengen, te weten, in en door Hem, die beiden, God en mens is. Daarom is Hij, die twee naturen in één persoon bezittende bekwaam, om God en de mens tot één te brengen, en alzo Zijn hand te leggen op beide partijen? Wat dunkt u van zulk een heerlijk persoon, waarin het eindige met het oneindige, de tijd met de eeuwigheid, en de Schepper met het schepsel weder verenigd wordt? Ziet Joh. 1 : 14: "Het Woord is vlees geworden, en het heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid, als des Eeniggeborene van den Vader, vol van genade en waarheid".

Eindelijk en :

Ten vierde. Wat dunkt u van Zijn zalving?

Dit denk ik, moet ook noodzakelijk de inhoud van deze vraag zijn, voorwerpelijk aangemerkt, en gelijk zij hier in het algemeen wordt voorgesteld. Want CHRISTUS betekent eigenlijk een Gezalfd; het woord Messias in het Hebreeuws, is in het Grieks CHRISTUS, en in onze taal Gezalfd.

Aangezien in dit woord het ganse gewicht van deze vraag in het algemeen opgesloten is, zo is het nodig, dat wij dit wat meer in het bijzonder openleggen. De vraag komt in het algemeen hierop uit: Wat dunkt u van Zijn Vader, die Hem gezalfd heeft: Want deze heeft God de Vader verzegeld; en de wijze, waarop Hij dat gedaan heeft, vinden wij uitgedrukt, Ps. 45 : 8; "Daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugde-olie boven Uwe medegenoten". Ziet hieruit eens, hoe de Heere JESUS daar alleszins op uit is, om Zijn Vader, die Hem gezonden en geautoriseerd heeft tot Zijn Middelaarsambt, door het Evangelie te verheerlijken.

Nog eens: Wat dunkt u van Zijn Ambt, waartoe Hij gezalfd is? Hij heeft Zichzelf niet verheerlijkt, om dit Middelaarsambt op zich te nemen, zonder dat Hij eerst van God geroepen en daartoe door Hem gezalfd is. Daarom denken wij niet betamelijk genoeg van Zijn zaligmakende Ambten, indien wij ook tevens Zijn Goddelijke zalving daarbij niet overwegen.

Nog eens: Wat dunkt u van Zijn Geest of de zalfolie, waarmee Hij gezalfd is? Daarvan lezen wij Jes. 61 : 1: "De Geest des HEEREN Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft". Ziet ook Jes. 42 : 1; "Ziet Mijnen knecht, dien Ik ondersteun, Mijnen uitverkorene in den welken Mijn ziel een welbehagen heeft; Ik heb Mijn Geest op Hem gegeven; Hij zal het recht den Heidenen voortbrengen". Ziedaar, dit is de zin van de vraag in het algemeen aangemerkt, met opzicht tot CHRISTUS, welke het onderwerp daarvan is.

Maar meer in het bijzonder, dezen naam van CHRISTUS bevat veel meer dingen in zich, dan wij verhalen kunnen.

Daarom zal ik maar enige bijzonderheden melden, die daardoor worden te kennen gegeven.

1. Wat dunkt u van Zijn Profetisch Ambt, en van Zijn onderwijs?

Want, als de CHRISTUS is Hij gezalfd tot Profeet, waarom ELIHU eens vroeg: "Wie is een Leraar, gelijk Hij?" Andere Profeten en Leraars hebben anders geen wijsheid, dan die zij van Hem ontvangen: want in Hem zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen. Andere Profeten zouden kunnen dwalen, maar Hij leert geheel onfeilbaar, omdat Hij de Waarheid zelve is, ja vol van genade en waarheid. Andere Leraars kunnen weerstaan worden, maar Hij leert als machthebbende, en niet als Schriftgeleerden. Verder, andere Leraars kunnen in hun oogmerken missen, en op hun werk niet veel vrucht hebben, maar Hij leert op een krachtdadige wijze. Zij werken maar op het vermogen en op de vatbaarheid van de mensen, maar Hij geeft hun het vermogen en de vatbaarheid, want, de ingang Zijner woorden geeft licht, ook geeft Hij wijsheid aan de slechten. De voortreffelijkheid van Zijn lering is iets bijzonders, in die wij maar Zijn bekwaamheid en getrouwheid overwegen. De stof Zijner lering is iets zonderlings, indien wij aanmerken, dat het de gehele Raad Gods is tot onze zaligheid. Vervolgens is de wijze of de manier van Zijn lering iets bijzonders, zo wij aanmerken, dat zulks geschiedt door Zijn woord en Geest; en dat Hij zelfs door een menselijke stem Zijn Goddelijke kracht kan mededelen.

Nog eens, de uitgestrektheid Zijner lering is ook iets bijzonders, zo wij aanmerken, hoe zij zich tot alle soorten van personen uitstrekt, zowel tot Joden als tot Heidenen; zelfs tot alle soorten van zaken, welke tot het eeuwige leven nodig zijn, want deze Zijn "zalving leert ons alle dingen". Met één woord, niemand heeft enige macht om te leren, dan uit commissie of last van Hem. Ook vermag een ander leraar niet zichzelf te prediken, want: Wij prediken niet ons zelve, maar CHRISTUS JEZUS de Heere, zegt de apostel; ook "geven Hem al de profeten getuigenis". Dit is een voorrecht, hetwelk de Heere CHRISTUS alleen eigen is, zodat Hij zeggen kan: "Komt allen tot Mij, die belast en beladen zijt, en Ik zal u rust geven voor uw ziel", als ook: "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, als gij eindet der aarde, enz. en ik ben een roos van Saron, enz. Ik ben het licht der wereld; Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven".

Is er dan wel ooit een profeet of Leraar geweest, die met Hem geëvenaard kon worden? De Geest des HEEREN Heeren is op Mij (zegt CHRISTUS) omdat de Heere Mij gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen; Hij is de CHRISTUS, de gezalfdde Profeet, en zo vraag ik u dan ook:

Wat dunkt u van den CHRISTUS?

2. Wat dunkt u van zijn Priesterambt?

Want, als de CHRISTUS is Hij ook gezalfd, om Priester te zijn tot in der eeuwigheid, naar de ordening van MELCHIZEDEK. Al de Levitische Priesters waren maar schaduwen en voorbeelden van Hem, welke te gelijk de ware Priester, de ware Tempel en het ware slachtoffer was.

O! hoeveel hoogachting behoorden wij te hebben voor deze Zijn offerande, en voor Zijn gehoorzaamheid tot de dood, ja tot de dood des kruises. Want daardoor is de grote voorwaarde van het Verbond der verlossing, of van het Verbond der genade, ten volle vervuld. Het Verbond der genade was, ten aanzien van God, welke uit Zijn genade de verzoening uitgevonden heeft enkele en zuivere genade, als ook ten aanzien van ons, die uit genade zalig gemaakt worden. Maar ten aanzien van CHRISTUS is het een Verbond, hetwelk op voorwaarden rust, te weten op Zijn gehoorzaamheid, gerechtigheid, lijden en offerande; gelijk wij zien kunnen Rom. 3 : 25: "Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid".

O, welk een vrije, volle, volmaakte, heilige, aangename en voldoende offerande van Zichzelf is het, welke Hij opgeofferd heeft; namelijk, een offerande Gode tot een welriekende reuk, waardoor Zijn rechtvaardigheid voldaan, Zijn toorn gestild de zonde uitgewist, God verzoend, de dood overwonnen, de hel uitgeblust, de hemel verworven en des Satans koninkrijk vernietigd is; want Hij heeft door Zijn dood te niet gedaan degene die het geweld des doods had, dat is de duivel.

Wat moet men ook niet al denken van Zijn voorbeding, welke gegrond is op deze Zijn offerande? "Want Hij kan volkomen zalig maken al degenen die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden". Hierin ligt een tegengift tegen alle beschuldigingen. Een tegengift tegen alle verzoeken. Een tegengift tegen alle verleidingen van de wereld, tegen alle zonden, feilen en zwakheden, en tegen alle vrezen welke ontstaan mogen uit een besef van onze onwaardigheid, "om te naderen tot den troon van Gods genade". Als ook tegen alle vrezen voor afval.

O, hoeveel vastheid geven ons Zijn belofte, Zijn macht en Zijn voorbede. Een grotere verzekering dan deze is, kan ons niet gegeven worden; want Hij heeft gebeden, dat ons de Geest en zijn gedurig verblijf geschonken zouden worden. De voorbeding van CHRISTUS is gegrond op Zijn offerande, en de Vader is met deze Zijn offerande zo voldaan, dat Hij geenszins Zijn voorbeding afslaat, maar integendeel, verhoort Hij Hem altijd; en daarom: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

3. *Wat dunkt u van Zijn Koninklijk Ambt en van Zijn Vorstelijkheid?*

Dit wordt door de naam van CHRISTUS ook te kennen gegeven want; als de CHRISTUS is Hij ook tot Koning gezalfd, gelijk wij lezen, Ps. 2 : 6: "Ik toch heb Mijnen Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid". Is aan Hem ook niet gegeven alle macht in hemel en op aarde, en heeft Hij ook niet op Zijn kleed en op Zijn dij geschreven: Koning der Koningen, en Heere der Heeren? Deze nu is de Koning der eeuwen, de Onverderfelijke en op Wiens schouderen de heerschappij is, aan Wiens heerschappij en regering geen einde zijn zal. Wanneer Hij dan op het einde het Koninkrijk Zijn Vader zal overgeven, zo zal dat maar een verandering zijn in de wijze van de bediening van dit Koninkrijk, zodat Hij al Zijn leden, welke onderdanen zijn van Zijn Koninkrijk, aan Zijn Vader zal overgeven, om voor eeuwig van Hem gekroond en verheerlijkt te worden. Doch Hij zal voor eeuwig Koning zijn en regeren, en de kinderen Sions zullen zich verheugen in deze hun Koning, en juichen tot in eeuwigheid. Ik zou hier ook verder kunnen aantonen, hoe een machtig, vreedzaam, mild, barmhartig, wijs, heilig en rechtvaardig Koning onze Heere JEZUS is; en u vervolgens vragen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Doch het is mij niet doenlijk, zelfs een korte schets te geven van het duizendste deel Zijner heerlijkheid en koninklijkheid. Zijn Koninkrijk is geestelijk en inwendig en, indien gij geestelijke onderdanen zijt, dan is Zijn Koninkrijk binnen in u lieden. Ja, al waart gij tot heden toe onderdanen des satans, zo heeft Hij nochtans macht over alle harten; Hij kan de meest verharden week maken, en de aller stoutsten binden; ja zelfs volken onder Hem doen vallen. Gelijk Hij machtig is, zo is hij ook gewillig; want Hij is niet alleen de "sterke God", maar ook tevens de Vrededorst. Daarom verkondigt Hij als Profeet de vrede; hij verwerft die als Priester, en roept die uit als Koning; ja Hij schept de vrucht der lippen, vrede, vrede, degenen, die verre zijn en die nabij zijn. Als een machtig Koning is Hij machtig om te kunnen; en als een Vrededorst is Hij ook gewillig, volkomen zalig te maken. Gelijk Hij vol van macht is, is Hij ook vol van medelijden; en Zijn macht wordt met Zijn vrede tezamen gevoegd, ter aanmoediging van zondaren om tot Hem te komen: "Of Hij moest Mijne sterkte aangrijpen, Hij zal vrede met Mij maken, vrede zal Hij met Mij maken".

Mogelijk denkt de ene of de andere ziel intussen wel eens: o! ik heb geen kracht om Zijn sterkte aan te grijpen; doch ik zeg: dat is wel gedacht van u zelf en van uw machteloosheid, alsook van uw boosheid. Maar weet ook tevens, dat er door alzo te denken geen kracht verkregen wordt, terwijl gij alleen op uzelf ziet; dat is maar de helft van hetgeen gij denken moest, als gij al recht denkt dat gij machteloos en goddeloos zijt. Maar wat dunkt u van den CHRISTUS, onzen heerlijken Koning? Indien gij maar betamelijk van Hem denken kunt, dat Hij machtig en gewillig is, om u te helpen, o dan zoudt gij ondervinden dat er met zulke gedachten kracht gepaard zou zijn; alsook, dat hoge en betamelijke gedachten van de machtigen en barmhartige Koning JEZUS, al één van de wegen is, waardoor men Zijn sterkte aangrijpt.

Indien gij meent te denken, dat Hij gewillig en bekwaam is u te helpen, en dat gij nochtans geen kracht van Hem gewaar wordt, mistrouwt dan deze uw gedachten, en denkt dat zij slechts ongelovige en Hem ontterende gedachten zijn. Want ik verzeker u, dat de rechte gedachten van CHRISTUS, de gehele ziel wel tot Hem in beweging zullen brengen.

Doch, daar zou geen einde aan zijn, indien ik spreken zou van al de doorluchtigheden van onze Koning JEZUS; als daar zijn Zijn koninklijke troon en kroon, Zijn koninklijke overwinning, zegepraling en Zijn koninklijk onthaal, dat Hij aan Zijn onderdanen geeft daarboven, ja zelfs ook reeds hier beneden, wanneer Hij hen brengt in het wijnhuis, en wanneer Zijn liefde over hen de banier is. Ik zal er dit ene nog maar bijvoegen, gelijk er van SALOMO gezegd wordt: "Daar was geen koning" enz.; zo zeg ik ook (ziet een meerdere dan SALOMO is hier) daar is geen koning gelijk Hij, die de Koning is van Sion; alle andere koningen staan onder zijn gebied en liggen onder zijn bedwang.

Komt, en zegt dan eens: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*"

Andere koningen hebben hun regeringen doorgaans door usurpatie (wederrechtelijke in bezitneming), of door zich daar in te dringen; maar CHRISTUS daarentegen is door Zijn Vader tot Koning aangesteld, ziet dat alwaar van Hem gezegd wordt: "Ook zal Ik Hem ten eerstgeborenen Zoon stellen, ten hoogste over de

koningen der aarde", en dat alles ten goede van Zijn volk: "En heeft alle dingen Zijnen voeten onderworpen, en heeft Hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen".

Dit leidt mij tot het volgende.

4. Wat dunkt u van Zijn autoriteit, bekwaamheid, commissie, volheid, voorraad en gepastheid ter uitvoering van Zijn zaligmakende Ambten?

Dit alles ligt opgesloten in de vraag: *Wat dunkt u van, den CHRISTUS?* Want de naam CHRISTUS of de Gezalfd, beduidt zulk Een, die van God gezonden en bekwaam gemaakt is, door een bovennatuurlijke en onovertreffelijke zalving: "Want God geeft Hem den Geest niet met mate". Daaruit blijkt klaar, dat Zijn zalving die van alle anderen, welke ooit dergelijke ambten bediend hebben, zeer ver overtreft, want, zien wij op de uitgebreidheid daarvan, zo is Hij gezalfd, opdat al deze ambten, hetzij in het algemeen tot een Zaligmaker, Borg en Verlosser, of in het bijzonder tot Profeet, Priester en Koning, in Hem zouden tezamen lopen. Sommigen zijn wel tot profeten gezalfd geweest, anderen weder tot priesters en anderen weder tot koningen, maar nooit is iemand tot die allen tegelijk gezalfd geweest, dan CHRISTUS alleen; "Wat dunkt u dan van den CHRISTUS? Zien wij op de stof, waarmede Hij gezalfd is: anderen zijn maar gezalfd met stoffelijke olie, maar CHRISTUS is gezalfd met heilige olie, dat is, met de Heilige Geest, en terwijl anderen in sommige opzichten ook de Geest gehad hebben, zo laat ons eens zien de mate Zijner zalving.

Zij waren gezalfd met mate, maar CHRISTUS niet, volgens de bovengemelde tekst; zij hadden een volheid van genoegzaamheid, maar Hij heeft een volheid van overvloed; zij hadden een volheid, gelijk de volheid van een vat, maar Hij heeft de volheid van een oceaan; zij hadden wel een volheid, maar Hij een fontein.

Zien wij op de duurzaamheid ervan: Zijn heiligen of dienaren hadden de Geest soms in zich werkzaam en soms niet; soms wassende en soms ebbende. Maar CHRISTUS daarentegen is met een altijddurende zalving gezalfd; ziet Joh. 1 : 33, alwaar gezegd wordt: "dat de Geest op Hem nederdaalde, en rusten bleef", ziet ook. Zien wij vervolgens op de gelijkheid van Zijn zalving met Hemzelf; de Geest gegeven aan anderen, welke bekleed waren met enig ambt in het huis Gods, werkte in hen blotelijk als mensen; terwijl er tussen hen en tussen de Geest, welken zij ontvangen hadden, niet de minste gelijkheid was. Maar, gelijk CHRISTUS gezalfd is tot Middelaar, zoals Hij Godmens in eenheid des persoons is, zo is Hij, als God aangemerkt, de Geest evangelijk, waarmede Hij gezalfd is; ja dezelfde in wezen, van gelijke macht en heerlijkheid met de Vader en met de Heiligen Geest. "Wat dunkt u dan van CHRISTUS" en van Zijn autoriteit, bekwaamheid en voorraad tot Zijn Middelaarswerk?

Zien wij eindelijk op de krachtadigheid van Zijn zalving en op haar mededeelzaamheid, zo is Hij gezalfd boven Zijn medegenoten; echter zó, dat Hij evenwel medegenoten heeft, welke Hij een gemeenschap vergunt in deze Zijn zalving. Hij heeft de Geest aller genade en aller gaven, niet alleen voor Zichzelf ontvangen, maar "Hij heeft gaven genomen, om uit te delen onder de mensen, ja ook voor de wederhorigen, om bij Hem te doen wonen". Hierom is het ook, dat Hij de olie, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, doet nederdalen, of druipen "op de zomen Zijner klederen, als regen op het nagras of als druppelen die de aarde bevochtigen". Het is waar, de leraars, welke met de Geest gezalfd zijn, worden ook wel gezegd te druipen; gelijk wij zien kunnen: "Mensenkinderen! zet uw aangezicht naar den weg van het Zuiden, en druipt tegen het Zuiden", en "Mijn leer druipe als een regen". Maar, gelijk de wolken, uit welke de regen neerdaalt, haar wateren niet oorspronkelijk in zichzelf hebben, maar uit de zee en uit de vochtigheden van de aarde, welke opgetrokken worden door de hitte van de zon, alzo heeft ook geen leraar van CHRISTUS, enig vermogen of bekwaamheid van zichzelf, om hemelse en Goddelijke dingen, of om enige zaligmakende waarheden te kunnen prediken. Doch zij halen en ontvangen die uit CHRISTUS, als uit een volle zee of oceaan van alle wijsheid en van kennis, welke tot hen niet worden gebracht door de hitte of kracht van hun eigen geest, maar door de Geest van CHRISTUS, die gezalfd is, opdat Hij ook anderen zalven zou.

O, mochten wij bij deze gelegenheid, een ruime mate van deze zalving onder ons ondervinden! Kortom, de naam van CHRISTUS geeft zulk een zalving te kennen, dat Hij voorzien is met autoriteit, bekwaamheid, voorraad en gepastheid tot het werk om zondaren zalig te maken, met al de volheid van Goddelijke volmaaktheden, en met een volheid van alle Middelaarsgaven en genaden.

Dit alles ligt opgesloten in de vraag: "Wat dunkt u van den CHRISTUS?"

5. Wat dunkt u van de reuk Zijner specerijen?

Want dit ligt ook opgesloten in de naam van CHRISTUS of de Gezalvde. Zijn zalving geeft haar reuk in de hemel en op aarde. Hoe welriekend is Hij voor God, omdat "Zijn offerande hem tot een wielriekende reuk is". Want daardoor is de stinkende reuk der zonde weggenomen, en zijn de personen, alsook de plichten van de gelovigen, daardoor welriekend gemaakt. Hoe welriekend moet Hij dan toch wel zijn voor de gelovigen! Zie dat Hoogl. 1 : 13: "Zijn lippen zijn als leliën, druipende van vloeiende myrthe". Wat dunkt u dan ook van Zijn welriekenden Naam? Zie hoe die beschreven wordt, Hoogl. 1 : 3: "Uw oliën zijn goed tot reuk, Uw Naam is een olie die uitgestort wordt; daarom hebben U de maagden lief".

Al ware het zelfs, dat men maar hoorde spreken van de naam van JEZUS, dat is Zaligmaker, moest dat niet voor zondaren zo verkwikkelijk en aangenaam zijn, dat zulks hun hart van vrolijkheid deed opspringen, gelijk JOHANNES de Doper deed in zijns moeders lichaam op de "stem der groetenis van de maagd MARIA?".

O! wat dunkt u van die zoete en aangename naam van JEZUS? Moest die niet het hart als uit uw boezem rukken en het overplanten in de boezem van CHRISTUS? Hoe verkwikkelijk is toch de blote benaming van een tijdelijke behouder of verlosser, voor degenen welke in ellende zitten, wanneer zij maar horen van zijn bekwaamheid en gewilligheid om hen te verlossen? Moesten uw harten dan niet veel meer van vreugde in u opspringen, wanneer gij ons van een Zaligmaker hoort spreken, welke van de zonde en van den toorn Gods verlost? O aangename en welriekende naam!

Wel, hebt gij dan geen geestelijke zintuigen om te kunnen rieken? *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

6. Wat dunkt u van Zijn schoonheid en heerlijkheid?

Dit wordt insgelijks te kennen gegeven door de naam van CHRISTUS en dus ook door de vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS? Want "olie en reukwerk verblijdt het harte" zegt Salomo. Nu, CHRISTUS is "gezalvd met vreugdeolie boven Zijne medegenoten", en, "Een vrolijk hart zal het aangezicht blijde maken; ja, de olie doet het aangezicht blinken". Een gelovige, die maar één druppeltje van deze olie ontvangt, zou diens aangezicht niet blinkend en zijn gedaante, met Hanna nog wel droevig zijn? Hoe blonk het aangezicht van MOZES toch toen hij met deze olie bestreken was!

Maar o! Wat dunkt u van de blinkende heerlijkheid en schoonheid van CHRISTUS, welke van boven tot beneden toe gezalvd is? Is niet al wat aan Hem is, gans begeerlijk? Is hij niet blank en rood, dragende de banier boven tienduizenden? Is Hij niet een volkomenheid der schoonheid? Want in Hem is al de volheid en schoonheid Gods; ja al Gods heerlijkheid schijnt af in het aangezicht van JEZUS CHRISTUS.

O! *Wat dunkt u dan van den CHRISTUS?*

7. Wat dunkt u van Zijn waarde en dierbaarheid?

Dit wordt ook in de naam van CHRISTUS te kennen gegeven, gelijk ook in de vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS, den Gezalvde? Want het was een kostelijke olie, volgens Ps. 133 : 2. De zalfolie werd bij de Joden zeer groot geacht en gewaardeerd; daarom was ze ook onder de kostelijke geschenken, welke aan koningen en vorsten gezonden werden.

O! hoe groot is de waarde en de dierbaarheid van CHRISTUS toch! Het is der engelen vermaak verkwikking, studie en bezigheid, om deze dierbaarheid van CHRISTUS te willen navorsen, en in te zien in het heerlijk ontwerp der zaligheid van het menselijk geslacht, door CHRISTUS JEZUS; opdat zij daarin de heerlijke eigenschappen Gods zouden mogen naspeuren, als daar zijn: Zijn wijsheid, macht, heiligheid, rechtvaardigheid, waarheid en barmhartigheid, welke allen luisterrijk daarin uitblinken, als zovele blinkende sterren in het firmament.

Laat dan een goddeloze wereld van CHRISTUS denken, wat ze wil. Laat ze vrij CHRISTUS en Zijn Evangelie verachten; laat ze Hem bespotten en de verzenen tegen Hem verheffen. Laat haar Zijn bloed en bitter lijden met voeten treden, gelijk dat haar gewoonte is en laat ze eindelijk Zijn hoge en hemelse verborgenheden licht achten, wij behoeven ons niet zeer over haar gedachten te bekommeren. Het is ons genoeg, dat God de Vader Hem geëerd en verhoogd heeft, dat de heilige engelen Hem eerbiedigen en aanbidden en dat al de heiligen Hem grootmaken en verheerlijken; want voor degenen die geloven is Hij dierbaar.

O! wat is Zijn bloed, Zijn beloften, Zijn liefde en alles wat aan Hem is dierbaar!

O! *wat dunkt u van den CHRISTUS?*

8. Eindelijk, om niet meer te zeggen: wat dunkt u van Zijn kracht en nuttigheid?

Dit, denk ik, wordt ook al te kennen gegeven door de Naam van CHRISTUS, als ook door de vraag, voorwerpelijk aangemerkt zijnde: "wat dunkt u van den CHRISTUS, den Gezalfde? Want, gelijk de zalfolie van een veelvuldig gebruik en nuttigheid was, zo is ook CHRISTUS insgelijks. Inzonderheid heeft de olie een tweeledige kracht: a. Zij heeft een verzachtende kracht; alzo is het ook met CHRISTUS. Al ware het hart van een mens nog zo verhard, zo kan Hij dat vermurwen en week maken. Eén droppeltje van deze olie, waarmede Hij gezalfd is, (ik meen de allerminste, zaligmakende beweging van Zijn Geest,) kan het hart doen wegsmelten en verbreken, al was het harder dan steen of diamant. b. Zij heeft ook een medicinale kracht. Daarom werd er ook gezegd van de Samaritaan, dat hij olie goot in de wonden van die arme en ellendige mens. CHRISTUS is die barmhartige Samaritaan, en Zijn bloed en Geest zijn de zalfolie, om al onze wonden te genezen, die wij ontvangen hebben van de oude slang. Wat wonden, wat plagen, wat dodelijke kwalen of hopeloze ziekten er ook onder u mogen wezen, ziet hier, er is geen kwaal buiten de hel, welke de medicinale kracht van CHRISTUS te boven gaat.

O! *wat dunkt u van den CHRISTUS?* Is hier dan niemand tegenwoordig, die Hem hoogacht in zijn gedachten? Deze gemelde bijzonderheden liggen allen opgesloten in de Naam van CHRISTUS en dus ook in de vraag, voorwerpelijk aangemerkt of met opzicht tot haar voorwerp CHRISTUS: "*wat dunkt u van den CHRISTUS?*"

II.

Laat ons nu eens de inhoud van deze vraag verder overwegen, ten aanzien van de daad van denken; wat dunkt u van den CHRISTUS? De volle inhoud van deze vraag, dus aangemerkt zijnde, begrijpt veel meer in zich, dan men gemeenlijk wel denkt. Het is geen voorbijgaande gedachte of losse inbeelding, hetgeen hier bedoeld wordt. Wij moeten de woorden van CHRISTUS niet uitleggen volgens de bewegingen en begrippen van onze eigen geest, maar wij hebben de Geest van CHRISTUS nodig, zullen wij de woorden van CHRISTUS wél kunnen uitleggen volgens de zin van CHRISTUS. Wij zijn bewust, "dat wij van ons zelve niet bekwaam zijn iets te denken, als uit ons zelve, maar al onze bekwaamheid is uit God" gelijk de apostel spreekt. Zijn wij nu niet bekwaam, om van onszelf iets te denken, zoals het behoort, veel minder kunnen wij dus van CHRISTUS denken. Gelijk niemand recht van CHRISTUS spreken of Hem Heere noemen kan dan door den Heiligen Geest, zoo kunnen wij ook niet recht van Hem denken, zonder Zijn Geest.

Wat is dan de zin van deze vraag, met betrekking tot de daad van denken? *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Ik denk, dat deze volgende bijzonderheden daarin opgesloten zijn, welke ik alle vraagsgewijze zal voorstellen, opdat gij uzelf daardoor zoudt kunnen beproeven, en daarvan op uzelf een toepassing maken, terwijl wij die behandelen.

1. *Wat dunkt u van den CHRITUS?* Dat is: wat kent gij van Hem?

Het is zeker, dat wij geen rechte gedachten kunnen hebben van hetgeen wij niet kennen noch verstaan. Hebt gij dan wel ooit "den Geest der wijsheid, en der openbaring in de kennis van CHRISTUS ontvangen"? Heeft wel ooit die God, welke gezegd heeft, dat het licht in de duisternis schijnen zou, in uw harten geschenen, om u te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van JEZUS CHRISTUS?" En heeft God wel ooit Zijn Zoon in u geopenbaard? Hebt gij de Zoon wel ooit gezien?

Iemand, die de natuurlijke zon in het firmament aanschouwt, zal, volgens dat gezicht, ook gepaste gedachten van haar hebben; maar iemand, die blind geboren is en nooit haar licht gezien heeft, kan nooit rechte begrippen van haar maken al werd er ook nog zoveel gesproken van haar heerlijkheid. Ik heb eens horen verhalen van een zekeren blindgeborene, waaraan veel moeite besteed werd, om hem te doen verstaan, welk een heerlijk schepsel de zon was, en welke heldere stralen er van haar uitgingen over de gehele aarde. Maar het was er zover van af, dat hij er rechte begrippen van had, dat hij, na al de genomen moeite, om het hem te doen verstaan, uitriep: "O! nu weet ik wat de zon is, het is gelijk als het geluid ener bazuin". Arm schepsel! Daar hebt gij het beste begrip, dat hij er zich van vormen kon, want, hij had nooit ogen om haar te zien.

Mijn vrienden! Het is met ons ook zo gesteld; wij zijn allen blindgeboren, en wij hebben geen geestelijke ogen, voordat God ons verlichte ogen des verstands komt te schenken in de kennis van CHRISTUS. Wij mogen dan ook nog zoveel van Zijn heerlijkheid en uitnemendheid spreken, doch het beste wat gij van Hem denken zult, is: "o! Hij is zulk een heerlijk persoon, als wij ooit gezien of gehoord hebben".

Dus vormt gij u het beeld van enig groot en aanzienlijk personage, zittende op een hoge en verheven troon, omringd van vele blinkende en prachtige oppassers en dienaren in kostelijke klederen. Alles wat gij nu met uw natuurlijke oren gehoord en met uw ogen gezien hebt, en met uw verstand van enig persoon begrijpt, dat helpt en voorziet u van stof, om zulk of dergelijk begrip van Hem te maken. Maar wat is dat alles? Anders niet, dan een hersenschim en een vleselijk en een ingebeeld denkbeeld.

De ware CHRISTUS is het beeld des onzienlijken Gods, de wijsheid Gods en de kracht Gods; God-mens in één persoon. Hebt gij hieromtrent een geestelijke onderscheiding ontvangen? Want, "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem een dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden". De wereld kan van CHRISTUS niet denken, en nog minder kan zij veel van Hem denken, en wel omdat zij Hem niet kent. Gelijk de haan van Aesopus, zich meer vergenoegde met een gerstenkorreltje, dat meer waarderende dan een parel, omdat hij diens waarde niet kende, zo denkt en waardeert ook de wereld een gerstenkorreltje van tijdelijke dingen boven de Parel van grote waarde, omdat zij dien niet kent.

Daarom geeft deze vraag ook te kennen: wat kent gij van den CHRISTUS?

2. Wat dunkt u van den CHRISTUS? Dat is: wat gelooft gij van Hem?

De kennis en het geloof zijn, als het ware, de ogen der ziel. De kennis is het onderscheidende en begrijpende oog; en het geloof is het toepassende en het toeëigenende oog. Gelijk de zaligmakende kennis het voorwerpelijk geloof, en het zaligmakende geloof een toebetrouwende kennis is, zo kunnen wij ook zonder kennis niet recht van CHRISTUS denken, ten opzichte van hetgeen Hij in zichzelf is; en zonder het geloof kunnen wij niet recht van Hem denken, ten aanzien van hetgeen Hij voor ons is, zodat wij de getuigenis Gods aannemen; en dit is Zijn getuigenis, "dat Hij ons het eeuwige leven gegeven heeft, en dat dit leven is in Zijnen Zoon". Al wie deze getuigenis niet wil aannemen of geloven, die heeft God tot een leugenaar gemaakt, volgens vers 10. Dat de vraag dit gelovig denken van CHRISTUS insluit, is klaar uit de samenhang van de tekst, waarin CHRISTUS aanwijst, dat de Farizeeën geen rechte gedachten van Hem hadden, indien zij ook niet zagen dat Hij Davids Heere was, dat is: de waarachtige God en het eeuwige leven, in en door Welke, als God-mens, dit leven van God tot de mens gebracht moest worden.

Deze vraag is dan een beproeving van ons geloof, welk geloof een bewijs is van zaken die men niet ziet. Ik denk ook, dat een van de voornaamste redenen, waarom de Heere CHRISTUS alhier zegt: wat dunkt u van den CHRISTUS? en niet: wat dunkt u van Mij? deze is: omdat zij met Hem spraken en Hem met hun lichamelijke ogen aanschouwden; zodat zij met hun geloof niet moesten eindigen in hetgeen het voorwerp was van hun gezicht.

Wij hebben niet meer geloof dan een os of een paard, wanneer wij niet meer geloven dan wij zien of gevoelen. De onredelijke dieren denken wel, dat zij datgene hebben, wat zij zien en gevoelen dat ze hebben; maar wat denkt gijlieden, die redelijke schepselen zijt, van de dingen die niet gezien of gevoeld kunnen worden? Want, het geloof is een bewijs van zaken die men, niet ziet. De Farizeeën zagen CHRISTUS en zij zagen ook Zijn mirakelen, maar desnietteenstaande zagen zij de ware CHRISTUS niet door het geloof, omdat zij Zijn onzichtbare heerlijkheid, Zijn Godheid, noch het onzichtbare zegel Zijner zending zagen, om zondaren zalig te maken.

Daarom zegt CHRISTUS niet: "wat dunkt u van Mij?" Want, mocht Hij zeggen, uw ogen aanschouwen Mij, alsof Ik maar een bloot mens ware, gelijk gij zelf zijt; maar, wat dunkt u van den CHRISTUS? Gelooft gij niet meer van Hem, dan wat gij met uw ogen van Hem ziet? Dan hebt gij geen rechte gedachten van Hem, omdat gij dan ook geen geloof hebt.

Mijn vrienden! Deze vraag raakt u ook; zij is niet: wat ziet gij, of wat gevoelt gij van CHRISTUS, maar wat gelooft gij van Hem?

Er is een drieledig zien of gevoelen, hetwelk van het geloof moet afgescheiden worden.

a. Een lichamenlijk zien of gevoelen.

THOMAS meende, dat de beste weg, om te geloven dat CHRISTUS waarlijk was opgestaan was, dat hij Hem zag en voelde; en niet het geloven van de beloften, zonder Hem te zien; en wij zijn hem ook van nature in dezen gelijk. Maar CHRISTUS onderricht hem, dat de beste en gezegendste weg juist daarvan het tegendeel is; ziet dat Joh. 20 : 29, alwaar CHRISTUS tot hem zegt: "Zalig zijn ze, die niet zullen gezien en nochtans zullen geloofd hebben".

b. Een alleen redelijk zien.

Hoewel niemand geloven kan, zonder de oefening van zijn redelijke en vernieuwde vermogens en ofschoon het de hoogste rede is, te geloven hetgeen de Heere spreekt, zo is nochtans het stellen van de natuurlijke rede tot grond en regel van het geloof, gans geen geloven; maar dat is de weg, om te twifelen aan alles wat God ooit gesproken heeft.

Alzo ging het ook met THOMAS, die raadpleegde met de rede, en de rede raadpleegde met de dood en het graf, of zij wel ooit hun gasten weer levend henen zonden in de wereld; en dit weerhield hem om te geloven. Had ABRAHAM het zien van de rede niet afgescheiden van zijn geloof ten opzichte van het beloofde zaad, wat zou er dan van zijn geloof geworden zijn? De natuurlijke rede mocht gezegd hebben: Wel hoe, ABRAHAM! is het wel mogelijk, dat gij bij SARA, uw huisvrouw, een zoon kunt krijgen, nu gij beiden tot zulke hoge jaren gekomen zijt, dat gij in deze maar als dode rompen zijt? Maar toen de rede begon te spreken, stopte ABRAHAM, als het ware, zijn oren, "zijn eigen lichaam niet aanmerkende noch ook, dat de baarmoeder in SARA verstorven was, heeft hij aan de belofte Gods niet getwijfeld door ongeloof, maar hij is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer. En ten volle verzekerd zijnde dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen".

Mogelijk blaast het ongeloof en de rede de een of den ander wel in het oor, zeggende: Mens, gij zijt maar een dode romp of een dode steen; meent gij een kind ABRAHAMS te zullen worden, zodat gij ooit Gode enige vruchten zou kunnen voortbrengen? Doch, indien gij met ABRAHAM gelooft, dan zult gij zeggen: "zwijg, gij vleselijke rede! Gij zijt in de zaken Gods maar een blinde dwaas; kan God dan ook niet uit stenen ABRAHAMS kinderen verwekken?" En gelijk Hij machtig is om alzo te doen, zo heeft Hij mij in Zijn Woord vele beloften gegeven, waarop Hij mij vergunt te bouwen, en die Hij mij vervolgens ook gebiedt te geloven. Het ongeloof bouwt altijd op het gevoel en op de rede; maar het geloof daarentegen bouwt altijd op de macht en op de belofte Gods; wat gelooft gij dan van CHRISTUS?

c. Er is ook een geestelijk zien, hetwelk men ook moet afscheiden van het geloof.

Het is waar er is een geestelijk zien van geheiligde kennis en verstand, waarvan ik zoeven gemeld heb, hetwelk wezenlijk tot het geloof behoort. Ook kan er geen geloof zonder dit zien gevonden worden; want, "die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven".

Maar er is ook een geestelijk zien van bevinding of van een bevindelijk gevoel, hetwelk van het geloof moet afgescheiden worden, gelijk het geestelijk treuren, de geestelijke blijdschap, geestelijke verruiming en dergelijke werkingen des Geestes meer. Waar deze dingen gevonden worden daar behoorden ze wel degelijk met dankbaarheid onthaald te worden, als zijnde deze een voorsmaak van de hemel, als ook een troostrijk middel, om God te verheerlijken op de aarde. Maar het is zeer gevaarlijk om die tot de grond des geloofs te stellen, want zij hebben eb en vloed, en gaan misschien in de tijd van een predikatie wel twintigmaal op en neder; alzo zal het dan ook gaan met uw geloof, hetwelk daarop gebouwd is. Indien gij niet langer gelooft, dan gij ziet, of gevoelt, dan is het ook voorwaar geen wonder, dat gij altijd twijfelt wanneer gij dat gevoel mist. Dan leeft gij ook nooit door het geloof, want gij gelooft eigenlijk niet, wanneer gij gevoelt, omdat het wat anders is te geloven en wat anders te gevoelen. Of indien gij anders ten dele bouwt op het gevoelen van het werk Gods inwendig, en ten dele op het Woord Gods buiten u, dan zijt gij gelijk iemand, die zijn huis ten dele op dooiend of smeltend ijs, en ten dele op een vaste rotssteen bouwen wil; dan moet gewisselijk dat deel daarvan, hetwelk op het ijs gebouwd was, neerstorten, zodra het ijs gesmolten is. Maar indien het gebouw des geloofs geheel op een vaste Rotssteen staat, hetwelk niet verandert met de veranderingen van uw gevoel, dan zult gij ook niet meer reden vinden om te twifelen, zowel als gij deze veranderlijke dingen mist, als wanneer gij die hebt. Gij zoudt dankbaar wezen, wanneer gij ze had, maar evenwel niet twifelen, wanneer gij die miste. Het ongeloof, dat op dingen bouwt welke gezien en gevoeld kunnen worden, denkt en zegt ook, wanneer die dingen gemist worden, dat alles verloren is; dus valt het bij het opgraven van het fundament; maar het geloof, hetwelk een bewijs van zaken is die men niet ziet, zegt het tegendeel; want onder het gemis (zegt het) is alles nog wél en zeker. CHRISTUS is nog dezelfde die Hij tevoren was; en de belofte, alsook de waarheid Gods zijn nog wat zij tevoren waren, hoezeer ik ook zou mogen veranderen. Dit zijn zo de verschillende gedachten van het geloof en van het ongeloof.

Wat dunkt u dan daarvan? Ik denk, wanneer de mening van de vraag deze is: "wat gelooft gij van den CHRISTUS?" dat de meesten onder u bevinden zullen, óf dat zij gans geen geloof hebben, óf zeer weinig daarvan bezitten.

Alzo geloofde PAULUS dingen die strijdig waren tegen het zien en tegen het gevoel, toen hij de belofte ontving van de behoudenis van zijn eigen leven en van dat dergenen die met hem in het schip waren, ziet Hand. 27 : 25: "Ik geloof God," zei hij, "dat het alsoo zijn zal, gelijkerwijs het mij gezegd is". Zie eens, in welke omstandigheden hij aldus geloofde; die worden ons aangewezen, vers 14-20. Zij zagen noch zon, noch gesternte, en waren temidden van een grote stormwind, Euroclydon geheten, en alle hoop van behouden te worden, door uitwendige middelen, was hun geheel benomen. Nochtans was PAULUS verzekerd dat God alsoo doen zou, gelijkerwijs Hij hem gezegd had. Het ongeloof had kunnen inbrengen: indien het helder daglicht en de wind goed was, dan mocht gij alsoo geloven en verzekerd zijn; maar nu is het immers gans niet mogelijk, om behouden te worden. Indien de Zon der gerechtigheid over mij opging, dat er een wind van hemelse invloeden over mij waaide, en ik alles voor wind en stroom had, dan zou ik kunnen geloven; maar nu, terwijl er niets dan duisternis en onweer is, hoe zou ik nu kunnen geloven? Het is ook zo; gij kunt niet geloven, zolang gij het zien en het gevoel tot de grond stelt van uw geloof en niet de waarheid en de getrouwheid Gods in Zijn woord en in Zijn beloften.

Alzo gaat het ook in het stuk van de rechtvaardigmaking voor God; een gelovige moest zichzelf als rechtvaardig aanmerken door de gerechtigheid van CHRISTUS; hij moest geloven, dat hij in CHRISTUS volmaakt is en vervolgens met vertrouwen des harten daarin berusten.

Maar neen, zegt het ongeloof, dat kan ik noch denken noch geloven, omdat ik het tegendeel gevoel; ik gevoel mijn ongerechtigheden, zonden en verdorvenheden. Wel, indien er geen gevoel van zonden ware, dan zou er ook geen plaats voor het geloof kunnen wezen. Zo gij een gerechtigheid van uzelf had en ook gevoel daarvan, dan zou gij de gerechtigheid van CHRISTUS niet nodig hebben; maar nu gij uw ongerechtigheden en zonden ziet en gevoelt is er voor het geloof oefenen plaats: "want Die, Die gene zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem". Het eigen wezen van het geloof is: het tegendeel te geloven van hetgeen men in zichzelf ziet en gevoelt, zeggende: ik heb geen gerechtigheid of sterkte in mijzelf, maar gewis in de Heere heb ik gerechtigheid en sterkte. Al ware het nu, dat ik niet meer van de inhoud dezer vraag: "Wat dunkt u van den CHRISTUS?" aantoonde, dan de gemelde twee zaken, namelijk: wat kent gij van CHRISTUS? en wat gelooft gij van Hem? zo zou dat evenwel voor u gewis een stof van eeuwig aanbelang wezen, om deze vraag, gelijk zij nu door ons verklaard is, wel te kunnen beantwoorden. Maar indien gij het rechte antwoord van deze stukken mist, zo zal uw verdoemenis op die grote dag zeer verschrikkelijk zijn; want de Heere JEZUS zal met vlamvend vuur wrake doen., over degenen, die God niet kennen, en die het Evangelie onzes Heeren JEZUS CHRISTUS niet gehoorzaam zijn; dat is: over degenen welke nooit zulke gedachten van CHRISTUS hebben gehad, dat ze Hem recht gekend en in Hem geloofd hebben, als in de CHRISTUS Gods.

3. Wat dunkt u van den CHRISTUS? Dat is: welke liefde en hoogachting hebt gij voor Hem?

Gelijk allen, die Zijn naam kennen, in Hem geloven en op Hem vertrouwen zullen, zo zullen al degenen die in Hem geloven, Hem ook gewis liefhebben, want het geloof is door de liefde werkende. Het moet zekerlijk een liefhebbend denken zijn, hetwelk CHRISTUS door deze vraag bedoelde; aangezien Hij zichzelf niet alleen voorstelt als DAVIDS Zoon, maar ook als DAVIDS Heere, als Godmens; Hij is dus een heerlijk voorwerp van liefde en gans begeerlijk. Al waren onze genegenheden uitgebreider dan de hoogste hemel, zo is er begeerlijkheid en dierbaarheid genoeg in een Godmens, om die allen te vervullen. Indien onze harten een oceaen van liefde konden bevatten, zo is er begeerlijkheid genoeg in CHRISTUS, om dat alles aan Hem te besteden; want alles, wat aan CHRISTUS is, is gans begeerlijk.

Daarom moet de vraag: wat dunkt u van den CHRISTUS? deze zijn: Wat bemint' gij van CHRISTUS? want, "Zo iemand den Heere JEZUS CHRISTUS niet liefheeft, die zij een vervloeking, Maranatha", zegt de apostel. Zij zijn ook gewis geen gelovigen, die de Heere JEZUS niet liefhebben. Het is waar, Hij heeft wel vele huichelachtige liefhebbers, welke Hem alleen maar liefhebben om Zijn goedertierenheid, en niet om Zijn schoonheid; die wel zeggen dat ze Hem liefhebben, maar die liegen.

Dat zal blijken, indien wij maar de hoedanigheden van deze hun liefde opmerken.

a. Het is een gemakkelijke liefde; dat is: zij zijn er gemakkelijk toe gekomen, zonder eens ontdekt te worden van hun natuurlijke vijandschap, en zonder dat deze in hen verbroken werd; zij zijn nooit vernederd geweest wegens hun gemis van liefde tot Hem, en zulk een liefde is geen penning waardig. Of :

b. Het is een luie liefde, welke hen niet leidt tot gehoorzaamheid aan Hem, en welke hen ook niet opwekt tot hun gebeden, en Zijn geboden blijven steeds zwaar voor dezulken. Of :

c. Het is een wettische liefde. Mogelijk komt de wet tot hen, zeggende, gelijk FARAO tot de Israëlieten: "Gij lieden gaat ledig, ledig gaat gij". Dus vallen zij aan het werk, opdat ze leven mochten, volgens het bevel van het eerste verbond: "Doet dat en gij zult leven". Maar zij gehoorzamen niet uit liefde tot CHRISTUS; hun liefde tot Hem is niet evangelisch als tot een Wetvervuller, maar wettisch; dat is: alleen als een Gebieder en Wetgever, en alsof Hij met hen handelde op voorwaarde van het oude Verbond.

Of zo het geen wettische liefde is, dan is het :

d. Eindelijk een losse en zorgeloze liefde: een liefde welke evenveel plaats overlaat voor de duivel, voor de wereld en haar lusten, als voor CHRISTUS. Het is zeker, dat degenen die geen andere liefde tot CHRISTUS hebben, dan zulk een gemakkelijke, luie, wettische, losse en zorgeloze liefde, geen liefhebbers, maar haters en vijanden van Hem zijn. Laat hen dan vrij zeggen dat zij Hem liefhebben, zo menigmaal als zij willen, zij denken nochtans niets van Hem.

Maar gij, gelovigen! *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Wanneer eens de mening van deze vraag aan u, deze was: "SIMON JONAS zoon, hebt gij Mij liever dan deze?" zoudt gij dan ook niet voor Zijn alwetendheid kunnen antwoorden en tot Hem zeggen: "Ja Heere! Gij weet alle dringen, Gij weet dat ik U lief heb?" Of ten minste deze vraag met een zucht beantwoorden, en zeggen: "ach, ik ellendig mens, dat ik U niet recht kan liefhebben!"

Gewis, indien gij geen liefde van vermaak en blijdschap in of tot Hem hebt, dan hebt gij echter nog liefde van verlangen naar Hem en van treuren om Hem. Soms gaat een liefhebbende ziel wel eens tot het Avondmaal met deze verborgen zuchting: "O! mocht ik CHRISTUS vinden bij deze gelegenheid; ik moet Hem hebben! ik moet Hem hebben!" En waarom moet zij Hem hebben? Het is, omdat Hij haar hebben moet. "Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen, en zij zullen Mijn stem horen, en het zal worden één kudde en één Herder". Hij zegt eerst: "Ik moet u hebben"; en dat heeft u doen zeggen: "ik moet Hem hebben".

Hier ontmoeten twee nodige dingen elkander; dat is: Zijn noodzakelijkheid, en uw noodzakelijkheid.

Zijn noodzakelijkheid is uit enkele liefde, maar uw eerste noodzakelijkheid is uit gebrek. Gelijk Hij nu uit liefde u hebben moet, zowel, als gij Hem moet hebben uit gebrek, zo moet gij elkander noodzakelijk in liefde ontmoeten; "gij hebt Hem lief, omdat Hij u eerst heeft liefgehad" en gij zoekt Hem, omdat Hij u eerst gezocht heeft. Gelijk Hij dan u uit liefde zoekt, zo wil Hem dan vervolgens ook niet meer alleen uit gebrek zoeken, want, dat is al te veel uit eigenliefde; maar laat uw zoeken van Hem meer gelijkvormig worden met Zijn zoeken van u, namelijk uit liefde, zeggende met de bruid: "Hebt gij Die gezien Dien mijn ziel liefheeft? Zegt Hem dat ik krank ben van liefde".

O! wat dunkt u dan van CHRISTUS en wat bemint gij van Hem?

4. Eindelijk: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Dat is: welke achting hebt gij voor Hem, of wat prijs stelt gij op Hem?

Dit wordt ook duidelijk door deze vraag te kennen gegeven. Wel hoe, mocht CHRISTUS zeggen, gij Farizeeën, gij toont wel uw onkundige achting voor de wet, door al de vragen, welke gij omtrent de Heere voorstelt; maar *wat dunkt u van den CHRISTUS*, die de Heere van de wet is, zowel als DAVIDS zoon en Heere? Gij hebt onkundig, hoge gedachten van MOZES, maar: wat dunkt u van den CHRISTUS? Welke eer en achting hebt gij voor Hem? Gewis voor degenen, die geloven, is Hij dierbaar; of gelijk het woord betekent, is Hij heerlijk.

Waar een rechte kennis van CHRISTUS is, daar is geloof in Hem; en waar geloof in Hem gevonden wordt, daar wordt ook liefde tot Hem gevonden; en waar liefde tot Hem plaats heeft, daar heeft ook hoogachting en waardering omtrent Hem plaats. Daar zijn sommige dingen, die, wanneer ze het meest gekend worden, het minst geacht worden. Maar met CHRISTUS is het alzo niet; die Hem het meest kennen, zullen Hem ook het meest waarderen; God de Vader kent Hem het best, en daarom acht Hij Hem ook het hoogst. Vervolgens kennen de heiligen en de Engelen in de hemel Hem het best; en welke hoogachting zij daarom voor Hem hebben, ziet dat Openb. 5 : 8-12. Hoe meer iemand op aarde Hem kent, hoe meer hij Hem ook hoogachten en waarderen zal. Zij, die het best van Hem oordelen kunnen, hebben de meeste hoogachting voor Hem. Wat oordeelt gij dan van Hem, en welke hoogachting hebt gij voor Hem?

Er zijn vier verschillende verblijfplaatsen in elke ziel, welke Hem recht waardeert, waar deze hoogachting gevonden wordt.

a. Zij wordt gevonden in haar verstand.

O! zegt de ziel, ik heb niets voorgenomen te weten, dan CHRISTUS alleen. O mijn vrienden! Indien een mens al de wetenschappen van al de academiën in de wereld bezat, en hij kende CHRISTUS niet, zo was hij maar een arme, ellendige dwaas. PAULUS, opgevoed zijnde aan de voeten van GAMALIËL, bezat een grote kennis en menselijke geleerdheid; maar, zodra hij CHRISTUS leerde kennen, riep hij uit: "Ja gewis, ik acht ook alle dingen schade en drek te zijn, om de uitnemendheid der kennis van JEZUS CHRISTUS mijnen Heere" enz.

b. Zij wordt gevonden in haar verkiezing.

O! diegenen, welke CHRISTUS hoogachten, kiezen en mijnen Hem voor hun hoofd en man, met wie zij voornemens zijn te leven en te sterven, zeggende met Asaf, "Wien heb ik nevens u in den hemel? Nevens u lust mij ook niets op aarde" enz.

c. Zij wordt gevonden in hun genegenheden.

Dezulken jagen Hem ernstig en vurig na. Gelijk niets een hongerige ziel verzadigen kan, dan spijs en drank, zo kan ook zulk een ziel niets voldoen, dan CHRISTUS alleen; vandaar komen ook al hun naarstigheit en ijver in het gebruik der middelen en van de ordonnantiën.

d. Zij wordt ook eindelijk gevonden in haar geheugen.

Terwijl haar hoogachting van Hem, aan Hem doet gedenken, zo maakt dit haar overdenkingen zoet: "Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, zo peins ik aan U in de nachtwake; mijn ziel zal, als met smeer en vettigheid, verzadigd worden, en mijn mond zou roemen met vrolijk zingende lippen". Al wat wij liefhebben en hoogachten, dat zal een verblijf hebben in onze harten en in onze gedachten, zo dat de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* insluit: Waarop loopt de meeste drift van uw gedachten en overdenkingen uit?

Welke plaats geeft gij Hem in uw harten en in uw gedachten?

Door deze vraag worden deze vier bijzonderheden te kennen gegeven, te weten: Wat kent gij, wat gelooft gij, wat bemint gij, en wat waardeert gij van den CHRISTUS.

3. Laat ons ten derde den inhoud van de vraag ook eens overwegen, vormelijk aangemerkt ten aanzien van de hoedanigheid van de daad van denken. Ik heb reeds getoond, wat de inhoud van de vraag is, ten aanzien van haar voorwerp, alsook ten aanzien van de denksdaad; nu geeft ons het vraagwoordje: "wat", hetwelk op de hoedanigheid van de denksdaad zijn opzicht heeft, nog enige andere dingen op, aangaande den inhoud van de vraag, vormelijk aangemerkt zijnde. Het is het woordje "wat", in de tekst vermeld, waarbij ik mij nu bijzonder bepalen zal.

Behalve hetgeen in het algemeen gezegd is: wat zijn uw gedachten, en wat is uw oordeel van de CHRISTUS? zo is hier een vierledig "wat" in de tekst opgesloten.

1. Wat goeds dunkt u van Hem?

Gij Farizeeën denkt veel goeds van uzelf. Gij roemt op uw gerechtigheid, op uw aalmoezen, op uw offeranden, op uw tempel en op uw ijver voor MOZES en de wet, maar *wat dunkt u van den CHRISTUS?* Is Hij in uw ogen niet meer dan de zoon van een sterfelijk mens? Dan is het ook geen wonder, dat gij in zulk een geval weinig goeds van Hem denkt. Kunt gij in uw overdenking van Hem niet opklimmen, om Hem te begrijpen, als de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, als de rechtvaardigheid Gods, als Zijn gave, als de ware offerande en als de waren Tempel, het tegenbeeld van al de voorbeelden, het lichaam van al de schaduwen, en de vervulling van al de profetieën en beloften? Of dunkt gij Hem anders nergens goed voor, dan om Hem te verachten, te versmaden en met voeten te treden? Wat goeds dunkt u van Hem?

2. Wat heerlijkheid dunkt u wel dat in Hem is?

Verdonkert gij Zijn heerlijkheid niet, wanneer gij Hem maar aan merkt als DAVIDS Zoon, en niet tevens ook als DAVIDS Heere, als de Heere der heerlijkheid en als de wortel en het geslacht DAVIDS? Niet alleen als het geslacht DAVIDS, als mens, maar ook als de wortel DAVIDS, als de waarachtige God? Wat dunkt u van Hem, als de heerlijkheid Gods, en als de God der heerlijkheid, Welke een bediening inbrengt, veel heerlijker, dan die van MOZES, welker heerlijkheid moest worden weggedaan, omdat Hij de Gezondene Gods is, en tot dat einde ook gezalfd met de Heiligen Geest? "En indien de bediening des doods in letteren bestaande, en in stenen ingedrukt, in heerlijkheid is geweest, hoe zal niet veel meer de bediening des Geestes in heerlijkheid zijn? Want indien de bediening der verdoemenis heerlijk geweest is, veel meer is de bediening der rechtvaardigheid overvloedig in heerlijkheid.

Wat heerlijkheid dunkt u dan, dat er al in CHRISTUS wezen moet, Welke de heerlijkheid is van al deze heerlijkheid? Ziet gij deze heerlijkheid wel in CHRISTUS (mocht Hij zeggen) en dat Ik de CHRISTUS ben? Alhoewel deze heerlijkheid nu achter een voorhangsel des vleses, en onder vernedering en vernietiging als verborgen is, zo is nochtans deze geringe verschijning van CHRISTUS, alsof Hij niet meer dan een zwak en sterfelijk mens was, u duidelijk voorzegt door de profeten, ja zelfs, dat Hij een Man van smarten, en verzocht in krankheid wezen zou. Kunt gij dan niets van Mijn heerlijkheid en uitnemendheid door dit voorhangsel henen zien? Is er dan geen heerlijkheid in de zon, omdat er een wolk is tussen u en haar?

3. Wat nuttigheid dunkt u, dat er in Hem is?

Want indien Hij alleen de Zoon DAVIDS is, dan kan Hij voor een verloren gaande wereld van zondaren niet nuttig zijn. Maar denkt en overweegt gij wel bij uzelf dat de verborgenheid van Gods genade daarin gelegen is, "dat Hij de wereld alzo lief gehad heeft, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe". Indien de koperen slang, welke maar een voorbeeld was van CHRISTUS, voor de gebetene Israëlieten van zeer grote nuttigheid geweest is, wat dunkt u dan van den CHRISTUS? Kan er wel enig ding in de wereld zo nuttig zijn voor zondaren, als CHRISTUS is? Van wat nuttigheid is de wet, waarop gij zo roemt? Zij is maar een dode letter, een dodend woord, een vonnis van verdoemenis, een dagvaarding en een verzekering des doods voor degenen die buiten CHRISTUS zijn, die het einde der wet is tot rechtvaardigheid. Wie kan anders God met de mens en de mens met God verzoenen, dan CHRISTUS? Wie kan anders de wet vervullen en aan Gods rechtvaardigheid voldoen, der mensen wonden genezen, hen rechtvaardigen, heiligen en zaligen, en de zonde, de dood en de hel voor hen overwinnen, en hun verdorven lichaam eindelijk uit de verderfenis tot de onverderfelijkheid opwekken, en bekleden met een staat van eeuwige heerlijkheid in de hemel, waar verzadiging van vreugde en liefelijkheden aan Zijn rechterhand zijn, eeuwig en altoos? Is Hij dan een nutteloze CHRISTUS voor u, daar Hij alles in allen vervult, en daar Hij alleen in staat is, om een overvloedige voldoening voor een onsterfelijke ziel te kunnen toebrengen; terwijl daarentegen alle andere dingen, zonder Hem, maar dor en ledig zijn, en de mens ook maar behoeftig laten?

O! dorre middelen, dorre leraars, dorre ordonnantiën, dorre sacramenten, dorre predikatiën en dorre gebeden, indien CHRISTUS niet daarin is. O! droge borsten, droge ranken, droge wolken en fonteinen, indien Hij de melk, het sap, de regen en het water daarvan niet is!

O, van wat nut dunkt u dan dat Hij is, en wat werk hebt gij voor Hem?

4. Wat waarde dunkt u in Hem te zijn?

Uw gedachten, mocht CHRISTUS zeggen, zijn vervuld, en gij overlegt hoe gij Mij door uw vragen omtrent de wet verzoeken zult, daar gij steeds de Heere en de God van de wet licht acht, alsook Dien die nu in de persoon van den Messias gekomen is, om die te vervullen.

Is Hij dan onwaardig, om in uw gedachten plaats te ontvangen? Van wat waarde denkt gij dan dat Hij is?

Indien gij recht van Hem oordeelt en van Hem denkt, dan zult gij bevinden dat Hij van meer waarde is, dan de gehele wereld; want, legt eens alle schepselen in hemel en op aarde in de éne schaal, en CHRISTUS in de andere, dan zult gij bevinden dat zij allen lichter zijn, dan ijdelheid. Dit is duidelijk, indien wij maar overwegen, dat, wanneer een gehele wereld van mensen en Engelen, met alle andere schepselen, in de weegschaal gelegd werden tegen de Goddelijke rechtvaardigheid, zij te licht bevonden zouden worden, om die op te halen, of om daaraan te kunnen voldoen; zij zouden allen te zamen de volle som of de waarde niet kunnen opbrengen, welke die rechtvaardigheid vordert. Het kost al vrij wat meer, om een ziel te verlossen, dan alles wat zij waardig was, want: "niemand van hen zal zijnen broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode het rantsoen niet kunnen geven, want de verlossing hunner ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden". Maar CHRISTUS daarentegen, die onnaspeurlijke rijkdommen bezit, is een gewichtige schat, welke tot dat einde zwaar genoeg is. Toen Hij daarom tegen de Goddelijke rechtvaardigheid in de schaal gelegd werd, werd Hij wichtig genoeg bevonden, om die over te halen, zonder hulp van enig schepsel. Ja, "Hij zag toe, en daar was niemand die hielp; Hij ontzette zich en daar was niemand die ondersteunde; daarom heeft Zijn arm Hem heil beschikt, en Zijne grimmigheid heeft Hem ondersteund".

Wie is er onder al de schepselen, die doorbreken kon, om te overwinnen, opdat hij overwinne, gelijk CHRISTUS dat gedaan heeft, toen Hij te worstelen had met de hemel, met de aarde en met de hel?

O, wat dunkt u dan van den CHRISTUS? Wat dunkt u dan, dat Hij wel waardig is?

Maar eer ik van dit stuk afstap, zal ik daaromtrent nog twee vragen voorstellen, om het wat nader thuis te brengen, en om u te vragen, wat gij CHRISTUS wel waardig dunkt :

a. Voor welke prijs zoudt gij Hem willen kopen?

Gewis indien gij een rechte dunk van CHRISTUS hebt, en rechte kennis gekregen hebt van die Parel van grote waarde, dan zult, gij ook met grote blijdschap "alles verkopen wat gij hebt, om die te kopen". En wanneer gij dat gedaan hebt, dan zult gij nog bevinden, dat al wat gij had, daartegen niet met al is, en dat die Parel het "alles in allen" is. Het is waar, deze Schat is te groot, en deze Parel te dierbaar, dan dat die voor enige prijs gekocht zou kunnen worden; daarom wordt ze zonder geld, en zonder prijs, uit loutere genade verkregen; het kopen is hier bedelen en om niet aannemen.

Maar zo men u eens verder vroeg: Wat zoudt gij wel willen geven voor Hem, indien Hij anders te kopen ware? Indien gij uw eigen noodzakelijkheid, en Zijn oneindige volheid en gepastheid recht kende, gewis, dan zou deze vraag u wel enige hoogachting voor CHRISTUS inboezemen, zodat gij wel zeggen zoudt: "O! al had ik duizend werelden, zo zou ik die wel voor Hem geven willen. Doch, er zijn sommigen, die Hem op een zeer lage prijs stellen. Zij zouden om Zijntwille niet willen scheiden van enige geringe dingen, noch om Zijn zaak of belang enige schade lijden; neen, zij willen zelfs niet één vuile lust, om Zijntwille, verlaten, want hun afgoden en de wereld zijn hun veel meer waard.

Doch, er zijn ook anderen, welke Zijn waarde beter kennende, gewillig zijn om voor Hem alles te verlaten; gelijk Zijn discipelen, zeggende: "Ziet, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd". Ook hebben de martelaren hun leven en hartenbloed niet te dierbaar geacht, om CHRISTUS wille; gelijk wij lezen kunnen: "Zij hebben hun leven niet lief gehad tot den dood toe", dat is: zij verachtten het, in vergelijking met CHRISTUS. Zij stelden hun lichamen bloot voor schrikkelijke en pijnlijke doden, en hun tijdelijke goederen voor beroving, die met blijdschap aannemende, en stelde hun personen aan allerlei schande en verachting bloot, om CHRISTUS' wille en voor Zijn zaak.

O! wat zal een ziel, welke door het geloof de waarde van CHRISTUS kent, zich gewillig en blijmoedig voor Hem overgeven en wanneer zij Hem dan gewonnen heeft, heengaan met blijdschap, zich verheugende met die koop, omdat die zeer goed en groot is!

b. Verkocht Hem aan de Hogepriester voor dertig silverlingen; een heerlijken prijs, welken Ik waard geacht ben geweest van hen; dit wordt schimpender wijze gezegd, (een schone prijs voorwaar, voor een God-mens), "werpt die heen voor den pottenbakker, zegt de Heere". Mensen van een duister verstand en van bedorven zinnen en genegenheden, zullen CHRISTUS, Zijn zaak en een goed geweten wellicht voor een beuzeling verkopen; ja velen verraden zelfs Zijn zaak uit enige wereldse inzichten.

O! mochten wij eens zulk een edelmoedige Geest hebben, als die veertig martelaren, welke onder LICINIUS zo kloekmoedig geleden hebben in het jaar 300; die, toen AGRICOLAUS door zijn afgezant (die waarlijk een van des duivels agenten is geweest) langs verscheidene wegen en middelen hen tot verloochening van CHRISTUS zocht te brengen, en hen eindelijk door geld en verhoging daartoe trachtte te bewegen, allen met een-parige stemmen in het Grieks uitriepen: o, eeuwigheid! o, eeuwigheid, geef ons geld, hetwelk duren kan, voor eeuwig, en geef ons goud, dat altijd zal bestendig zijn, gelijk ons CHRISTUS geven kan! Zij verachtten die armhartige hoogheid, welke alleen maar gangbaar is in deze lage wereld, wanneer ze nevens CHRISTUS en Zijn bestendige rijkdommen gesteld wordt. Zij wilden Hem niet verkopen voor duizend werelden.

O! voor welke prijs zoudt gij Hem dan verkopen? Indien gij rechte en behoorlijke gedachten van CHRISTUS hebt, dan is het zeker, dat gij Hem wel voor de grootste prijs zoudt willen kopen, doch voor geen prijs verkopen. Het is waar, gij kunt gemakkelijk denken en zeggen: Wie zou enig ding met CHRISTUS willen evenaren? Maar wacht tot er eens een dag van beproeving komen zal, wanneer deze vraag wat nader tot u komt, te weten: Wilt gij CHRISTUS en Zijn zaak verlaten, of wilt gij vader en moeder, vrouw en kinderen, staat en welvaart, huis en hof, het leven en alles verlaten? Ik vertrouw, dat het dan een harde vraag zou zijn; want huid voor huid, en al wat een mens heeft, zal hij geven voor zijn leven; hij zal eer van alles afstaan, dan van zijn leven. Doch, indien CHRISTUS uw leven is, dan zult gij gaarne alle andere levens, om Zijntwil, verlaten willen; hetzij het een natuurlijk en tijdelijk leven is, een leven van vermaak, van vergenoeging, van eer, van gemak en van wereldse toejuicing. Indien gij recht van Hem denkt, dan zijn er al enige levens, welke gij reeds om Zijntwil verlaten hebt; tenminste in begeerte en in betrachting, namelijk, een leven in de zonde, een leven van eigenliefde en van eigengerechtigheid; opdat het leven, het-welk gij nu in het vlees leeft, zijn moge door het geloof des Zoons Gods.

Nu, ik denk dat dit vierledige wat door deze vraag wordt te kennen gegeven; als 1. Wat goeds dunkt u van Hem? 2. Wat heerlijkheid dunkt u in Hem te wezen? 3. Wat nut dunkt u dat er in Hem is? 4. Wat waarde dunkt u in Hem te zijn, wanneer Hij gekocht of wanneer Hij verkocht zou moeten worden? Deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* sluit die allen in zich.

IV.

Het laatste stuk, hetwelk door mij voorgesteld was ter verklaring van de inhoud dezer vraag, was: deze aan te tonen: onderwerpeijk aangemerkt, of ten aanzien van de personen die de onderwerpen zijn; waaraan zij voorgesteld wordt, in het voornaamwoordje: *U; Wat dunkt U, van den CHRISTUS?*

Wij kunnen deze vraag, aldus aangemerkt, in vier opzichten overwegen.

1. Zodanig, gelijk ze werd voorgesteld aan de Joden, in het algemeen; want tot hen spreekt hier de Heere JEZUS. Gij Joden, wat dunkt u van den CHRISTUS? Gij zijt immers het volk, waaruit Hij, voor zoveel het vlees aangaat, moet voortkomen, gelijk gijzelf erkent, Hem noemende de zoon DAVIDS; en gij zijt ook het volk tot hetwelk Hij en Zijn Evangelie het eerst komen moeten. "Want de zaligheid is uit de Joden". Gijlieden zijt Zijn eigen volk; Wat dunkt u dan van den, CHRISTUS? Helaas! Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. Zij hebben Hem niet geacht, toen Hij tot hen gekomen is. Daarom is de zaligheid Gods de Heidenen gezonden, gelijk PAULUS spreekt; en voegt er bij, dat zij "dezelve horen zullen". Daarom komt CHRISTUS en dit Evangelie ook tot u, Heidenen! met deze vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*"

O! zult gij dan niets van Hem denken? Of zult gij PAULUS, of liever de Geest Gods tot een leugenaar willen maken, die gezegd heeft, dat gij dezelve horen zult? O neen! Wat ook de meesten zouden mogen doen, nochtans zullen er zo velen, als er verordineerd zijn ten eeuwigen leven, gebracht worden tot hoge gedachten van Hem, door de zaligmakende kennis, het geloof, de liefde en de hoogachting, die ze van Hem verkrijgen zullen.

2. Wij kunnen deze vraag overwegen, gelijk ze voorgesteld is aan de Farizeeën, die een slag van geveinsde en zichzelf rechtvaardigende mensen zijn. Gij Farizeeën, wat dunkt u van den CHRISTUS? Gij zijt wel strikte onderhouders van de letter der wet; gij denkt veel van uw lange gebeden, van uw aalmoezen, van uw tienden en van uw vasten tweemaal per week. Gij zijt geen dronkaards, geen hoereerders, geen onrechtvaardigen, en ook niet als deze of gene tollenaar. Maar terwijl gij zoveel van uzelf en van uw eigen gerechtigheid denkt, en niet van CHRISTUS, zo gaan de hoeren en de tollenaars u voor in het Koninkrijk der hemelen. Daarom: Wat dunkt u dan van CHRISTUS, DAVIDS Zoon en DAVIDS Heere, die ook een Heere van de wet is? Door Hem is een eeuwige gerechtigheid aangebracht, welke niet alleen de letter van de wet, maar ook de geestelijkheid daarvan beantwoordt. De vraag is dan vervolgens ook aan allen; welke met deze Farizeeën op één grond staan: Gij geveinsden en zelfrechtvaardigers! *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Mogelijk denkt gij : Ik ben een eerlijk man, ik ben een goed gebuur; ik ben rechtvaardig in mijn handel en wandel, en beleefd in mijn omgang; en dus, aangaande de wet, onberispelijk. Hoe mens ! Wilt gij dan geoordeeld worden naar de wet? Laat ons dan tot de keizer of tot de wet gaan; maar bezie de wet dan recht in het aangezicht, en blijf niet alleen staarogen op het uitwendige daarvan, gelijk iemand, die op het achterste van een spiegel, of op diens lijst en rand ziet en dus zijn eigen beeld niet zien kan. Maar zie op het inwendige van de wet, en op de geestelijkheid van deze spiegel. Zet uw aangezicht eens recht voor het glas, dan zult gij zien, welk een wanschapen, vuil en walgelijk schepsel gij zijt; en hoe de wet u openlijk vervloekt tot in de hel, zowel om elke boze gedachte, als om uw werken, zeggende "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in alles wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen". Zie daarom dan wel toe, en bedenk u toch eens beter omtrent de rechtvaardigmakende gerechtigheid van de wet, en hoe nodig deze vraag zij : "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*"

3. Wij kunnen deze vraag overwegen, zoals zij voorgesteld is aan de Sadduceeën; want het schijnt hier, dat ze met de Farizeeën tegen CHRISTUS tezamen spanden, hetgeen ons blijken zal, indien wij vers 23 met vers 34 vergelijken. De Sadduceeën waren mensen, welke de onsterfelijkheid der zielen, de opstanding uit de doden en het bestaan of het zijn der geesten en der Engelen loochenden. Zij waren halve, indien niet gehele Atheïsten, gelijk de ongebonden en genadeloze eer-standen in onze dagen, welke zich noemen met de naam van vrijdenkers. Tot deze zegt de Heere CHRISTUS: *Wat dunkt u van den CHRISTUS? Wiens Zoon is Hij?* Indien gij Hem eens beschouwen kon, niet alleen als DAVIDS Zoon, maar ook als DAVIDS Heere en God, ja als de God ABRAHAMS, IZAKS en JAKOBS, geen God der doden, maar der levenden; zoudt gij dan in deze

uw Atheïstische gedachte omtrent de opstanding der doden, en het aanzijn der zielen wel volharden kunnen? O neen! Daarom is de vraag ook toepasselijk op al dat slag van volk; gij Atheïsten, Deïsten en verdoemelijke en dwalende vrijdenkers: wat dunkt u van den CHRISTUS? Ik twijfel geenszins, of gij zult Hem met HERODUS en zijn knechten licht achten. Maar o ! Wilt u toch bedenken, uw gedachten eens herroepen en een weinig op CHRISTUS vestigen, dan zult gij bevinden, dat al de waarheden van de Bijbel, door Hem, welke de Waarheid zelf is, verklaard en bevestigd zijn; alsook, dat deze eeuwige Zoon Gods van de Vader gezonden is, om die waarheden alle door Zijn leer, Zijn leven, Zijn dood en Zijn opstanding volkomen te bevestigen.

4. Wij kunnen deze vraag overwegen, ten opzichte van haar algemeen oogmerk, hetwelk, nevens de ganse Schrift, de nuttigheid is voor allen, tot wie zij komt, tot hun "lering, wederlegging, verbetering en onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is", alsook tot overtuiging van zondaren, en tot bevestiging der heiligen. Alzo komt ze ook tot allen en een iegelijk van ons, hetzij leraren of het volk, hetzij hogen of lagen, rijken of armen; de vraag is aan allen en een iegelijk: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Hier heb ik dan een schone gelegenheid, om eens in het rond te zien, en elk die mij hoort, deze vraag voor te stellen; en wij mogen wel eerst beginnen met onszelf.

O wij, die leraren zijn, wat denken wij van CHRISTUS? Is Hij DAVIDS Zoon, en DAVIDS Heere en de eeuwige Zoon Gods, gewis, dan kunnen wij niet te veel van Hem denken, spreken of prediken. Het is ons een eer, indien wij zeggen kunnen: Wij prediken niet onszelf maar CHRISTUS JEZUS de Heere; alsook dat aan ons, de minsten van alle heiligen, deze genade gegeven is, om onder de Heidenen te verkondigen de onnaspeurlijke rijkdommen van CHRISTUS. Doch, terwijl wij van CHRISTUS tot anderen spreken, wat denken wij zelf van Hem? Het is zeker, dat, indien wij niet recht van CHRISTUS denken, wij ook niet recht van Hem spreken zullen; want CHRISTUS in het hart en CHRISTUS in de mond, doet eerst recht prediken. Indien iemand CHRISTUS predikt uit twist, enz. gelijk de apostel spreekt, zo is het in zoverre goed, dat CHRISTUS op allerlei wijze verkondigd wordt; maar, gelijk het voor dezulken een harteloos werk moet zijn, zo zouden zij ook wel doen, wanneer zij overwogen dat de vraag niet is: *Wat predikt gij van CHRISTUS?* maar : *Wat dunkt u van Hem?* Gij die het volk zijt, wat ook uw staat, uw conditie, sekte of hoedanigheid zij, de vraag komt tot u allen.

Laat toch niemand onder u zo stout zijn, om haar niet te overwegen, wanneer CHRISTUS zelf die aan u voorhoudt. Wat dunkt u van den CHRITUS, gij overheden, die in hoogheid zijt, aan wie de macht en het gezag zijn toevertrouwd? Legt gij dat alles wel aan voor CHRISTUS, voor Zijn zaak en voor Zijn belang? Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij heren en vrouwen van bijzondere huisgezinnen? Is de taal uwer zielen wel: Wat mij aangaat, ik en mijn huis, wij zullen den Heere dienen? Begeert gij wel met ABRAHAM, uw kinderen en, uw huis na u, te bevelen, de weg des Heeren te houden, om te doen gerechtigheid en gerichte? Bidt gij wel voor hen, en onderwijst gij ze wel in de kennis van CHRISTUS? *Wat dunkt u van den CHRISTUS*, gij die kinderen zijt, onder het opzicht van uw ouders? O! wat dunkt u van Hem? Wiens Zoon is Hij ? Kent gij Hem als de Zoon DAVIDS, en tevens ook als de Zoon Gods? Zou het wel uw grootste gelukzaligheid zijn, om Kinderen Gods te zijn in Hem? Uw Vader en moeder kunnen sterven en u verlaten; daarom zal het 't best zijn, om belang te zoeken in Hem, zodat Hij uw eeuwige vader worde.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij dienstknechten en dienstmaagden? Wilt gij Hem wel tot uw Heere en Meester hebben? Is het niet de grootste eer, dienstknechten en dienstmaagden te zijn van Hem, die DAVIDS Heere is? Want Hij, die DAVIDS Zoon is, is ook DAVIDS Heere. Gelijk DAVID Hem in de Geest Heere noemt, moest ook niet alzo al wat binnen in u is, Hem Heere noemen? Dient uw heren en meesters getrouw, maar laat echter Hem, die een Heere der heeren is, u een Meester zijn boven allen.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij ambachtslieden? Drijft gij handel op de hemel? Of neemt uw burgerlijke handel al uw gedachten geheel in? Dat moet gewis óf een ongeoorloofde handel of beroep zijn, óf hij moet niet recht gedreven worden, welke niet bestaan kan met dezen Christelijken handel; te weten, onze beste gedachten en overdenkingen op te dragen aan Hem, die de banier draagt boven tien duizenden.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij die landleiden zijt? Denkt gij meer aan uw ploegen, uw ossen, uw koren, uw vee, uw schuren en uw goederen, dan aan een heerlijken CHRISTUS? Weet gij niet, hetzij gij slechts huurders of vrije bezitters zijt, dat gij steeds onderhorigen van Hem zijt, en dat gij alles van Hem bezit? Zijt gij meer ingenomen met uw gedachten, om te denken aan een goede oogst, dan aan Hem, die de Heere des oogstes is; en dat zowel in een natuurlijken als in een geestelijken zin, en die daarenboven ook een Heere is van alles wat gij bezit?

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij die maar geringe arbeiders zijt? Helaas! ligt uw hutje, uw koetje of uw kooltuintje u nader aan het hart, dan een dierbare CHRISTUS? O! indien gij gewend waart aan de gemeenschap met Hem, dan zoudt gij ondervinden, dat een gering hutje met CHRISTUS er in, beter is, dan een koninklijk paleis zonder Hem.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij die arme bedelaars zijt? Het Evangelie wordt aan de armen verkondigd; en aan u wordt CHRISTUS, met Zijn onnaspeurlijke rijkdommen ook aangeboden. Doch ik vrees, dat er sommigen onder u zijn, die meer aan een aalmoes denken, dan aan CHRISTUS; doch eeuwige armoede en ellende zullen uw deel zijn, indien uw gedachten niet veranderd en vernieuwd worden. Gij komt doorgaans op Avondmaaltijden alleen maar om aalmoezen te ontvangen, niet wetende dat gij aan de deur des tempels zijt, de Schone genaamd, alwaar gij een aalmoes zoudt kunnen ontvangen, welke u voor eeuwig zou kunnen verrijken. Gij verstaat de kunst wel, om van mensen te bedelen, maar mogelijk denkt gij nooit aan het bedelen aan de deur van CHRISTUS. O, wilt dan eens beginnen, aan CHRISTUS te denken, eer de deur der genade zal gesloten zijn.

Nog eens: Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij rijken en machtigen in de wereld? Heeft Hij u die rijkdommen geschonken om uw harten van Hem te stelen, of heeft Hij u die niet liever gegeven, om ze aan te leggen en op te offeren tot Zijn eer en ten nutte van anderen, inzonderheid van de huisgenoten des geloofs? De mensen mogen uw gunst verzoeken en die hoogachten, doch gij zijt echter te beklagen, als een arm ellendeling, indien gij uw deel hebt in dit leven. Want al had gij ook al het goud van Ophir, zonder CHRISTUS, zo zoudt gij anders niet dan een schaduw bezitten en het wezenlijke en bestendige missen.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij wijzen, machtigen en edelen dezer wereld? Moest dat u niet wel eens een weinig beroeren, dat Hij gezegd heeft, dat er niet vele wijzen, niet vele machtigen, en niet vele edelen geroepen zijn; maar dat God het dwaze, het zwakke en het verachte dezer wereld uitverkoren heeft? Gij hebt echter geen redenen om te wanhopen, want Hij heeft niet gezegd: geen wijzen, enz.; maar gij hebt echter wel redenen om te vrezen en wél toe te zien, hoe het bij u staat, want Hij heeft wel gezegd: niet vele wijzen, enz. Waarlijk, wanneer wij in deze onze dagen eens beschouwen, hoe het met de groten van ons land gesteld is, dan zullen wij, als een bewijs daarvan bevinden, dat de adel van Schotland en Engeland zeer weinig van CHRISTUS denkt.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij geleerden en studenten? Wat zullen de wijsheid, de geleerdheid, de kennis der vrije kunsten en wetenschappen, en de beste bekwaamheden van de wereld u baten kunnen zonder CHRISTUS? Integendeel, zij zullen u maar bekwaam maken, om u zoveel te uitstekender den duivel en diens belang te doen dienen, indien gij niet tevens CHRISTUS waarlijk leert kennen. Gij moogt studenten zijn in de Latijnse, Griekse en Hebreeuwse talen, in de Filosofie, Astronomie, Astrologie, Geografie en in de Mathesis, ja zelfs ook in de Theologie, doch dat alles is echter tevergeefs, indien gij bij CHRISTUS niet studeert.

Wat dunkt u van den, CHRISTUS, gij ongeleerden en onwetenden? Mogelijk kunt gij de Bijbel niet lezen; gij hebt nooit school gegaan, omdat uw ouders gestorven zijn, toen gij nog jong waart; of misschien te arm, zodat zij u niet konden, of te goddeloos, zodat zij u niet wilden ter school bezorgen. Of indien gij lezen kunt, zo is dat mogelijk ook alles; gij kent de eerste beginselen der leer van CHRISTUS niet, zodat gij nauwelijks zeggen kunt, wiens Zoon Hij is. Indien gij heden evenwel gebracht kunt worden tot hoge gedachten van CHRISTUS, dan zult gij kennen en gij zult vervolgen de Heere te kennen. O! wilt toch voortaan de middelen van kennis niet meer zo verzuimen; want indien gij van Hem geleerd wordt, dan zult gij wijzer zijn, dan de overige mensen van de wereld; en niettegenstaande uw tegenwoordige onkunde, zal Hij u nochtans wijs maken tot zaligheid.

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij ouden, hetzij mannen of vrouwen? Hoeveel duizenden, ja miljoenen van gedachten hebt gij toch besteed aan de Satan, aan de wereld en aan uw lusten en begeerlijkheden, welke aan CHRISTUS en aan de belangen van uw eeuwige zaligheid behoorden besteed geweest te zijn! En nu, wanneer de dood, het oordeel en de eeuwigheid voorhanden zijn, hoe durft gij denken in het graf te zullen neerdalen, en te zullen overgaan in een eeuwig en onveranderlijken staat, zonder in staat te zijn, deze vraag recht te kunnen beantwoorden?

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij jongelingen en jonge dochters? Gij zijt nu in de bloem en fleur van uw leeftijd, en zou CHRISTUS de bloem van uw gedachten niet hebben, opdat Hij alzo, volgens des Vaders belofte, welke aan Hem gedaan is, de dauw uwer jeugd ontvangen, door die aan Hem op te offeren en door het vermijden van de begeerlijkheid der jonkheid?

Wat dunkt u van den CHRISTUS, gij kleine kinderen, die in staat zijt te kunnen denken? Helaas, kinderen! (laat ik ook in het voorbijgaan tot u een woord zeggen,) gij kunt hieruit zien, welke boze harten gij hebt, die u meer doen denken aan het spelen, aan beuzelingen, aan uw kappelletjes enz. dan aan CHRISTUS. Gij denkt veel meer aan alle andere dingen, dan aan uw Schepper en Verlosser, waaraan de Heere u toeroept, te gedenken in de dagen uwer jongelingschap. Wilt dan in het vervolg, in plaats van aan spelen te denken, veel meer aan het bidden en het lezen van de Bijbel denken, gelijk een jonge TIMOTHEÛS, die van kindsbeen af de Heilige Schrift geweten heeft; want de Heere zegt: Ik heb lief die Mij liefhebben; alsook, die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden.

Met één woord: indien hier iemand zijn mocht die zou mogen denken dat ik hem niet opgenoemd heb, die wete, dat de vraag aan allen en een iegelijk gedaan wordt: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* O, genadeloze wereld! Hoe onwaardig en onbetamelijk zijn uw gedachten van CHRISTUS. Een geldgierige denkt veel meer aan het geld, dan aan CHRISTUS, gelijk Demas deed. Een staatzuchtige denkt meer aan eer-ambten, dan aan CHRISTUS, gelijk HAMAH, of SAUL deden, welke tot SAMUEL zeide: Eer mij voor het volk. Een wellustige denkt meer aan zijn vuile lusten, dan aan CHRISTUS. Een dronkaard denkt meer aan zijn volle glazen, dan aan CHRISTUS. Een vraat denkt meer aan een goed maal eten, dan aan CHRISTUS. Een hovaardig mens denkt meer aan zichzelf, dan aan CHRISTUS. Die trots is op zijn eigengerechtigheid, denkt meer aan zijn gebeden en aan zijn waarnemen van de ordonnantiën, dan aan CHRISTUS. Die trots is op de genade, dént meer aan een goede gestalte, dan aan CHRISTUS. Die trots is op zijn wijsheid, denkt meer aan zijn schranderheid of aan een nette redenering dan aan CHRISTUS. Die trots is op schoonheid, denkt meer aan een vaste en schone gedaante, dan aan CHRISTUS. Die trots is op zwier, denkt meer aan een schoon kleed, dan aan CHRISTUS, ofschoon een onnozel schaapje het eerst vóór hem gedragen heeft.

O, ziet dan eens, hoe CHRISTUS in de wereld allerwegen licht geacht en versmaad wordt.

Doch gij, gelovigen! *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Gewis, indien gij een begenadigde zijt, dan zal CHRISTUS dierbaar voor u zijn, en gij zult u moeten verwonderen over de dwaasheid en onzinnigheid van de wereld, die alle hare dingen in haar gedachten en achting boven CHRISTUS waardeert. En waarom? Zij is onkundig van CHRISTUS en van zichzelf. Indien zij overtuigd was van zonde en ellende, dan zou zij veel aan een Zaligmaker en aan een Verlosser denken. Kende zij haar ziekte, dan zou zij ook veel aan zulk een Medicijnmeester denken, om haar gezond te maken en haar kwalen te genezen. Kende zij haar naaktheid, zo zou zij veel aan zulk een kleed denken, om haar naaktheid daarmee te bedekken. Kende zij haar onreinheid, dan zou zij veel aan zulk een fontein denken, waarin zij gewassen zou kunnen worden. Indien zij haar diepe schuld aan de Goddelijke rechtvaardigheid kende, als ook haar eigen machteloze toestand om daaraan te kunnen voldoen, dan zou zij ook veel aan zulk een Borg denken, om haar schuld betaald te krijgen; gewis, indien zij Hem kende, dan zou zij de Heere der heerlijkheid niet verachten. Hoe het ook zij, het zij allen en een iegelijk van u bekend, dat deze vraag u allen voorgesteld wordt, en dat gij ze ook in de tegenwoordigheid van God, u zelf moest voorstellen, tot ontdekking van wat gij zijt en waar gij staat.

Tot dusverre nu de inhoud van deze vraag, in haar verschillende delen geopend en verklaard hebbende, zo zal ik vervolgens overgaan tot het derde hoofdstuk.

HOOFDSTUK III

Het derde hoofdstuk, van mij voorgesteld, is, om door enige redenen aan te tonen, waarom dit de voornaamste vraag van de Christelijken Catechismus is, waardoor men derhalve zichzelf te beproeven heeft. Of, waarom deze vraag gesteld wordt tot een toetssteen, waardoor men beproeven kan, van welk soort van mensen wij eigenlijk zijn.

1. *Deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat men, zonder rechte gedachten van CHRISTUS te hebben, geen rechte gedachten van God hebben kan. Want zonder de rechte of ware kennis van CHRISTUS is er geen rechte of ware kennis van God, aangezien God onzichtbaar, en CHRISTUS alleen "het beeld des onzienlijken Gods is". Er zijn drie wegen, om God te kunnen zien, Hem te kennen en te begrijpen. De eerste is door de schepselen, welke door Hem geschapen zijn: Want Zijne onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijne eeuwige kracht en Goddelijkheid. De andere weg is uit de Schrift, want die maakt ons God bekend. Doch de derde weg, waardoor wij God maar alleen zaligmakend kennen en begrijpen kunnen, is door CHRISTUS.

De eerste wijze om God te kennen, namelijk uit de schepselen, is gelijk de kennis, welke wij van iemand verkrijgen door enig werk, hetwelk hij gewrocht heeft. Indien het werkstuk zeldzaam en uitnemend is, zodat daartoe veel kunst en kracht vereist wordt, dan begrijpen wij ook, dat de werkmeester daarvan wijs en sterk geweest is, naar dat de natuur van het werkstuk zou mogen wezen. Wanneer wij dan God uit de schepselen kennen, dan begrijpen wij, dat die God, die deze gemaakt heeft, noodzakelijk een groot, wijs en almachtig God moet zijn. Ten andere: die kennis, welke wij van God hebben uit de Schriftuur (ik meen de letterlijke kennis van Hem), is gelijk die kennis, welke iemand van een zeer beroemd en geleerd man verkrijgt, door het lezen van zijn schriften. Indien hij in zijn schrijven veel geleerdheid, een groot verstand en een diep oordeel heeft ontdekt, naar diezelfde mate begrijpen wij dan ook, dat hij een geleerd en verstandig man is. Alzo kunnen wij ook, door het lezen van het H. Woord, Gods uitnemendheid enigszins begrijpen, gelijk wij van een geleerd man een begrip maken uit zijn schriften.

Doch eindelijk: die kennis van God, welke wij door CHRISTUS ontvangen, is gelijk de kennis, welke iemand van een Koning krijgt, door het zien van zijn rechte en ware afbeeldsel; of liever, door het zien van zijn eigen zoon, welke hem in alles gelijk is. Nu, CHRISTUS is Zijn Vader zó gelijk, en zó waarlijk en wezenlijk des Vaders afbeeldsel, dat, ofschoon de blinde Arianen de wezenlijke Heerlijkheid des Vaders in Hem niet zien kunnen, Hij echter tot FILIPPUS zeide: "die Mij heeft gezien, die heeft den Vader gezien". Nu, in het boek van de schepselen zien wij, als het ware, het wezen Gods, en in het boek der Schriftuur zien wij de wil Gods. Doch boven dat alles hebben wij nog een ander Boek, dat, als het ware, geschreven is met de stralen van de zon, namelijk CHRISTUS, die wij een Boek mogen noemen, omdat Hij altijd het Woord Gods is. Doch Hij is niet gemaakt van papier en inkt, maar Hij is een levend Boek, een levend afbeeldsel en een vertoning van den Vader, "het afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid".

De zaligmakende kennis van God is alleen door CHRISTUS, en ook in CHRISTUS.

2. *Deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat er, zonder rechte gedachten van CHRISTUS, geen godsdienst, en dus ook geen zaligheid kan zijn. Men kan langs geen anderen weg tot God komen, dan door CHRISTUS: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven; niemand komt tot den Vader, dan door Mij". Wij kunnen God, zonder gelovige gedachten van CHRISTUS, niet recht of welbehaaglijk dienen, want: "zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen".

Ik heb reeds aangetoond en bewezen, dat recht te denken eigenlijk geloven is; alsook, dat er zonder geloven in Hem geen zaligheid is; want: "die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden", terwijl "de zaligheid in geen ander is, en omdat er onder den hemel geen anderen Naam gegeven is, door welken wij moeten zalig worden". Een mens, die niet recht van CHRISTUS denken kan, kan een godsdienstplicht ook niet recht volbrengen; want, gelijk "de boze mens uit den bozen schat des harten, boze dingen voortbrengt, alzo brengt ook de goede mens goede dingen voort uit den goeden schat". Nu, CHRISTUS, door Zijn Geest in het harte wonende, is waarlijk een goede schat. Gelijk nu de natuurlijke gedachten natuurlijke daden voortbrengen, en vleselijke gedachten vleselijke daden, zo brengen ook geestelijke gedachten geestelijke daden, en christelijke gedachten christelijke daden voort. De ware religie of godsdienst begint en wordt bevorderd door de rechte kennis en gedachten van God. Ik wilde wel eens weten, hoe iemand, die de Heere kent, op een troostelijke wijze Hem zou kunnen aanbidden of dienen, zonder enige rechte gedachten of bevattingen van CHRISTUS. Want gelijk God al Zijn welbehagen heeft in Hem, zo heeft een ziel, in het zien van CHRISTUS, of van God in Hem, ook al haar welbehagen.

3. *Deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat zij de beste regel is van zelfonderzoek, aangezien iemands staat voor God is, zoals zijn gedachten van CHRISTUS zijn; want, "gelijk een mens in zijn ziel denkt, zo is hij". Indien iemand met CHRISTUS is opgewekt, dan "zoekt hij de dingen die boven zijn, waar CHRISTUS is, zittende aan de rechterhand Gods". Indien gij ware Christenen zijt, dan is CHRISTUS in u "de hoop der heerlijkheid", en indien CHRISTUS in u is, dan zal Hij ook een uitnemende plaats hebben in uw gedachten en hoogachting. Daarom wordt dit ook, als de beste regel van zelfbeproeving en onderzoek, voorgesteld: "Onderzoek uzelf of gij in het geloof zijt; beproef uzelf of kent gij uzelf niet, dat JEZUS CHRISTUS in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt", en: "Zo iemand den Geest van CHRISTUS niet heeft, die komt Hem niet toe" zodat diegenen die naar de Geest zijn, ook bedenken wat des Geestes is, en inzonderheid bedenken zij de dingen Gods en van den CHRISTUS Gods.

4. *Deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat deze vraag alle andere vragen van den godsdienst in zich bevat. Nadat de Farizeeën met hun kittelachtige vragen omtrent de wet een einde gemaakt hadden, stelde de Heere JEZUS hun deze vraag voor, in welke al hun vragen opgesloten lagen, en

waarin ook alles, wat nodig is om gekend te worden, begrepen is. Indien wij deze éne vraag maar recht beantwoorden kunnen, dan zullen wij ook in staat zijn, om al die vragen van de wet en van het Evangelie te kunnen beantwoorden; want CHRISTUS is het einde der wet, en de ganse somma van het Evangelie. Dezulken, die CHRISTUS kennen, weten ook, waar zij al de gerechtigheid, welke de wet van hen vordert, vinden zullen; alsook al de genaden, welke het Evangelie hun belooft.

Daarom is deze vraag een kort begrip van de Christelijke Catechismus, en dat niet alleen ten aanzien van de kennis, maar ook ten aanzien van de praktijk en van de bevinding. CHRISTUS is de somma van alle praktikale godzaligheid; want zonder Hem kunnen wij niets doen, maar door CHRISTUS, die ons kracht geeft, vermogen wij alle dingen. CHRISTUS is ook de somma van alle bevindelijke Godsdienst. Die bevinding, waarvan CHRISTUS de ganse inhoud niet is, is niet veel te achten; want wij ontvangen alleen uit Zijn volheid genade voor genade. Wanneer dan iemand zeggen kan: Ik ben door de beschouwing van des Heeren heerlijkheid naar hetzelfde beeld veranderd, zo is dat een dierbare bevinding. .

Met één woord: alle vragen, welke hun betrekking op de Christelijke bevinding hebben, kunnen alle tot deze éne vraag gebracht worden, namelijk: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Vraagt men: Wat kent gij van overtuigingen? Wat kent gij van de bekering? Wat kent gij van de verlichting? Wat kent gij van de wedergeboorte? Wat kent gij van de rechtvaardigmaking en van de heiligmaking? Wat belang hebt gij in CHRISTUS? Wat deel hebt gij in den Zoon van IZAÏ? Wat genade ontvangt gij van Hem, en wat hope hebt gij van Zijn heerlijkheid? Al zulke en dergelijke vragen kunnen voldongen worden, door op de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* te antwoorden.

5. Deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, opdat daardoor alle onnodige en nieuwsgierige vragen beteugeld en gestuit zouden worden. Het waren, op zijn best genomen, maar nieuwsgierige vragen, welke de Farizeeën en de Sadduceeën aan CHRISTUS hadden voorgesteld; maar CHRISTUS stuit en beteugelt die door een vraag van een eeuwig gewicht en aanbelang. Sommige onkundige belijders onder ons, willen ook nog veel nieuwsgierigheid tonen door velen van hun vragen, als bijvoorbeeld: Wie was MELCHIZEDEKS vader? en dergelijke. Doch hier is een vraag van veel groter aangelegenheid, te weten: Wie is de Vader van CHRISTUS? en: wiens Zoon is Hij? Hier is een volle oceaan van wijsheid., waarin gij tot nut uwer zielen moogt duiken, en waarvan gij nooit de diepte zult kunnen peilen; want, wie zal ooit de vraag omtrent CHRISTUS' Vader beantwoorden kunnen? "Wat is toch Zijn Naam, en de naam Zijns Zoons, indien gij het weet?" gelijk er eens gevraagd wordt, Spr. 30 : 4.

6. Deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat al onzè gedachten maar verloren arbeid is, indien ze niet aan Hem besteed worden. Zolang wij er niet toe gebracht zijn, om recht en behoorlijk van CHRISTUS te denken, zo zijn al onze gedachten maar ijdel en verloren; daarom lezen wij ook, Jer. 4 :14: "Was uw hart van boosheid, o Jeruzalem! opdat gij behouden wordt; hoe lang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste van u laten vernachten?" De Heere ziet, dat de gedachten der mensen ijdelheid zijn. Onze gedachten zijn, gelijk de vogelen, welke van de ene berg op de andere, en van de ene plaats op de andere huppelen; en gelijk de kinderen, die zich afmatten door het nalopen en het najagen van kappelletjes; al hun moeite en arbeid is maar verloren. Zo zijn ook onze gedachten, indien zij niet bepaald en gevestigd worden op CHRISTUS.

7. Deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat er in de wereld zoveel verkeerde gedachten van CHRISTUS zijn. Hij is veracht en de onwaardigste onder de mensen; de wereld is vol van vooroordeel tegen Hem, zeggende: kan uit Nazareth iets goeds voortkomen? Daarom moest men komen zien en overwegen wat Hij is, en wiens Zoon Hij is; opdat wij niet in dezelfde algemene misvatting vallen van de overige mensen in de wereld, Hem aanziende "als een wortel uit een dorre aarde, die geen gedaante of heerlijkheid heeft".

8. Deze vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat men zonder rechte gedachten van CHRISTUS te hebben, geen rechte gedachten van andere dingen hebben kan. De Farizeeën hadden verkeerde gedachten van God en van Zijn wet, omdat ze geen rechte gedachten van CHRISTUS hadden; daarom stelt Hij hun deze vraag voor.

Gewis, mijn vrienden! Wij hebben van God, van Zijn wet, van Zijn Evangelie, van onszelf, van onze plicht en van alle andere dingen, geen rechte gedachten, wanneer wij CHRISTUS niet recht kennen. Iemand kan zelfs zover verleid zijn, dat hij denkt, ijverig te zijn in zijn plicht voor God, terwijl hij ondertussen maar strijd voert tegen Hem, en CHRISTUS niet gekend, noch om Hem gedacht wordt.

Zie Hand. 26 : 9; daar getuigt PAULUS van zichzelf, zeggende: "Ik meende waarlijk bij mij zelve, dat ik tegen den naam van JEZUS van Nazareth vele wederpartijdige dingen moest doen". Dus vervolgde hij ook CHRISTUS in zijn leden steeds menende, dat hij Gode een dienst deed; totdat CHRISTUS zich aan hem openbaarde en hem toeriep SAUL! SAUL! Wat vervolgt gij Mij? Toen pas begon hij recht van CHRISTUS te denken, zeggende: Wie zijt gij Heere? En hem werd geantwoord: Ik ben JEZUS, dien gij vervolgt. Zodra begon hij niet recht van CHRISTUS te denken, of hij zag terstond zijn misvatting en zijn wanbedrijf. De mensen mogen waarlijk denken, dat zij tegen sommigen van Gods kinderen deze of gene dingen wel doen mogen; doch indien zij andere gedachten van CHRISTUS hadden, dan zouden zij ook andere gedachten hebben omtrent hun plicht, en zij zouden tevens zien, dat ze waarlijk zo of zo niet doen moesten.

Nog eens: vóór PAULUS CHRISTUS kende, achtte hij zijn eigengerechtigheid hem tot gewin te zijn; maar toen hij CHRISTUS kende, achtte hij dat alles schade te zijn; "ja gewis," zegt hij, "ik acht ook alle dingen schade en drek te zijn, om de uitnemendheid der kennis van JEZUS CHRISTUS mijn Heere".

9. *Deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat men langs dezen weg te weten kan komen, wat JEZUS' gedachten zijn omtrent ons. Het is waar, Zijne gedachten zijn niet onze gedachten, noch Zijne wegen onze wegen; want gelijk de hemel hoger is dan de aarde, zijn Zijn gedachten hoger dan onze gedachten. Dus kan Hij dan wel eens gedachten van genade en goedertierenheid omtrent een arme ziel hebben, welke ondertussen misschien denkt, dat Hij niets dan toorn in zijn hart tegen haar heeft; doch dit zeg ik, ten aanzien van uw kennis en van uw bewustheid omtrent zijn gedachten uwerzijds.

Gelijk, aan de ene zijde, een natuurlijk mens geen hoge, gelovige of rechte gedachten van CHRISTUS hebben kan, en dus ook niet besluiten kan, dat CHRISTUS gunstige gedachten heeft omtrent hem, terwijl hij in het ongeloof en in het verachten van CHRISTUS blijft voortleven, zo kan hij integendeel weten en verzekerd zijn, dat, zo wanneer hij in die staat blijft, "CHRISTUS met vlammend vuur komen zal, om wrake te doen over hem". Dus kan ook anderzijds, een mens die zulk een ontdekking van CHRISTUS ontvangen heeft (welke in hem verwekt heeft hoge en geestelijke gedachte van CHRISTUS), daaruit weten, dat CHRISTUS goede gedachten omtrent hem heeft, gedachten van vrede en niet van kwaad, om hem te geven het einde en de verwachting. Het is waar, CHRISTUS' gedachten omtrent Zijn volk zijn niet: dan eens op en dan weer eens neer, dan eens hoog en dan weer eens laag, gelijk de gedachten van Zijn volk omtrent Hem zijn.

O neen! De gedachten van CHRISTUS zijn altijd en onveranderlijk dezelfde. Maar, wanneer de gedachten van een gelovige omtrent CHRISTUS opgewekt en verheven zijn, dan is hij het best in staat, om te kunnen weten, dat CHRISTUS liefhebbende gedachten heeft omtrent hem. Gelijk men een fontein kan kennen uit haar stromen, zo is onze kennis, ons geloof, onze liefde en onze hoogachting van CHRISTUS maar als zovele stromen, welke uit CHRISTUS' liefhebbend hart op ons afvloeien; want wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft; wij denken aan Hem, omdat Hij eerst aan ons gedacht heeft. Daarom kunnen wij, uit hetgeen wij van CHRISTUS denken, weten, welke gedachten Hij heeft omtrent ons. Indien wij heerlijke gedachten van Hem hebben, dan kunnen wij daaruit weten, dat Hij gunstige gedachten heeft omtrent ons; denken wij veel van Hem, dan denkt Hij ook veel van ons.

Ja, zal mogelijk een gelovige zeggen: Ik vind daar grote reden voor, om veel goeds van Hem te denken, want Hij is veel schoner dan der mensen, kinderen, ja het onbevleete Lam Gods; doch Hij heeft reden, om veel kwaads van mij te denken, want ik ben gans vuil en bevleekt, ja zo zwart als de hel en als de duivel.

Maar ik moet u zeggen, gelovigen! (gelijk Zijn gedachte u in Hem doet zijn, hetgeen Hij denkt dat gij in Hem zijn zult) hoe wanschapen en vuil gij in uzelf ook wezen moogt, en gij u ook ziet te wezen, nochtans zeg ik, dat, gelijk Zijn gedachten de dingen een wezen geven (want Hij dacht maar, dat er een wereld zijn zou, en daar was een wereld; zodra Hij maar wilde dat zij zijn zou, was zij er ook, en zoals het Hem goeddacht, dat het wezen zou, zoo was het ook, volgens Zijn gedachten en goeddunken), en gelijk Zijn gedachten van u, ook u in Hem doet zijn, hetgeen gij in Hem zijt, zo wil Hij ook, indien gij denkt dat Hij schoon en gans begeerlijk is, niet minder van u denken; en Hij zal u ook als geheel schoon aanmerken.

Daarom zegt Hij tot de bruid, die zich over Zijn schoonheid verwonderde: "Geheel zijt gij schoon mijne vriendin, en daar is geen gebrek aan u". Nu, Hij zegt anders niet, dan hetgeen Hij ook denkt. Zijn woorden drukken Zijn gedachten uit, want Hij, die de overwinning Israëls is, kan niet liegen. Indien gij dan, gelovigen, niet denken of geloven kunt, dat gij geheel schoon zijt in Hem, omdat gij uzelf geheel vuil en walgelijk ziet in uzelf, zo weet, dat, indien gij u geheel schoon in uzelf zaagt, het niet nodig zou zijn, te geloven dat gij geheel schoon zijt in Hem. Daarom heeft Hij gebreken in u willen overlaten, opdat er voor het geloof plaats zou zijn.

Laat het gevoel van uw gebrek en van uw walgelijkheid u dan ootmoedig en nederig houden, doch laat hetzelfde uw geloof niet verhinderen; hetwelk niet gegrond moet zijn op het gevoel, maar hetwelk zich integendeel moet oefenen op het Woord van CHRISTUS. Want, indien gij uw geloof grondt op hetgeen wat gij in uzelf gevoelt, dan zult gij nooit geloven kunnen, hetgeen CHRISTUS van u zegt, namelijk: "dat gij geheel schoon zijt", en dat "gij geworden zijt rechtvaardigheid Gods in Hem". Indien dan uw geloof zich zó kan oefenen, dat het in u hoge gedachten van CHRISTUS verwekt, voor u zijnde als gans begeerlijk, geheel schoon en onbevlekt, dan hebt gij grond, om door diezelfde geloofsdaad te mogen besluiten, dat Hij hoge gedachten van u heeft, daar gij geheel schoon en onbevlekt in Hem zijt, hoe vuil en walgelijk gij ook uzelf gevoelt te zijn. CHRISTUS is oneindig meer voor u, gelovigen, dan gij wel denkt dat Hij voor u is !

Doch, al wat gij gelooft in Hem te zijn, dat moogt gij verzekerd zijn dat Hij dat voor u is; want gij hebt alles wat gij in Hem ziet. Het gelovig zien en het bezitten is één en hetzelfde, gelijk also het geloven voor het aannemen, en het aannemen voor het geloven genomen wordt. Al wat wij dan geloven dat nemen wij aan, en hetgeen wij aannemen, dat hebben wij; en hetgeen wij in Hem hebben, dat zijn wij in Hem. Hebben wij schoonheid, rijkdom en gerechtigheid in Hem, dan zijn wij ook schoon, rijk en rechtvaardig in Hem. Wanneer gij dus gelovig denkt, dat Hij geheel schoon en heerlijk is, dan moogt gij ook besluiten, dat Hij van u ook denkt, dat gij geheel schoon en heerlijk zijt in Hem; en Hij denkt niet meer van u, dan gij waarlijk in Hem zijt. De vraag wordt dus gedaan, omdat gij, uit hetgeen gij van CHRISTUS denkt, zoudt kunnen weten wat CHRISTUS' gedachten zijn omtrent u.

10. *Eindelijk, deze vraag: Wat dunkt u van den CHRISTUS?* wordt gedaan, omdat men nooit teveel denken kan van Hem, die God en mens, DAVIDS Zoon en DAVIDS Heere is, aangezien Hij zowel God is als mens.

O ! wat hebben wij hier een heerlijk voorwerp voor onze overdenking! Gij moogt te veel denken van uzelf en van uw eigengerechtigheid, doch gij kunt niet te veel denken van CHRISTUS en van Zijn gerechtigheid. Ja, wanneer gij maar iets denkt van uzelf en van uw eigen gerechtigheid, zo denkt gij te veel daarvan. Maar wanneer gij van CHRISTUS en van Zijn gerechtigheid, zoveel denkt als gij kunt, dan denkt gij er nog te weinig van. Gij moogt te veel van het schepsel denken, maar gij kunt niet te veel van CHRISTUS denken. Ja, gij kunt te veel van de engelen denken, gelijk de apostel JOHANNES, toen hij "aan de voeten van den engel nederviel, om hem te aanbidden" Openb. 22 : 8. Van de natuur der engelen te denken met die inwendige eerbied en die aanbidding, welke wij behoorden te hebben, wanneer wij van CHRISTUS denken, dat zou afgoderij zijn; en van CHRISTUS te denken met dezelfde gestalte des harten, als omtrent de engelen, dat zou goddeloosheid en profaniteit zijn. Dus kunnen wij dan al te hoog en al te eerbiedig van de engelen denken, maar niet te hoog of te eerbiedig van CHRISTUS, die der engelen Heere is en dien wij eren moeten, gelijk wij de Vader eren. Dit zijn de redenen van de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS ?*

HOOFDSTUK IV

Het vierde Hoofdstuk, door mij voorgesteld, is, om uit het verhandelde een toepassing te maken. Wij zullen dan de na volgende gebruiken ter toepassing daaruit trekken:

1. Tot onderrichting.
2. Tot overtuiging.
3. Tot beproeving. En ten :
4. Tot vermaning en bestiering.

EERSTE GEBRUIK VAN ONDERRICHTING

Waarin ons de navolgende leringen voorkomen.

1. Hieruit kunnen wij leren, dat, terwijl de grote en voorname vraag van de Christelijken Catechismus deze is: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* de somma van de Christelijke kennis opgesloten ligt in dit éne woord, namelijk: CHRISTUS.

Hij is niet in God, volstrekt aangemerkt, zoals Hij in zichzelf is, maar in God relatief of opzichtelijk aangemerkt, wat Hij voor ons is, en dát wel in CHRISTUS. Daarom merk ik aan, dat de vraag niet is: wat dunkt u van God? maar: wat dunkt u van den CHRISTUS?

Want, gelijk God buiten CHRISTUS aangemerkt, op ons, zondaren, geen andere betrekking of opzicht heeft dan die van een vijand en die van een verterend vuur, zo is ook Zijn natuur, Zijn wezen, Zijn oneindigheid en wat Hij in Zichzelf is, geenszins de grootste of de voornaamste vraag daarvan, maar liever wat Hij voor ons is in CHRISTUS. Al de zaligmakende openbaringen van God aan Zijn volk, in de Schrift vermeld, waren niet absoluut en wezenlijk van God in hetgeen Hij in Zichzelf en in Zijn eigen natuur was, maar relatief, of opzichtelijk in hetgeen Hij voor hen was; daarom waren die openbaringen dan altijd in CHRISTUS. Wanneer dan de Heere tot ABRAHAM kwam, zo zeide Hij tot hem: "Ik ben uw schild en loon zeer groot; Ik ben uw God en uws zaads God", welk zaad CHRISTUS was. In Hem was dat verbond en die belofte, aan ABRAHAM en zijn zaad gedaan, bevestigd. Toen God Zichzelf aan de Patriarchen, welke uit ABRAHAM, IZAK en JAKOB voortgesproten waren, openbaarde, was de gewone weg Zichzelf bekend te maken op grond van het nieuwe verbond, hetwelk in CHRISTUS, ABRAHAMS' zaad, bevestigd was. Hierom vinden wij ook, dat Hij, toen Hij tot hen kwam, gewoonlijk tot hen zeide: "Ik ben de God ABRAHAMS, de God IZAKS en de God JAKOBS" dat is: Hij openbaarde Zichzelf niet aan hen absoluut door hetgeen Hij in Zijn natuur was, maar betrekkelijk, zo en wat Hij voor hen in CHRISTUS, het beloofde zaad, was.

Indien wij maar eens beginnen met deze vraag te willen doorgronden, namelijk: Wat dunkt u van God? zo zullen wij onszelf terstond verliezen en welhaast op de vraag met de filosoof een dag uitstel verzoeken, om haar te beantwoorden; daarna een week, vervolgens een maand, en eindelijk zullen we moeten bekennen, dat het ons onmogelijk is, het te kunnen zeggen. Neen, wij behoorden niet al te nieuwsgierig te zijn, om de natuur Gods te willen onderzoeken, opdat wij niet verslonden worden; want de menselijke wijsgerigheid kan er niet bij, ja ik twijfel, of der engelen wijsheid er wel bij kan. Het enigste, het vermakelijkste, het zaligmakendste en het nuttigste onderzoek is, om deze vraag te overwegen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* want hierin kunnen wij zien, wat God is voor ons. Te willen onderzoeken, wat God absoluut en wezenlijk is in Zichzelf, dat is geen zaligmakend of nuttig onderzoek. Wat baat het iemand, die onder de Noordpool woont, en die de zon de éne helft van het jaar niet zien kan, al zou hij haar loop berekenen, al de tijd die hij haar niet zag? Of wat nut zou iemand ervan hebben, wanneer hij ging uitrekenen, welke inkomsten de koning van Marokko of de keizer van China alle jaren heeft, indien hij ondertussen daarvan niets had? Even dwaas zou het ook voor ons zijn, wanneer wij onderzochten, wat God absoluut in Zichzelf is, en niet, wat Hij met betrekking tot ons is. Daarom is de vraag niet: Wat dunkt u van God? maar: wat dunkt u van den CHRISTUS? Dit wijst ons, in het voorbijgaan, aan het onderscheid tussen geleerde dwazen en wijze Christenen. De geleerde dwazen zoeken God te kennen en te begrijpen, gelijk Hij in Zichzelf is, wat de verborgenheid der Drieëenheid is en dergelijke waarheden meer. Dus verwarren zij zichzelf; zij zoeken te weten wat God is in Zichzelf, en niet wat Hij voor hen is. Maar een arm Christen is hierin wijzer dan die geleerde klerken, niettegenstaande al hun wijsheid; want zulk een benaastigt zich om CHRISTUS te kennen; daarom weet hij beter, wat God voor hem is, dan al de geleerde Rabbis met hun nieuwsgierige speculaties. Hoewel anders de arme ziel zeer onkundig en ongeleerd kan zijn, nochtans is ze wijs tot zaligheid, omdat ze CHRISTUS kent, als haar van Gode geworden tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing. Wanneer zij nu CHRISTUS kent, dan is ze op de zekerste weg om God te kennen; want zij ziet God in CHRISTUS, ja, God als haar nabestaande Vriend; want CHRISTUS is, als God-mens en als Middelaar aangemerkt, onze Nabestaande.

Waarlijk, mijn vrienden! in CHRISTUS te geloven, dat is Gods betrekking tot ons, als met Hem verzoend zijnde, te geloven. Want indien wij CHRISTUS aanschouwen dan zien wij God in Hem, en wanneer wij God in Hem zien, dan zien wij ook, dat Hij in Hem met ons verzoend is, en dat Hij, in Hem, ook een welbehagen in ons heeft: "God was in CHRISTUS de wereld met Hemzelve verzoenende" en: "Deze is Mijn geliefde Zoon in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb". Ik beken, dat iemand wel een gelovige kan zijn, en dat hij echter toch nog wel eens kan denken, dat God zijn vijand is. Doch dan gelooft hij niet, of hij denkt niet op CHRISTUS, door het geloof; dat is een ongelovige gedachte, die hij alsdan van God heeft. Want een gelovige gedachte van CHRISTUS zou hem andere gedachten van God bijzetten, namelijk, als van een Vriend en Vader in Hem. Daarom is dit een nuttige lering, te weten, dat CHRISTUS de somma van de Christelijke kennis is.

2. Ziet hieruit ook, wat de beste stof is van onze overdenking, alsook, wat de beste regel is tot onze beproeving. Hier vinden wij het edelste onderwerp voor onze overdenking, namelijk: te denken van CHRISTUS; alsook de uitnemendste regel tot zelfonderzoek, namelijk: om onze ziel af te vragen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*

Deze overdenking en zelfbeproeving zijn plichten, die onder ons zeer veel verzuimd worden, aangezien die oefeningen direct strijdig zijn met onze ijdele, omzwervende, luie, onbereide en onvaste harten. Een mens zou veel liever de ganse dag tussen de twee stijlen van een ploeg willen gaan, dan dat hij een half uur in deze twee plichten zou willen bezig zijn, ofschoon ze aan de stijlen gelijk zijn van die ploeg, waardoor het braakland onzer harten opgeploegd moet worden. Want zo haast de gedachten beginnen te komen tussen de twee stijlen van meditatie en van zelfonderzoek, dan (om het eens plat uit te zeggen) verlaten zij de ploeg en zij lopen heen met de vork. Gij zult het zekerlijk wel door een droevige ervaring weten, dat uw gedachten in dit geval zijn gelijk de wilde en hollende paarden, welke zonder enig pad te houden, dan hier en dan daar, door de velden lopen.

Doch hier hebben wij de beste stof en regel, om onze gedachten te bestieren, zowel in onze overdenking, alsook in onze zelfbeproeving. Aangaande de overdenking: de beste weg is om op CHRISTUS te denken; want denkt men op een belofte, zo kan men, buiten CHRISTUS, daaruit geen troost halen, omdat al de beloften in Hem Ja en Amen zijn. Dus zult gij die niet als uw eigene kunnen aanmerken, zonder dat gij gelovig op CHRISTUS ziet. Ja, gij moogt zelf op God denken, doch buiten CHRISTUS zult gij in Hem geen troost kunnen vinden: "Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar". Doch het beste tegengif daartegen, zijn gelovige gedachten van CHRISTUS. Daarom zeide ook CHRISTUS tot de discipelen: "Uwe harten worden niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij". Ziet gij op de wet, dan zult gij u van alle kanten schuldig vinden, zowel aan haar gebod als aan haar vloek; totdat gij op CHRISTUS ziet, die het einde der wet is tot rechtvaardigheid, een iegelijk die gelooft. Denkt gij op uw plichten, waartoe God u roept, dan zult gij die bevinden een moeilijke taak te zijn; totdat gij op CHRISTUS ziet, wanneer gij zult bevinden, dat Zijn juk zacht is, en dat Zijn geboden niet zwaar zijn.

Nog eens, ten opzichte van de zelfbeproeving, is de beste regel, om uw ziel af te vragen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Dezulken, die geen hoge gedachten van CHRISTUS hebben, zijn maar hoogmoedige en laatdunkende mensen, welke Gods goedkeuring niet hebben: "Doch wie roemt, die roeme in den Heere; want niet die zichzelf prijst maar dien de Heere prijst die is beproefd". Daardoor geeft de apostel te kennen, dat degenen, welke zich alleen in de Heere beroemen, zichzelf niet prijzen, maar dat ze van de Heere beproefd en geprezen worden. Doch dezulken, die zich in de Heere niet beroemen, of geen hoge gedachten van Hem hebben, prijzen zichzelf; doch worden van de Heere misprezen. Ja zij bedriegen zichzelf: "Want zo iemand meent iets te zijn, daar hij niets is die bedriegt zichzelf in zijn gemoed". Hoge gedachten van zichzelf te hebben is zelfbedrog; en gelijk allen, die zichzelf verheffen, zelfbedriegers zijn, zo verheffen ook al degenen zichzelf, welke CHRISTUS verachten; en die veel denken van zichzelf, die denken niet veel van CHRISTUS.

Daarom is het onderzoek naar wat gij van CHRISTUS denkt, de beste weg, om te kunnen ontwaren, wat er van uw staat of uw gestalte zij. Door deze regel kunt gij weten, wat gij van uw eigen gedachten oordelen zult; want gij zoudt op vele goede dingen kunnen denken. Gij zoudt op predikatiën, op de dood, op het oordeel en op de eeuwigheid kunnen denken; doch, ofschoon gij al ernstig op deze dingen denken moogt, zo zou nochtans de regel en de proef, waardoor gij van de rechtmatigheid uwer gedachten zoudt kunnen oordelen, alleen zijn, om te zien, of die u wel tot hoge gedachten van CHRISTUS brengen; in Wie wij alleen op de dood kunnen denken zonder schrik, op het oordeel zonder vrees en op de eeuwigheid zonder angst of benauwdheid.

3. Hieruit kunnen wij ook zien, dat CHRISTUS zelf de beste Rechter is over iemands staat; want Hij kent en doorziet het hart en de gedachten der mensenkinderen. Daarom kan Hij ook met recht vragen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Al het oordeel is aan de Zoon Gods overgegeven; daarom zullen er velen door Hem verworpen worden, die van de wereld worden goedgekeurd, omdat (wat ook anders de wereld van hen zou mogen denken) Hij zeer wel weet, dat zij weinig van Hem en van Zijn Vader denken.

Ook zullen er van Hem integendeel velen worden goedgekeurd, die van de wereld verworpen worden, omdat Hij (hoezeer zij van de wereld licht geacht worden, en hoe weinig men daarvan ook denken moge) weet, dat zij veel van Hem en van Zijn Vader denken; want zij kennen Hem, alsook wiens Zoon Hij is.

Deze vraag van de Heere CHRISTUS toont ons aan, dat Hij onze gedachten kent; want aan wie zullen wij anders van ons antwoord op deze vraag rekenschap geven, daar niemand onze gedachten kent dan God alleen? En de Heere CHRISTUS is God. Ook ontdekte CHRISTUS alhier de onkunde van de Farizeeën; en toont vervolgens aan, dat Hij wel wist dat hun gedachten verkeerd waren, want, zegt Hij: "Indien Hij DAVIDS Zoon is, hoe noemt Hem dan DAVID zijn Heere?"

Hierdoor werden zij verstomd; en zij moesten ook overtuigd geweest zijn, dat hun gedachten niets waren geweest. Het is waar, dit was ook, onder anderen een van de zaken, welke de oude SIMEON van CHRISTUS getuigde, te weten: "Dat Hij gezet zou worden tot een teken, hetwelk wedersproken zou worden, opdat de gedachten uit velen harten geopenbaard zouden worden". Alzo was het ook, toen CHRISTUS de vrouw van SAMARIA ontmoette; Hij openbaarde haar vele gedachten haars harten, en gaf haar tevens ook een inzage in al haar onkuise daden. Komt, zegt zij, ziet een mens, die mij gezegd heeft alles wat, ik gedaan heb; is deze niet de CHRISTUS? Gelijk de Satan in een gezicht, aan onze Heere JEZUS de geheele wereld voorstelde, zo kan Hij ons ook een inzicht geven in al onze zonden op éénmaal, zodat wij gedrongen worden om te erkennen, dat Hij de CHRISTUS is welke onze harten en gedachten kent en ziet.

4. Hieruit kunnen wij ook zien, wat het grote einde en oogmerk is van een Evangelische bediening; namelijk: om CHRISTUS te ontdekken, om de vooroordelen van 's mensen hart tegen Hem weg te nemen, om hun misvattingen van Hem te verbeteren en hen te vervullen met hoge gedachten van Hem.

De somma of inhoud van het werk van een evangelische leraar is, om zijn Meester anderen aan te prijzen, zeggende: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Dat behoort in al zijn prediken, bidden, catechiseren, en huisbezoeken. Zijn gehele leer en praktijk moet, als 't ware een stem zijn die CHRISTUS predikt. Prediken zij de wet en haar vloeken en dreigementen tegen onchristelijke en onboetvaardige zondaren, zo geschiedt zulks, om hen tot CHRISTUS te leiden, en hen tot die vrijstad te drijven. Indien zij het geloof prediken, dan stellen zij CHRISTUS voor, als de Auteur en Voleinder daarvan, zowel als het Voorwerp ervan. Wanneer zij van de bekering prediken, dan stellen zij CHRISTUS voor, (als zijnde door de rechterhand Gods verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om aan Israël te geven bekering en vergeving der zonden), tot de Fontein daarvan; en een gekruiste CHRISTUS, door het geloof beschouwd zijnde tot de onmiddellijke wortel daarvan. Prediken zij dan van de plichten en van een nieuwe gehoorzaamheid, dan stellen zij CHRISTUS tot de Alpha en de Omega ervan. Een leraar kan wel veel van CHRISTUS spreken, als hij predikt, en nochtans kan hij echter CHRISTUS niet prediken; bij voorbeeld, wanneer hij voornamelijk van CHRISTUS predikt als van een Wetgever, om gehoorzaamd te worden, en als hij weinig of niets van Hem predikt, als van een Wetvervuller, opdat men in Hem gelove en Hem uit liefde gehoorzame, omdat Hij ons verlost heeft van het juk der wet. Want een verbond van leven en dood op ons doen of niet doen, kan wel gepredikt en bij vergissing het Evangelie van CHRISTUS genoemd worden, terwijl het nochtans alleen maar de wet is, welke gepredikt wordt, en niet CHRISTUS, het einde der wet, tot rechtvaardigheid, een iegelijk die gelooft.

Ook gij kunt dat onder andere dingen, hieruit weten omdat het einde van dat oude verbond prediken strekt, om de mens te leiden tot de vraag, niet: wat dunkt u van den CHRISTUS? maar wat dunkt u van uzelf? en: wat doet gij, opdat gij het eeuwige leven moogt hebben? Een mens is gereed te denken, dat God nog in een betrekking met hem staat, op voorwaarde van gehoorzaamheid; daarom zal hij nu het eeuwige leven hebben, omdat hij zó en zó doen moet; dus wordt hij dan ook in zichzelf geleid, maar niet tot CHRISTUS. Doch de leer van het Evangelie strekt, om de mens geheel en al uit zichzelf te leiden tot CHRISTUS; want, wat ook de tekst zou mogen zijn, nochtans is het einde van de evangelieleer deze: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Het oogmerk van een evangelisch leraar is niet, zichzelf aan te prijzen, maar CHRISTUS aan te prijzen. Er is een zekere soort van leraars, zeggen sommigen, die zichzelf verheffen boven anderen; en die steeds bezig zijn, om zichzelf te prijzen, tot verachting van al de anderen, alsof niemand dan zij, evangelische leraars waren. Maar, mijn vrienden! Indien iemands belang voor de zaak van CHRISTUS, voor zijn intrest, of voor zijns Meesters eer en heerlijkheid, hem prijst, zo moet hij het niet als wat vreemds achten, dat een wereld van Farizreën hem benijdt, gelijk zij CHRISTUS zelf alzo deden, wanneer Zijn leer en Zijn leven Hem prijzenswaardig maakten. Ik zal u eens zeggen naar welke prijzing een evangeliedienaar het meest jaagt, namelijk die van de Apostel PAULUS, dat is: om een brief van voorschrijving te hebben in het hart van de toehoorders, door de kracht van de Geest Gods, het Woord op een zalig makende wijze vergezellende, en doende in het hart een indruk blijven, dat het waarlijk Gods Woord is en niet der mensen, en dat God waarlijk daarin is. Hij begeert ook met diezelfde Apostel, "zich aangenaam te maken door openbaring der waarheid bij alle consciënties der mensen in de tegenwoordigheid Gods".

Laat dan de waarheid gesmaad en gelasterd worden, zo veel als men wil, de openbaring der waarheid zal zichzelf nochtans aangenaam maken aan de consciënties van al haar ware liefhebbers. Ondertussen kan het wel eens gebeuren, dat iemand CHRISTUS aanprijst en aangenaam maakt, opdat hij zichzelf aanprijze als een evangelisch prediker; voor zulk een goed werk is hij waarlijk prijzenswaardig, maar van zulk een kwaad doel zal hij aan God alleen rekenschap moeten geven.

Doch, het is wel mogelijk, te kunnen weten, dat iemand in het prediken van CHRISTUS, zichzelf niet bedoelt. Want soms wordt het Woord met zulk een kracht en uitwerking vergezeld, en de prediker heeft zulk een reuk van de hemel, dat hij een klare getuigenis geeft van zijn geestelijkheid en zuiver oogmerk, zelfs aan het gemoed van vleselijke toehoorders. Hoeveel te meer dan aan degenen, welke verlicht zijn met de Geest des onderscheids, om de stem van CHRISTUS te kunnen onderscheiden van een vreemden!

Hoe het ook zij, mijn vrienden! denkt vrij van de leraars wat gij wilt, de grote vraag blijft maar : *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Wee ons, indien ons enigste oogmerk maar is, om het volk tot dit zeggen te brengen: wat dunkt u van zulk een leraar? of : wat dunkt u van zulk een predikatie? Indien wij CHRISTUS gebruiken als een dekkleed, om lofbetuigingen en toejuichingen voor onszelf te bekomen, dan kan Hij terstond een Engel gebieden om ons gelijk een HERODES te slaan, en ook aan de wormen bevel geven, om ons op te eten, omdat wij Gode alleen de eer niet geven! O! wat zoudt gij toch van ons denken? Want ofschoon wij, als gezanten van CHRISTUS, onze bediening heerlijk maken, zo zijn nochtans velen van ons in zichzelf anders niet, dan broze, zwakke en zondige stukken leem, zowel als gijlieden. Wij zijn ook onder de voornaamsten der zondaren, zo wel als gijlieden; wij hebben ook het bloed en den Geest van CHRISTUS nodig, om ons te rechtvaardigen en te heiligen, niet minder dan gijlieden; "laat Hem dan maar wassen, en wij minder worden". Indien ondertussen iemand onzer, als werktuig gebruikt wordt ten goede voor uw zielen, zo laat dat u dan te meer opwekken, om veel van CHRISTUS te denken. Welke zulk een groot werk gewrocht heeft, door zulke zwakke en onbekwame werktuigen. Hij legt dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht Godes zijn zou, en niet der mensen. Welke eer God u dan gebiede hun toe te dragen, om huns werks wille, wanneer nochtans uw hoogachting in de leraar of in zijn werk eindigt, zeggende: ,o! ik denk veel van zulk een leraar, of van zulk een predikatie, dan is het nodig, dat gij betere gedachten begint te krijgen. Want de grote vraag is deze: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Gewis de beste predikatie is die, welke hoge gedachten van CHRISTUS tot haar uitwerking heeft.

TWEEDE GEBRUIK VAN VERMANING EN VAN OVERTUIGING

Het tweede gebruik van vermaning en overtuiging voor al degenen, welke vervuld zijn met onwaardige en onbetamelijke gedachten van CHRISTUS, alsook voor dezulken die onkundige en dwalende gedachten van Hem hebben.

Sommigen hebben gans geen gedachten van CHRISTUS; sommigen, welke van Hem denken, denken nochtans niets van Hem; sommigen denken weinig van Hem; sommigen hebben harde en wrede gedachten van Hem en anderen hebben weer geringe en vuile gedachten van Hem. Om nu te spreken van al die geringe en slechte gedachten van "CHRISTUS waarmee de wereld vervuld is, dat zou ondoenlijk en onmogelijk zijn.

O! hoe gering en slecht denkt een Ariaan van CHRISTUS en van Zijn hoogste Godheid! Indien ik het niet nodig gedacht had, mij te bepalen tot het eerste lid van CHRISTUS' vraag, te weten: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* zo zou het andere lid daarvan namelijk: *Wiens Zoon is Hij?* mij inzonderheid ook aanleiding gegeven hebben, om te handelen van het leerstuk van CHRISTUS' Zoonschap, van Zijn Godheid en van Zijn gelijkheid met de Vader; in tegenstelling van die verdoemelijke dwaling, welke, gelijk sommigen ons zeggen, nu in Schotland begint in te sluipen, zowel als zij in Engeland en in Ierland heerst.

Ik zal alleen maar zeggen, dat de vraag hèn zowel raakt, als zij eertijds de Farizeeën raakte: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* en *Wiens Zoon is Hij?* O! kunnen zij niet meer van Hem zeggen, dan eertijds de Farieën, namelijk: dat Hij DAVIDS Zoon is? Wel hoe noemt Hem dan DAVID in de Geest zijn Heere? Is Hij dan DAVIDS Heere en God, hoe kan Hij zulks wezen, en niet gelijkwezig zijn met de Vader? Want wij hebben geen twee Heeren noch twee Goden; maar de Heere onze God is een enig Heere. Wij hebben maar één allerhoogste God en Heere en dus moet CHRISTUS, Heere zijnde, Wezenlijk één zijn met de Vader; CHRISTUS is de waarachtige God en het eeuwige Leven.

Doch ik kan over dit stuk voor het tegenwoordige niet verder uitweiden; O, mochten die Ariaanse leraars de Christelijke Catechismus nog eens beginnen over te lezen, en op deze vraag recht beginnen te antwoorden: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Nog eens: gelijk een Ariaan niets denkt van Zijn Godheid, menende dat zij slechts een mindere Godheid is, zo denken ook anderen, welke een meerdere achting voor Hem voorwenden, nochtans ook gering en onwaardig van Hem.

Een Papist denkt niets van Zijn toegerekende gerechtigheid; een Sociniaan denkt niets van Zijn offerande; een Arminiaan denkt niets van de kracht Zijner genade; een Kwaker denkt niets van Zijn Woord; een Atheïst denkt niets van Zijn Geest en een Deïst denkt niets van Zijn openbaring.

Zien wij in de wereld: de Heidenen hebben gans geen gedachten van Hem; de Mohammedanen denken Hem, op Zijn best maar een groot Profeet te zijn, en minder dan MOHAMMED; de Joden denken Hem een bedrieger te zijn, dat Hij de CHRISTUS niet is en dat Hij alleen maar des timmermens zoon is, of mogelijk een Godslasteraar, welke de duivel heeft. Nog eens: zien wij in de kerk, zelfs in de zuiverste kerken van de wereld, waaronder ik gaarne wens zou, dat de arme kerk van Schotland haar achting nog niet geheel verloren heeft: o! hoe vele duistere en verwarde begrippen, ja ongeoorloofde en onwaardige gedachten van CHRISTUS kan men echter aldaar bespeuren; zelfs in die kerken welke geacht worden zuiver, Christelijk, Protestans en Gereformeerd te zijn. Het ware een eindeloos werk, om te spreken van al de dwalingen, zowel in de leer alsook in de praktijk, welke in de kerk overvloeien, waardoor er verachting op CHRISTUS, op Zijn leer, op Zijn waarheid, op Zijn Evangelie en op het liefelijke juk van een evangelische gehoorzaamheid gebracht wordt. Welke lage gedachten doen zich niet al op in die leer en leiding, welke strekt, om het Oude met het Nieuwe Verbond, de Wet met het Evangelie, en het geloof met de werken dooreen te mengen, zonder behoorlijk onderscheid te maken tussen CHRISTUS en tussen al Zijn mededingers, welke zoeken deel te hebben in de eer van het werk der zaligheid!

Welke lage gedachten van CHRISTUS doen zich ook niet al op in zulk een praktijk, welke bestaat, of in een leven van wettische gerechtigheid, of in een leven van openbare goddeloosheid ! Welke lage gedachten van CHRISTUS als onze gerechtigheid, doen er zich niet al op in alles, wat strekken kan, om zondaren weder tot de wet als een verbond, henen te leiden ! En welke lage gedachten van CHRISTUS als onze heiligmaking, doen zich ook niet op in alles wat strekt, om zondaren af te leiden van de wet als een regel van heiligheid.

O, hoe wordt CHRISTUS, Zijn verdiensten en Zijn gerechtigheid licht geacht, tot verheffing van zichzelf en van de eigengerechtigheid ! En hoe wordt CHRISTUS, Zijn Geest en Zijn genade licht geacht, tot moedgeving voor zonde en losbandigheid! Het is mijn werk niet, om iemands naaktheid openbaar te maken. Het zijn al bijzondere personen, welke verwaardigd worden, om tegen al die uitersten de wacht te houden, hetzij ter rechter of ter linkerzijde; zodat zij niet minder denken van CHRISTUS als Heere, dan zij van Hem denken als Zaligmaker. Dus een gehele CHRISTUS hoogachtende zonder het één deel van Hem te stellen tegen het andere. Maar mijn tegenwoordig werk is inzonderheid, om aan de wortel te slaan van al de verachting van CHRISTUS, die in de wereld plaats grijpt, en inzonderheid in de zichtbare kerk.

Vraagt men dan, vanwaar het komt, dat de wereld zo weinig van Hem denkt?

Ik antwoord :

1. Onkunde is er de oorzaak van. Gelijk het niet mogelijk is, om CHRISTUS licht te achten voor degenen, die Hem zaligmakend kennen, zo is het ook niet mogelijk, dat die Hem niet kent, Hem hoog kan achten. Velen zijn in dezen FESTUS gelijk, die aan AGRIPPA zeide, dat de beschuldigers van PAULUS enige vragen tegen hem hadden van zekere JEZUS. CHRISTUS is voor hen een zeker mens, een zeker JEZUS; maar wat hen aangaat, zij kennen weinig van Hem en zijn ook onverschillig omtrent Hem. Gelijk een blind mens niet zeer trachten zal naar hetgeen hij niet ziet, al wordt hem nog zoveel verhaald van de schoonheid en uitnemendheid daarvan, alzo is ook een natuurlijk mens blind; hij kan geen gedaante noch heerlijkheid zien in CHRISTUS, waarom hij Hem begeren zou. Daarom, al hoort hij veel van Zijn schoonheid en heerlijkheid, en al wordt hij soms al een weinig daardoor bewogen, nochtans acht hij Hem niet zoveel waardig, dat hij Hem de hoogste plaats geeft in zijn gedachten en hoogachting.

2. Het ongeloof is ook een oorzaak, waarom iemand weinig van CHRISTUS denkt. Indien wij geloven konden, dan zouden wij in Hem de heerlijkheid Gods zien, en tevens, dat Hij een overheerlijk en beminnelijk Voorwerp is; maar door het ongeloof wordt CHRISTUS voor iemand walgelijk, in plaats van liefelijk. Hierom is het dat Zijn leer, Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid en Zijn kruis zo walgelijk zijn. Het ongeloof doet iemand denken, dat CHRISTUS een bedrieger, en dat God een leugenaar is; ja, dat Hij iets zegt, hetwelk Hij niet doen wil; het doet een mens denken, dat Hij niet zalig maken kan, of dat Hij niet wil. O, hoe onwaardig denkt het ongeloof van CHRISTUS! Het ongeloof zal iemand soms doen denken, dat God is, gelijk hij zelf, en dat Hij daarom zijn zonde goedkeurt; "Deze dingen doet gij, en Ik zwijg; gij meent dat Ik te enenmale ben gelijk gij", dus doet het hem onbetamelijk van CHRISTUS denken.

3. Trotsheid en eigengerechtigheid zijn ook een oorzaak, waarom iemand weinig van CHRISTUS denkt. Zolang iemand veel van zichzelf en van zijn doen denkt, kan hij niet veel van CHRISTUS en van Zijn gerechtigheid denken. Dit is dat wettische beginsel, hetwelk een mens met het kleed van CHRISTUS' gerechtigheid eveneens doet handelen, als de Ammonieten deden met de klederen van DAVIDS' afgezanten; zij sneden die zo kort af, dat zij hun schaamte niet bedekken konden. Doch, indien DAVIDS harte hem sloeg, wanneer hij maar een slip van SAUL'S kleed afsneed, moest het ons dan ook niet tot een schrik zijn, om een slip van CHRISTUS' kleed af te snijden, of om dat zó kort af te knippen, dat men denken zou, dat het ons niet volkomen dekken kan, zonder dat men ook enige voden van onze eigen verrotte gerechtigheid daar aan naaide?

Nog eens: het is dit wettische beginsel hetwelk zelfs een gelovige doet denken, dat het niet wezen kan, dat hij, als volmaakt rechtvaardig bij God zou kunnen aangenomen worden door de gerechtigheid van CHRISTUS, aan hem toegerekend. En waarom? Omdat hij het gevoel van deze gerechtigheid in zichzelf mist, en het wettische hart is gereed, om dat gevoel tot een fundament van vergeving en aanneming te maken; maar (gelijk LUTHER wel zegt:) wij moeten niet gevoelen, dat wij aldus rechtvaardig zijn, maar wij moeten het geloven. Ja, het is dit verborgen beginsel van eigengerechtigheid, hetwelk een leraar er toe noopt, CHRISTUS alleen tot rechtvaardigheid te prediken; alsof hij zo zeer gezet was, om CHRISTUS te verhogen, als iemand dat ooit deed. Nochtans, eer men het gewaar wordt, zal hij terstond de ene of anderen plicht of hoedanigheid invoeren ten einde men gerechtvaardigd zou worden; hetwelk dan ook alles bederft.

Het is, gelijk met een weelderige melkkoe, welke eerst veel melk geeft, maar die daarop, door een ongelukkige stoot of slag met de voet weer alles op de grond uitstort; alsoz wordt ook de redelijke en onvervalste melk van het Woord des levens en der rechtvaardigmaking, alleen door de gerechtigheid van CHRISTUS soms overvloedig uitgelaten, zodat men schier denken zou, dat de leraar even evangelisch is, als PAULUS zelf, of als iemand die ooit het Evangelie gepredikt heeft. Maar ziet, terstond komt de wettische voet, welke alles omver werpt en bederft; of de wet zet haar voet in die melk; ik meen, zij mengt enige onreine en vuile gerechtigheid of hoedanigheid van onze eigen, met de reine en zuivere melk van CHRISTUS' gerechtigheid, zodat de arme, ongeoefende ziel daarvan rilt, wanneer men 't haar te drinken geeft. Ach ! zegt ze, ik meende dat die melk, die gerechtigheid van CHRISTUS, voor mij was; doch daar werd een hoedanigheid voorgesteld, namelijk dat ik, eer ik gerechtvaardigd kon worden, zo en zo moest doen, en dat ik zo en zo vernederd en verootmoedigd wezen moest; en ik ben verzekerd, dat ik die hoedanigheid mis. Daarom is alles voor mij verloren! Maar, arme ziel! Alles wat u langs deze weg mocht vóórkomen, strekkende om u in uzelf te leiden en van CHRISTUS af te houden, moogt gij aanzien, als een aanval van de wet der werken. Werpt dat vrij weg, wanneer het u afhoudt om aan CHRISTUS te denken als uw enig al, en wanneer het u belet, om Zijn wijn en Zijn melk te kopen, zonder geld en zonder prijs.

4. De vleselijke rede is ook een oorzaak, waarom iemand weinig van CHRISTUS denkt; want "de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; zij zijn hem een dwaasheid". Dat is de natuurlijke rede welke in onze dagen zo zeer verheven wordt, terwijl de mens de waarheden Gods, en de geestelijke verborgenheden wil afmeten met de korte lijn van zijn menselijke rede; hoewel die evenmin overeenkomt met deze verborgenheden, als het geluid der ramshoorns, naar het begrip van de vleselijke rede, de muren van Jericho omver kon doen vallen. Ziet, mevrouw de rede moet niet beschuldigd worden, maar het Evangelie van CHRISTUS, en zijn verborgenheden moeten beschuldigd worden van dwaasheid en ongerijmdheid. Daarom is het niet waardig om van zulke wijsheeden aangenomen of geacht te worden, dewijl zij weinig acht geven op de vermaning des apostels: "Zo iemand onder u dunkt, dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs moge worden". Daarom gaf LUTHER dit op, als een onfeilbaar merkteken, dat het Evangelie niet recht verkondigd wordt, en dat het in waarheid ook het Evangelie niet is, wanneer het zo gebouwd, geschikt en geplooid wordt naar de rede, dat elkeen het goedkeurt, en zich vreedzaam daaraan onderwerpt. Want hoe zal CHRISTUS dan een teken zijn dat wedersproken zal worden, ja, een steen des aanstoets en een rots der ergernis?

5. De laster, welke geworpen wordt op het Evangelie van CHRISTUS, en op de verkondigers daarvan, is ook een oorzaak, waarom iemand weinig van CHRISTUS denkt. Kan de wijsheid dezer wereld wel anders, dan datgene tegenspreken dat zij oordeelt dwaasheid te zijn? Hoe wordt CHRISTUS dan gezet, niet alleen tot een opstanding, maar ook tot een val veler in Israël? Let wel (zegt LUTHER) waar deze val zijn zal, namelijk: in Israël, zelfs in dat volk, hetwelk 't enigste volk van CHRISTUS scheen te zijn, en dat het met Hem hield; het is zelfs in Israël, waar deze val is, en het is ook in Israël, waar CHRISTUS weersproken wordt.

Alzo ging het ook, toen Hij gekomen was, "om een Dienaar te zijn van de oude Waarheid Gods, opdat Hij bevestigen zonde de belofenis der vaderen". Toen Hij die begon te verkondigen, riep de schare eenparig uit: "Wat nieuwe leer is deze?" Hieruit kunnen wij zien dat, wanneer een kerk is afgeweken van enige oude waarheden, of van de wijze om die uit te drukken, zodra die oude waarheden maar beginnen te herleven, en in haar ouden vorm gebracht worden, zulks terstond gebrandmerkt wordt met de naam van een nieuwe leerschets. Hoe het ook zij, door deze middelen bereikt de satan veelszins zijn oogmerk, want dat strekt zeer om het volk weinig van CHRISTUS en van Zijn Evangelie te doen denken.

6. De verdeeldheid is ook een oorzaak, waarom iemand weinig van CHRISTUS denkt. Er is een tweeërlei verdeeldheid, welke ik bedoel; er is niet alleen een uitwendige kerkverdeeldheid, maar ook een inwendige hartsverdeeldheid. Het is zeker, dat de eerste een grote invloed heeft, om velen tot slechte gedachten van CHRISTUS te brengen. Wanneer een kerk verdeeld is, dan is het volk gereed om te struikelen, want, zeggen zij, wij weten niet wie wij geloven zullen, en met wie wij het zullen houden. Elke partij zegt voor CHRISTUS te zijn; en dan gebeurt het ook dikwijls dat de onverschillige mensen beginnen te denken, om zowel CHRISTUS, als haar te laten varen. Doch het is inzonderheid, die inwendige hartsverdeeldheid, welke ik bedoel. Wanneer het hart tussen CHRISTUS en de wereld, tussen CHRISTUS en de afgoden of zijn lusten verdeeld is, dan zullen de wereld en haar begeerlijkheden gewis het hart van CHRISTUS aftrekken, zodat het geen hoge gedachten van Hem zal kunnen hebben, omdat het zoveel van andere dingen denkt. Een mens zou even gemakkelijk op één en dezelfde tijd met zijn ene oog de sterren, en met zijn andere de aarde kunnen meten, als dat hij tegelijk hoog van CHRISTUS en van zijn eigen afgoden zou kunnen denken. Wanneer dan de satan doet, als de vrouw, welke voorgaf de moeder van het levende kind te zijn, zeggende: "Het zij noch het uwe, noch het mijne: doorsnijd het", dan zegt ook God, die de Heere is van het harte: "Geeft het de satan liever geheel", want God wil het hart alleen hebben, of Hij wil niets hebben. Wanneer nu een mens een afgod in zijn hart koestert, dan veracht hij CHRISTUS, en Zijn mededinger ontvangt al zijn liefde. Het verdeelde hart is een hart, dat vergezeld is van de afgoden; en deze verdeeldheid veroorzaakt verachting van CHRISTUS, zodat zulk een mens van CHRISTUS niet recht denken kan, maar hij moet noodzakelijk op andere dingen denken. Ziet eens hoe degenen, welke genodigd waren tot het grote Avondmaal, die maaltijd des Evangelies, zich verontschuldigen: "De eerste zeide, ik heb een akker gekocht, en het is nodig dat ik uitga en hem bezie". Let eens op de spreekwijze: "het is nodig, dat ik uitga", hij wendde een noodzakelijkheid voor; de noodzakelijkheid nu heeft geen wet. Wanneer het hart niet geheel voor CHRISTUS is, dan zal het noodzakelijk voor de wereld en voor haar begeerlijkheden zijn. Die voor CHRISTUS niet zijn, die zal de satan bezigheden genoeg verschaffen, welke hun harten en gedachten wel zullen innemen, zodat zij die dan zó noodzakelijk zullen achten, dat zij weinig tijd of gelegenheid meer zullen over hebben, om op CHRISTUS te denken.

Wanneer nu deze vraag voorgesteld wordt: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* of als CHRISTUS aangeboden wordt, zo worden er tweeërlei soort van mensen gevonden, welke tonen dat zij weinig achting voor Hem hebben; ja, die klaar bewijzen, dat zij Hem in hun harten verachten. Die worden door de apostel bij honden en zwijnen vergeleken. Sommigen zijn gelijk de zwijnen; namelijk de goddeloze en wereldse mensen. Want, gelijk de zwijnen meer achting voor het slijk hebben, dan voor iets anders en knorren, of met hun snuit in de aarde wroeten, wanneer men hen daarvan wil afdrijven, alzo hebben profane en wereldse mensen ook lust, om zich te wentelen in het slijk der zonden; en om in de aarde te wroeten en te wurmen. Wanneer iemand hen daarvan wil afdrijven en hen met hun neuzen als uit de aarde wil uitrukken, dan gaan zij al knorrende en morrende in hun hart henen, omdat het gewenste vermaak en profijt van de zonde, hun belet wordt. Dus keren zij weder tot de wenteling in het slijk, en tot het wroeten in de aarde, even gretig als voorheen. Al het antwoord dat zij op de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?*, geven, is een gram antwoord; zij zijn er een weinig over beroerd en bewogen om enige woorden te prevelen, naar dat elk geneigd is. Doch zij gaan morrende henen, met hun iets anders, omdat, indien men hem van zijn uitbraaksel of een hond meer achting heeft voor een stinkend aas, dan voor u het Evangelie van CHRISTUS, dan de voorgaanden. Want, gelijk Anderen zijn gelijk de honden, namelijk; de wettischen en de zelfrechtvaardigers; die zijn doorgaans erger vijanden van monden naar de aarde en zij denken niets van CHRISTUS.

En van zijn stinkend aas wil afjagen, hij aanstonds gereed zal zijn om te bassen of om te bijten of ons in het aangezicht te vliegen, alzo gaat het ook met een wettische of zelfrechtvaardiger; hij heeft meer achting voor de dode romp van zijn eigengerechtigheid en zijn wettische plichten, dan voor enig ander ding. Wanneer iemand hem wil afdrijven van de vuile voden van zijn eigengerechtigheid, hem aanwijzende de

walgelijkheid en de geringheid daarvan, alsook de absolute noodzakelijkheid om die geheel te verloochen, en met niets anders versierd te moeten zijn, dan met de volmaakte gerechtigheid van CHRISTUS, om voor God gerechtvaardigd te worden; en indien men hem verder aantoon, hoe God de goddelozen rechtvaardigt, en hoe de rechtvaardigheid Gods, zonder de werken der wet, in het Evangelie geopenbaard wordt, dan verlaat hij de ordonnantien, en loopt, als een bassende hond, al bijtende henen. Dan lastert hij het Evangelie, hetwelk hij noch verstaat noch hoogacht, als ware het een leer, strekkende tot zorgeloosheid en losbandigheid in de zonde. Alzo keert hij dan weder tot zijn uitbraaksel, of tot zijn stinkenden romp, verachtende aldus dat hemelse dode lichaam, tot hetwelk de gelovige arenden zich vergaderen, opdat zij leven mochten door het geloof des Zoons Gods. Deze beide soorten van mensen, hoezeer zij anders ook in verscheidene opzichten verschillen mogen, komen nochtans hierin overeen, dat zij CHRISTUS verachten op verscheidene gronden. Wat denken zij dan van CHRISTUS? Ganselijk niets. De Heere overtuige dezulken, en doe hen toch eens ontwaken!

DERDE GEBRUIK VAN ZELFBEPROEVING EN ONDERZOEK

Laat deze grote vraag van de Christelijke Catechismus u tot toetssteen strekken, opdat ge u moogt beproeven van welk metaal gij zijt; alsook, opdat gij zoudt mogen weten, wat er tegenwoordig van uw staat zij, en wat uw lot zijn zal voor eeuwig. Want uw staat is, en zal ook eeuwig zijn, naar dat gij deze vraag kunt beantwoorden: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Om het in dit onderzoek wat te hulp te komen, zal ik u besturen tot uw beproeving; merkt dan vooreerst op de hoedanigheid van uw gedachten en ten tweede op het voorwerp daarvan.

Vooreerst. Beproeft uzelf omtrent deze vraag, aan de hoedanigheid van uw gedachten; want het is geen blote gedachte, gelijk een voorbijgaande damp, welke hier bedoeld wordt; maar gij moet uw gedachten beproeven, of zij deze volgende hoedanigheden hebben.

1. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS zijn overklimmende gedachten van Hem. CHRISTUS is voor zulk een ziel zonder weerga; de taal van zulke gedachten van CHRISTUS, luidt aldus: o! wat is er toch, dat bij Hem kan vergeleken worden? Vergelijkt men Hem bij een roos, dan is Hij een roos van Saron; vergelijkt men Hem bij een lelie, dan is hij een lelie der dalen; vergelijkt men Hem bij de zon, dan is Hij de Zon der gerechtigheid; vergelijkt men Hem bij een ster, dan is Hij die blinkende Morgenster; vergelijkt men Hem bij een overste, of bij enig uitnemend en eerwaardig persoon, dan draagt Hij de banier boven tienduizenden; vergelijkt men Hem bij een hoofd, dan is Hij het hoofd van alle overheden en machten; vergelijkt men Hem bij een bloem, dan is Hij de bloem uit de stam Isai; vergelijkt men Hem bij een spruit, dan is Hij die rechtvaardige Spruite; vergelijkt men Hem bij een voorspraak, dan is Hij die Voorspraak bij de Vader; vergelijkt men Hem bij een raadsman, dan is Zijn naam Wonderlijk en Raad; vergelijkt men Hem bij een koning, dan is Hij een Koning der koningen en een Heere der heeren; vergelijkt men Hem bij een vorst, dan is Hij de Vrededorst en de Overste der koningen der aarde; vergelijkt men Hem bij de mensen, dan is Hij veel schoner dan de mensenkinderen; vergelijkt men Hem bij de Engelen, dan is Hij der Engelen Heere, zodat alle Engelen Gods Hem aanbidden. Ja, die ziel verheft CHRISTUS in haar gedachten boven alles, wat in hemel of op aarde gevonden wordt; zeggende: "Wien heb ik nevens U in den hemel? nevens U lust mij ook niets op de aarde". Zij geeft Hem in alles de voorrang, "opdat Hij in alles de eerste zijn zou".

2. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn verwonderende, aanbiddende, verhogende en grootmakende gedachten. Indien gij in uw harte betamelijke gedachten van Hem hebt, dan zult gij Hem in uw harten zegenen en zeggen: "Gezegend is Hij, die daar komt in den naam des HEEREN; wij zegenen ulieden (uit het huis des HEEREN)"; alsook, maakt de Heere met mij groot, enz. en gij zult wensen, dat de gehele wereld Hem zegenen, prijzen en grootmaken mocht. Het zijn roemende en verheerlijkende gedachten. Het hart van zulk een mens roemt in de Heere, en het verheerlijkt Hem, wensende, dat Zijn heerlijkheid gesteld mocht worden boven de wolken; en wel, omdat :

3. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, geestelijke en verheven, gedachten zijn. De natuurlijke gedachten kunnen niet hoger klimmen dan de natuur, maar de geestelijke gedachten, bestuurd zijnde door de leiding en de invloed van de Geest Gods, onderzoekt alle dingen; want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods.

De Geest Gods is gewisselijk het al en al van zulke gedachten; want Hij komt, volgens de belofte, om CHRISTUS te verheerlijken, "om het uit het Zijne te nemen, en om het aan de ziel bekend te maken" zo lezen wij ook: "Die naar de vleese zijn, bedenken wat des vleeses is; maar die naar den Geest zijn, bedenken wat des Geestes is". De dingen van CHRISTUS en des Geestes zijn één en dezelfde; geen menselijke of natuurlijke wijsheid kan die ooit bereiken. Het is waar, de wijze naturalisten mogen daarvan dromen en daarvan spreken, gelijk iemand in zijn droom van het licht der zon spreekt, bij hem is het echter donkere nacht en hij is nog niet ontwaakt.

4. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn toepassende en toeëigenende gedachten; in zoverre, dat een mens CHRISTUS in zijn ziel aanneemt en ontvangt, gelijk hij spijs en drank inneemt en in zijn lichaam ontvangt. Dit zijn die gelovige gedachten, zonder welke niemand vrucht van CHRISTUS ontvangen kan, evenmin als iemand door spijs en drank vrucht kan hebben, door alleen maar daaraan te denken, zonder dat hij daarvan eet. Een mens neemt CHRISTUS tot zijn eigen nut en voordeel aan; doch van CHRISTUS te denken, zonder Hem zichzelf toe te passen, is gelijk iemand, die aan spijs en drank denkt, zonder dat hij die aanneemt; dat kan hem geen nut of voordeel geven.

Vraagt men, of men geen rechte gedachten van CHRISTUS hebben kan, tenzij men Hem zichzelf toepasse? Ik antwoord, dat die gedachten maar ijdele, ongelovige en onnutte gedachten van CHRISTUS zijn, indien zij niet toepassende zijn; of dat die niet geschieden, ten einde men Hem zichzelf toepasse. Het is gelijk een ziek mens, welke een hartsterking ontvangende uit handen van zijn medicijnmeester, deze niet aanneemt, om die maar in zijn hand te houden, maar opdat hij die zich eigen make, door deze te gebruiken tot zijn verkwikking, versterking en genezing. Dat de patiënt die hartsterking in zijn hand neemt, is eigenlijk niet hetgeen wat de medicijnmeester bedoelt; maar die zich eigen te maken en in te nemen, dát is de zaak; en nochtans is het nemen daarvan in zijn hand goed, zover hij dat doet, om haar zich eigen te maken.

Alzo is het hiermede ook gelegen; een blote gedachte van CHRISTUS is van geen waarde of nut, tenzij deze een toepassende gedachte zij, of een gedachte ten einde men zich CHRISTUS toepasse. Hoewel nu de gedachten van CHRISTUS, welke geschieden opdat men Hem zich toepasse, niet eigenlijk de toepassing zijn, nochtans zijn zij goed, voor zover men daardoor, als het ware, CHRISTUS in de hand neemt, opdat men Hem inneme in het hart, tot onzer zielen verkwikking, leven, gezondheid en eeuwige zaligheid.

5. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn diepe en ernstige gedachten, in tegenstelling van vlotte, omzwervende en onverschillige gedachten. Sommigen hebben wilde gedachten van Hem; zij menen, dat, indien Hij anders ergens goed voor is, zij dan ook hun deel van Hem krijgen zullen, zowel als anderen. Maar wat Hij is en hoe zij deel zullen krijgen aan Hem, dat zijn dingen, welke zij nooit diep of ernstig genoeg overwogen hebben; want zij waren nooit geraakt door een gevoel van hun zonden, ellenden en van hun verloren staat, zonder Hem, Een vlotte gedachte van CHRISTUS is gelijk 't uitroepen van sommige onkundige schepsels, welke in ontsteltenis zeggen: "Heere! ontferm et onzer" of: "Heere, bewaar ons". Maar de gedachten, welke diep gaan, zijn als die van de tollenaar, welke op zijn borst sloep, en uitriep: Heere! wees mij arme zondaar gernadig". Doch er zijn ook geleerde dwazen in de wereld, zowel als onkundige, die geen andere, dan zulke zwemmende of vlotte gedachten en onvaste speculaties van CHRISTUS hebben; en die nochtans beter van CHRISTUS kunnen spreken, dan iemand, die geoefend is in de godzaligheid. Doch deze twee soorten van mensen verschillen echter zózeer van elkander, als het pleiten van een geleerde redenaar van het pleiten van een misdadiger verschilt; de een vertoont zijn groot verstand, maar de andere de verlegenheid zijns harten.

6. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn onderhandelende gedachten. De ziel heeft hoogachting voor CHRISTUS, en zij geeft Hem ook de hoogste plaats in haar hart en gedachten, door haar gedurige onderhandeling. In dit opzicht is het hart vast, betrouwende op de Heere. Daarom zegt ook de kerk: "Tot Uwen Naam en tot Uwer gedachtenis is de begeerte onzer ziel; en met mijne ziel heb ik U begeerd in den nacht; ook zal ik met mijnen geest, die in 't binnenste van mij is, U vroeg zoeken". Dat was een onderhandeling met de hemel van 's morgens vroeg, tot 's avonds laat, ja zelfs in de nacht. DAVIDS handelingen waren 's morgens, 's avonds en 's middags zodanig, ja zelfs zevenmaal daags; en nog meer, wanneer hij zeide: Mijne ziel is verbroken wegens het verlangen naar Uw oordelen, tot allen tijd. Dus is het dan een gedurige handel. Het is waar, daar zijn ontelbare tussenkomsten in de gedachten van een gelovige Christen. Doch, gelijk wij van iemand zeggen: Het is de handel van zulk een man dit of dat te koppen of te verkopen, omdat hij die handel drijft, ofschoon deze niet alle ogenblikken door hem uitgeoefend wordt, maar er verscheidene tussenkomsten zijn in de uitoefening van zijn bezigheid, zo is nochtans de neiging

van zijn hart daarhenen gericht; also is het ook hiermede gelegen. Wij mogen dit de gedurige handel noemen van een gelovige, omdat, welke tussenkomsten er ook in deze zijn gemoedlijken handel met de hemel zouden mogen wezen, nochtans de neiging zijns harten op CHRISTUS gesteld is; ja dat is niet alleen zijn bezigheid, maar het is ook zijn vermaak; en dat doet hem dan ook daarin voortgaan. Indien het iemand in zijn beroep of handwerk wel gaat, dan scheidt hij er vermaak in, maar zo niet, dan is hij in gevaar het te laten varen. Wij handelen soms wel met dezulken, die wij nooit gezien hebben, die wij niet begeren te zien, en in wier gezelschap wij geen genoegen hebben. Dezulken dan, die nooit tot CHRISTUS gaan, dan alleen, wanneer zij wat nodig hebben, en die er nooit enige vermaak in scheppen om met Hem te verkeren, die zijn gewisselijk al te grote vreemdelingen van Hem.

O, gelovigen! daar is zekerlijk ook een al te grote vervreemding tussen u en CHRISTUS, wanneer uw bezigheid, welke gij met CHRISTUS hebt, u zelden tot vermaak is, of zo het maar enkel nood is, die u tot Hem heen drijft, zeggende: Ik heb vergeving nodig; ik heb een belofte nodig; of ik heb deze of gene dingen nodig! Maar geeft gij Hem nooit eens een liefdebezoek, zeggende: Heere! ik heb van U vergeving ontvangen, en zie, nu kom ik tot U, om U daarvoor te danken en te zegenen? Ik heb een belofte van U ontvangen, en nu kom ik tot U, om U daarvoor te loven; Uw gezelschap is zoet, en nu kom ik tot U om U te omarmen, opdat ik nog meer ontvang van Uw liefde en omhelzing. O, aangename handel! Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn. Gewis, die gedachten van CHRISTUS, welke recht zijn, zijn verblijdende, verheugende en voldoende gedachten.

7. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn vernederende en tevens ook vervrijmoedigende gedachten. O! diegenen, welke hoge gedachten van CHRISTUS hebben, kunnen niet anders, dan zeer gering van zichzelf denken, zeggende met JOB: "Met het gehoor der oren heb ik van U gehoord, maar nu ziet U mijn oog; daarom verfoei ik mij en heb berouw in stof en as". Een gelovige, welke recht van CHRISTUS denkt, heeft zowel de hoogste als de laagste gedachten in de wereld; hij heeft de hoogste gedachten van CHRISTUS, en de laagste gedachten van zichzelf. Nochtans belet deze nederigheid zijn vrijmoedigheid niet, want "hij heeft vrijmoedigheid, om in te gaan in het heiligdom door het bloed van JEZUS CHRISTUS". Hoe meer hij van CHRISTUS denkt, hoe nederiger hij van zichzelf denkt, en nochtans ook, hoe meer hij van CHRISTUS denkt, hoe meer vrijmoedigheid hij tot God heeft. Hij heeft een vrijmoedige nederigheid en een nederige vrijmoedigheid, daarom, wanneer hij God in de Geest dient, dan komen er twee dingen tezamen, namelijk een roemen in CHRISTUS JEZUS, en dan ook "geen vertrouwen te hebben in het vleesch".

"O!" zegt de ziel, "ik heb niet de minste grond van vertrouwen in mijzelf, maar ik heb in CHRISTUS al de grond van mijn vertrouwen. Ik ben zulk een onwaardig schepsel, als er ooit geweest is buiten de hel; maar ziet, daar is dat waardige bloed en die waardige gerechtigheid van CHRISTUS, de Heere onze Gerechtigheid; en daarom, hoe onwaardig ik ben, mij wordt nochtans geboden, om met vrijmoedigheid mij alles toe te eigenen door CHRISTUS; want ik zie, dat door dit bloed van CHRISTUS, mij het Heilige der Heiligen geopend is".

8. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn ook heiligende en transformerende gedachten. Zij die CHRISTUS zien, kunnen niet anders dan Hem liefhebben, met begeerte om Hem gelijkvormig te wezen; want daar is een overwinnende schoonheid in Zijn aangezicht. Allen die in de hemel zijn, zijn Hem gelijk, omdat zij Hem zien, gelijk Hij is; het zaligmakend gezicht brengt hun een volkomen gelijkvormigheid toe. De geestelijke en gelovige gedachten zijn een gemoedszin, en een toebetrouwend gezicht van Hem; hoe meer men hiervan heeft, hoe meer men Hem gelijkvormig wordt in heiligheid.

Die gedachten, welke CHRISTUS dierbaarder maken, maken ook de zonde bitter; want men kan niet recht denken van de dierbaarheid en van de beminnelijkheid van CHRISTUS, zonder tevens ook te denken van de walgelijkheid der zonde. O! wanneer de Zon der Gerechtigheid opgaat over de ziel, dan is er ook een warmte, welke dat licht verzelt en het hart verwarmt; en het is ook zeker, dat hoge gedachten van CHRISTUS te hebben, het hart verwarmt en het doet branden. Zulke hartverwarmende gedachten strekken dan ook om de verdorvenheid te verbranden en te vernietigen; want, wanneer CHRISTUS in het hart komt, dan moet de zonde daar uitgaan, naar de mate en de trappen van Zijn zalige inkomst. Gelijk een talent goud of van enig ander wichtig metaal, vallende in een vat met water, alles uitdrijft wat er in het vat is, om voor hetzelfde plaats te maken, zo werpt CHRISTUS ook, wanneer Hij in het hart komt, de zonde daaruit om voor Zichzelf plaats te maken. Het is ook zeker, dat dezulken, welke hoge gedachten van CHRISTUS in hun harten hebben, geen genoegelijke gedachten kunnen hebben van de zonde; omdat wanneer CHRISTUS in de gedachten komt, zo Hij het leven van de zonde niet uitwerpt, Hij echter de liefde tot de zonde er uitdrijft.

Hoe, mens! durft gij zeggen, dat CHRISTUS in u is, en dat gij het geloof bezit, wanneer bij u de liefde tot de zonde zo groot is, als ooit tevoren, en wanneer gij u overgeven kunt aan hoererij, dronkenschap, liegen, zweren, enz? Gij zult het nooit een godvruchtig mens kunnen doen geloven, dat CHRISTUS in u is, of dat gij het geloof hebt, al zoudt gij ook zelfs bij uw geloof zweren, gelijk sommigen dat gewoon zijn te doen; die maken juist daardoor aan de wereld openbaar, dat zij geen geloof bezitten, aangezien zij dat zó veil hebben, dat zij het wegzweren; zoveel dan als CHRISTUS inkomt, zo ver gaat de zonde uit.

Het is waar, een gelovige, welke CHRISTUS in zich heeft, kan wel eens denken, dat hij meer zonden heeft dan voorheen, en dat de zonde veeleer aanwast dan afneemt; doch hierin heeft hij een misvatting. Het is in dit geval, gelijk als met een beker vol water; wanneer men daarin goud of zilver legt, dan zal het water opzwellen; en hoe meer men daarin doet, hoe meer het water zal opzwellen en overlopen, zodat men denken zou dat er meer water in is, dan vóór het goud daarin was. CHRISTUS is het beproefde goud; hoe meer het vat van het hart van een gelovige daarmede vervuld is, hoe meer de zonde wel eens kan schijnen te rijzen, op te zwellen en aan alle kanten over te lopen. Dit doet de arme ziel dan wel eens vrezen en verbaasd staan, omdat ze nu datgene ziet wat te voren mogelijk verborgen lag in het vat haars harten, en buiten haar gezicht; doch dat is niet, omdat er meer zonden of meer water is dan voorheen, maar omdat er meer goud ingeworpen wordt. Alleenlijk doet schier elke slag het water daaruit lopen, zodat zij denkt, dat ze nooit zo vol zonden en verdorvenheid was, als nu. Dus is het dan waar, dat, waar CHRISTUS in de ziel komt, Hij de zonde aldaar uitwerpt; en hoe meer de zonden schijnen te zwellen en op te rijzen, hoe meer ook de haat en de verontwaardiging van de ziel zwelt en oprijst.

Alle rechte gedachten van CHRISTUS zijn dan heiligende gedachten.

9. Rechte en betamelijke gedachten van CHRISTUS, zijn nieuwe gedachten. Zij die menen, dat ze al hun leven wel genoeg van CHRISTUS gedacht hebben, en die geen betere, hogere, gewichtiger of klaardere gedachten van Hem hebben, dan zij ooit te voren gehad hebben, zijn gewisselijk vreemdelingen van deze hoogachting van CHRISTUS, waarnaar wij onderzoek doen. Want, zo iemand in CHRISTUS JEZUS is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbij gegaan, en ziet, het is alles nieuw geworden; dus komen er onder anderen ook nieuwe gedachten. Waar de genade komt, daar verlaat de goddeloze zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten. Zijn vleselijke en wettische gedachten worden dan veranderd in geestelijke en evangelische gedachten, ja zulke, als hij te voren nooit gehad heeft.

10. En eindelijk brengen de nieuwe gedachten van CHRISTUS ook nieuwe woorden en werkzaamheden voort; want de woorden volgen op de gedachten. Zodat wij de vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS ?*" veranderen kunnen in deze: "*Wat spreekt gij van Hem?*" Want uit de overvloed des harten spreekt de mond. Indien gij het voor een kwaad gebruik houdt, gelijk velen doen, om van CHRISTUS en van geestelijke dingen te spreken, en gij van de ene Sabbat tot de andere, geen woord van Hem of voor Hem spreekt, wie kan dan geloven dat gij CHRISTUS hoogacht? O neen! Hetgeen het meest in uw gedachten en in uw hart is, dat zal ook het meest in uw mond zijn; want de werkzaamheden volgen op de gedachten.

Kunt gij CHRISTUS wel hoogachten, en nochtans niets voor Hem doen? O neen! Want nieuwe en hoge gedachten van CHRISTUS, zullen een nieuwe en evangelische gehoorzaamheid voortbrengen, uit een beginsel van liefde tot Hem. Dus kunt gij u dan beproeven omtrent deze vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS*" en dat wel ten aanzien van de hoedanigheid van uw gedachten. De zelfbeproeving is toch het eigenlijke doelwit van de vraag, om aldus te ontdekken, wat onze gedachten van CHRISTUS zijn; daarom moet ik daarop voornamelijk blijven staan. Wanneer gij u nu beproefd hebt aan de hoedanigheid van uw gedachten, zoo beproeft u ook :

Ten tweede, aan het voorwerp daarvan, namelijk CHRISTUS: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS*".

Hier doet zich zulk een ruim veld op, dat het mij onmogelijk is, om dat te doorwandelen. Behalve hetgeen ik in de verklaring reeds gezegd heb, zal ik u enige vragen voorstellen omtrent CHRISTUS; niet alleen tot uw beproeving, maar ook, om uw hoogachting omtrent Hem verder op te wekken.

1. Wat dunkt u van Zijn uitnemende standplaats en bediening, waarin Hij als Middelaar is tussen God en u? Alsook, van Zijn betrekking op God en op u? Ik meen Zijn betrekking op God van nature, als Zijn eeuwige Zoon, en door Zijn bediening, als Zijn rechtvaardige Knecht. De Heere roept u, om u over Hem in deze Zijn standplaats te verwonderen: "*Ziet Mijnen Knecht, dien Ik ondersteun*". Zijn Vader heeft Hem geroepen, om beiden Hem en u te dienen ja om Hem te dienen, om uwentwil; om Hem te dienen: als een Verlosser, om u te

verlossen; als een Borg, om uw schuld te betalen als een Medicijnmeester, om uw zielen te genezen, en om Hem te dienen in al de Ambten welke uw noden vereisen. "Wat dunkt u dan van Hem?"

2. Wat dunkt u van Zijn arbeid, ten einde Hij het werk van die standplaats en betrekking, waarin Hij tussen God en u staat, uitvoere? Van de arbeid van Zijn eeuwig hart, voor de tijd, toen Zijn vermaking was met de mensenkinderen; van Zijn arbeid, om van de hemel op de aarde neder te dalen en weder van de aarde naar de hemel op te varen; en van Zijn arbeid in al Zijn daden, als Middelaar, in Zijn menswording, geboorte, leven, dood, opstanding, hemelvaart en voorbede? O! de Heere kan ons een straaltje van Zijn heerlijkheid geven; zelfs nu, wanneer wij deze dingen maar blotelijk noemen. Hoe arbeidde Hij toch, als in barensnood zijnde, wanneer Hij bezig was "in de dingen Zijns Vaders!"

3. Wat dunkt u van Zijn schatten en onnaspeurlijke rijkdommen, welke in Hem, als in een schathuis opgesloten zijn, ten behoeve van arme zondaren; hebbende deze gaven genomen, om uit te delen onder de mensenkinderen? Al de schatten van wijsheid en van kennis zijn in Hem verborgen; alles wat wij in de eerste ADAM verloren hebben, dat alles is in de tweede ADAM opgesloten; en nog oneindig meer. O! wat moest een arm, onkundig en verstandeloos zondaar niet wel denken van een schat der wijsheid tot zijn verlichting? Wat moest een schuldig zondaar niet wel denken van een schat der gerechtigheid tot zijn rechtvaardigmaking? Wat moest een vuil en onrein zondaar niet wel denken van een schat van genade tot zijn heiligmaking? En wat moest een ellendig zondaar niet wel denken van een schat van barmhartigheid tot zijn volkomene verlossing? Nochtans zijn al deze schatten, en nog oneindig meer dan ik noemen kan, in CHRISTUS, "Die ons van Gode geworden is tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomene verlossing". O, wat is er toch een volheid van genade in Hem, ten einde wij uit Zijn volheid ontvangen zouden genade voor genade! Hij is het schathuis van al de Goddelijke schatten; want die allen zijn opgesloten in Hem, opdat wij, die door het geloof, van Hem gebruik willen maken, in Hem volmaakt zouden zijn. Wat dunkt u dan van Hem?

4. Wat dunkt u van Zijn gedachten? "O! hoe kostelijk zijn mij, o God! Uwe gedachten, zegt de Psalmist, hoe machtig velen zijn hare sommen? Zou ik ze tellen, harer is meer dan des zands; word ik wakker, zoo ben ik nog bij U". O! Zijn gedachten blijven met verwondering en aanbidding op Gods gedachten gevestigd. Is dat een kleine zaak voor u, dat Hij ooit gedachten van liefde over u gehad heeft, gedachten van vergeving, gedachten van vrede en gedachten ten goede en niet ten kwade, om u het einde en uw verwachting te geven? O, gelovigen! Zijn gedachten zijn niet dierbaar voor de wereld, doch, wat zijn zij voor U? Denkt gij daarvan niets, dat Zijn gedachten en zorgen al van eeuwigheid omtrent u zijn werkzaam geweest, en dat zij nu geopenbaard worden in de tijd? Heeft Hij u niet liefgehad met een eeuwige liefde, en trekt Hij u ook daarom niet met goedertierenheid? Daarbij komen nog al de zorgen in de bedeling Zijner voorzienigheid, en in de bestiering der zaken u ten goede; en dat door zulke wegen, welke verre boven uw uitvinding en vooruitzicht geweest zijn, en dat dikwijls op zulk een wijze, als nooit in uw gedachten zouden zijn opgekomen. Gij hebt zeer weinige gedachten gehad van dit Zijn oogmerk, dat Hij uw lot aldus bestuurd heeft, in zulk een plaats van de wereld, of in zulk een gedeelte van Zijn wijngaard; u brengende tot zulk een predikatie of onder zulk een bediening.

O! hoe ontelbaar en hoe velen zijn Zijn dierbare gedachten toch! Wat dunkt u dan van Hem?

5. Wat dunkt u van Zijn woorden, zowel als van Zijn gedachten? Indien gij behoorlijk daarvan denkt, dan zult gij die gewisselijk als zoete woorden aanmerken, zeggende: "Hoe zoet zijn Uwe redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honig mijnen mond". Neemt de Geest niet wel eens sommigen van Zijn woorden, leggende daarop een geestelijke majesteit? Alhoewel gij menigmaal, met SAMUEL, des Heeren stem niet recht kent, en mogelijk denkt dat het ELI is, die spreekt; zodat gij de stem van CHRISTUS niet wel kunt onderscheiden van de stem van MOZES, en de stem der genade van de stem der wet. Wanneer nochtans de Geest komt, en u soms enige van CHRISTUS' woorden inboezemt, wat dunkt u dan daarvan?

O dan zegt gij: Het is de stem mijns Liefsten; ziet Hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen. Wat dunkt u van Zijn uitnodigende woorden, wanneer Hij zegt: "Komt allen tot Mij, die belast en beladen zijt?" Wat dunkt u van Zijn klagende woorden, wanneer Hij zegt: "Waarom wilt gij sterven, o huis Israëls?" Wat dunkt u van Zijn belovende woorden, als Hij zegt: "Ik zal u tot een God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn?" Denkt gij er wel zoveel van, dat uw hart er Amen op zegt? Wat dunkt u van Zijn woorden: "Wie weet?" Een gelovige zal soms wel eens denken: "Wie weet, Hij mocht zich wenden en berouw hebben; wie weet, of, misschien zult gij verborgen worden ten dage van des Heeren toorn?" Wat dunkt u van Zijn woorden: "Daar zal zijn?"

Er is een "zal zijn" voor de kerk in het algemeen: over alles, wat heerlijk is, zal een beschutting zijn, en op de berg des Heeren zal het voorzien worden. Daar zijn ook woorden voor uzelf, in het bijzonder. Wat dunkt u van Zijn woorden, welke uw gelukzaligen dood van die man zal zijn als een verberging tegen den wind, en een, schuilplaats tegen denloed," enz.; alsook, "deze zal vrede zijn wanneer Assur in ons land zal komen". Wat dunkt u van Zijn woorden tot uw bezorging? "Zijn brood wordt hem gegeven, en zijn wateren zijn gewis" Wat dunkt u van Zijn woorden tot uw onderrichting? "Zij zullen allen van God geleerd zijn" Wat dunkt u van Zijn woorden tot uw rechtvaardigmaking? "Dit is Zijn naam, waarmede men Hem noemen zal: DE HEERE ONZE GERECHTIGHEID" Wat dunkt u van Zijn woorden tot uw bevrijding van de zonde en van den toorn? "Gij zult Zijn naam heten, JEZUS; want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden; namelijk: JEZUS, die ons verlost van den toekomstenden toorn" Wat dunkt u van Zijn woorden tot uw bewaring gesproken? "En stellen?" "De dood is verslonden tot overwinning" alsook van dezulken, welke tot uw gelukzalige verwelcoming op de dag des oordeels gesproken zijn? "En zij zullen te dien dage, spreekt de Heere, Mij een eigendom zijn" Wat dunkt u van Zijn woorden tot uw eeuwige zaligheid? "En zo zullen wij altijd bij den Heere wezen".

Wat dunkt u van al deze woorden? Is er dan onder u geen geloof, hetwelk daar amen op zegt, dat is: het zij zo, of het zal zo zijn? Wat dunkt u van Zijn woorden: "voorwaar! voorwaar!" Ik kan mij nu niet inlaten om u te zeggen, hoe menigmaal Hij Zijn woorden met een "voorwaar, voorwaar zeg ik u" bevestigd heeft. Menigmaal heeft Hij zo gesproken tegen Zijn vijanden in Zijn gramschap; doch aan de anderen kant, ook in Zijn liefde tot Zijn volk, dat Hem hoogacht. O! gelooft gij niet, dat ze allen waarheid zijn, en dat het ook voorwaar alsoo zal zijn, gelijk Hij gesproken heeft? Wat dunkt u van Zijn stervende woorden, toen Hij op het kruis uitriep: "Het is volbracht!" Wat dunkt u van Zijn levende woorden, toen Hij zeide: "Ik ben dood geweest, en ziet Ik ben levend in alle eeuwigheid!" O! wat dunkt u van Zijn woorden? Kan uw hart ook niet wel eens zeggen: "Heere! tot wien zouden wij henegaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens" O, wat dunkt u dan van Hem?

6. Wat dunkt u van Zijn werken? Wat dunkt u van Zijn werk der schepping? want: "Alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt, dat gemaakt is". Als gij de hemel aanziet, het werk Zijner vingeren, de maan en de sterren, die Hij bereid heeft, moogt gij dan niet uitroepen: "Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt?" Wat dunkt u van de werken Zijner voorzienigheid? want: "Hij draagt alle dingen door het woord Zijner kracht" Indien gij u verwondert, hoe Hij uw dode lichamen ten laatsten dage zal kunnen opwekken; alsook, hoe Hij uw stof zal afscheiden van eens anders stof, zo vraag ik: Moogt gij u ook niet evenzeer verwonderen, hoe Hij dagelijks voor uw ogen ontelbare korenaren verwekt uit de zwarte aarde, gevende aan elk greintje zaads zijn eigen lichaam? Hoe! Zou Hij ook het vernederd lichaam eens gelovigen niet uit het stof kunnen opwekken, en het zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig maken?

O! hoe onverstandig en traag van hart, om te geloven zijn wij toch! Verwekt Hij de aangename leliën niet uit de drek? zodat SALOMO, niet al zijn heerlijkheid, bij een van deze niet kon vergeleken worden? Ook kan de gehele wereld niet één van deze doen voortkomen, zonder zijn krachtadige voorzienigheid. Deze mirakelen der voorzienigheid zijn algemeen, en dagelijks in onze ogen; daarom denken wij niet veel daarvan, doch wij kunnen daarin de kracht van CHRISTUS zien. Indien gij u verwonderen mocht, hoe het mogelijk is, dat CHRISTUS het water in wijn veranderde, of, hoe Hij weinige broden met enige vissen zodanig kon vermenigvuldigen, dat Hij er zovele duizenden mede spijzigde, wij zouden ons daarover zozeer niet verwonderen, indien wij maar dachten, dat Hij zulks door zijne voorzienigheid nog alle jaren doet. Het water valt uit de wolken, en de wijnstok verandert dat door Zijn ordonnantiën in wijn; gelijk Hij ook door de kuit van de vis en door de greintjes van zulke broden, nog dagelijks miljoenen van mensen spijst op elke dag.

Ach en wee onzer, dat wij van Hem en van Zijn werken zo weinig denken kunnen, gelijk het behoort! Doch voornamelijk, wat dunkt u van Zijn werken der genade, en van Zijn verlossende liefde? Al Zijn andere werken zijn bij deze oceaan maar te vergelijken, als een drupje aan de emmer, enz., want hierin kunnen wij Hem zien verschijnen in Zijn eigene, als ook in Zijns Vaders heerlijkheid en luister, openbarende al de heerlijke eigenschappen en volmaaktheden Gods; als daar zijn: Zijn oneindige macht, wijsheid, heiligheid, rechtvaardigheid, barmhartigheid, waarheid, getrouwheid, en al Zijn andere volmaaktheden. Ik zou hier ook kunnen spreken van de werken Zijner genade voor ons, en van de werken Zijner genade in ons; doch het zou een eindeloos werk zijn om zelfs het duizendste gedeelte daarvan op te noemen. Het werk Zijner genade voor ons is gelegen in het aanbrenge van een eeuwige gerechtigheid; inzonderheid wanneer wij spreken van Zijn goede werken.

Het is gewis een goed werk, hetwelk de heilige geboden van de volmaakte en goede wet vervullen kan, welke wij overtreden hebben; en hetwelk ook tevens beantwoorden kan aan het rechtvaardig dreigement van die rechtvaardige wet, waaronder wij ons gebracht hebben. Hier verstrekt u de gehoorzaamheid en het lijden van de Zoon Gods tot die beide einden, opdat de Goddelijke heiligheid verdedigd, en opdat er aan de Goddelijke rechtvaardigheid voldaan zou worden in de weg van onze zaligheid door Hem. De wet van God is een volmaakte wet en zeer wijd; doch hier is ook een gerechtigheid, welke niet minder volmaakt en wijd is, en die ook de wet verhoogt en verheerlijkt. Wat dunkt u van dit goede werk?

Zijn werk der genade in ons moet ook door ons wel overwogen worden. Dat ligt voornamelijk opgesloten, naar mijn gedachten, in de toerekening van zijn volmaakte gerechtigheid tot onze rechtvaardigmaking, (hetwelk eigenlijk een daad van genade is aan ons), alsook in de inplanting van een andere gerechtigheid in ons tot onze heiligmaking, hetgeen Hij dan ook tot de volmaaktheid toe voortzet. Dit inwendige werk der genade moge begonnen worden met zuchten en kermen, en verder voortgezet door strijd en tegenstand, doch het zal voltrokken worden in overwinning en in heerlijkheid.

Doch, dit is maar een klein vertoog van Zijn werken. Wat dunkt u nochtans daarvan? Moogt gij niet zeggen met de psalmist: "Al Zijn doen is majesteit en heerlijkheid, en Zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid". Wanneer gij nu Zijn werken aanschouwt, wat dunkt u van Hemzelf?

7. Wat dunkt u van Zijn Evangelie en van de voorwaarde daarvan? Van dat Evangelie, hetwelk wij in Zijn naam aan u verkondigen, en waarin de rechtvaardigheid Gods geopenbaard wordt van geloof tot geloof? Indien gij hoge gedachten van CHRISTUS hebt dan zult gij ook hoge gedachten van Zijn Evangelie hebben, als van de beste tijding en de blijdste boodschap, welke gij ooit hoorde; zodat gij zult moeten zeggen: "Hoe liefelijk zijn op de bergen, de voeten desgenen, die het goede boodschap". Sommige mensen zijn gereed om te denken, dat het Evangelie der genade, en de zaligheid door CHRISTUS, een al te grote en te blijde boodschap is, dan dat ze voor hèn waar zou zijn; alsof God een zo grote zaligheid aan zulke grote zondaren niet vrij, en om niet zou willen besteden. Ondertussen bedenken zij niet, dat God in en door het Evangelie niet voornamelijk onze eer bedoelt, maar integendeel de openbaarmaking van Zijn eigen heerlijkheid, en de grootmaking van Zijn vrije genade; zodat wij datgene om niet behoorden aan te nemen, hetwelk Hij ons om niet geven wil. Want het is een openbaring van de vrije en soevereine genade, welke door ons kwaaddoen niet verhinderd, of door ons goeddoen niet bevorderd kan worden; terwijl deze geen opzicht heeft op onze waardigheid om haar te verdienen, of op onze onwaardigheid om ze te verhinderen. Hierom placht LUTHER te zeggen, dat de gemoederen der mensen zo zeer waren ingenomen met fantastische inbeeldingen van hun eigen werken, dat de blijde boodschap des Evangelies voor hen een vreemde zaak is. Ja, de mensen zullen vrez en beroerd zijn over de grootheid van Gods genade, gelijk er staat: "Zij zullen vrez en beroerd zijn over al het goede en over al den vrede, dien Ik hun beschik". Velen denken, dat het Evangelie een nieuwe wet is, waarin God met ons zou handelen op enige lichtere en gemakkelijker voorwaarden, dan in het verbond der werken. Die dat denken mengen aldus de wet en het Evangelie dooreen, en maken alzo een mengelmoes van die beiden.

Wanneer wij van de voorwaarden der wet spreken, waarop onze zaligheid gegrond is, dan is het zeker, dat ze nu niet gemakkelijker zijn dan ze ooit waren; want een volmaakte rechtvaardigheid is de eenigste conditie van de zaligheid.

Aangezien wij die nu in onszelf niet hebben, zo biedt het Evangelie ons die in CHRISTUS aan, als de grond van onze eeuwige zaligheid. Doch, wanneer wij van evangelische voor waarden spreken, dan moeten wij niet tot u zeggen, dat gij tot die moet opklimmen, maar veeleer: "ZACHEÛS, haast u en kom af, want heden is dezen huize zaligheid geschied". Heden is de zaligheid tot u gekomen, en zij wordt u vrijelijk aangeboden, zonder geld en zonder prijs; kom dan af en ontvang haar. Het is ook zeker dat het geloof, ten opzichte van de wijze en de manier hoe God het Evangelie toepast, anders niet is, dan een afkomen van al ons wettisch hopen op zaligheid, door iets (hoe ook genaamd), hetgeen van onszelf gedaan wordt, ten einde wij voor alles verplicht zouden worden aan CHRISTUS. Komt dan af van de vijgenboom van al uw ijdel hopen, en ontvangt alles om niet; dat is het Evangelie. Wat dunkt u van hetzelfde? Dit is voor vlees en bloed waarlijk een hard woord; inzonderheid voor diegenen, welke veeleer denken zouden, dat ze zich moesten benaarsstigen, om wat te doen voor hun rechtvaardigmaking en zaligheid, dan dat zij zouden afkomen en verplicht zijn aan een ander, om volmaakt al hun schuld te betalen, welke zij aan de wet schuldig zijn. CHRISTUS wil alles voor u doen, of Hij wil niets voor u doen. O mens! Wat dunkt u dan van Hem, en van Zijn Evangelie?

8. Wat dunkt u van Zijn dienst en van Zijn beloning? Wanneer een mens gebracht wordt tot de voorwaarde van het Evangelie en die verstaat, dan en niet eer, komt hij tot de regel van het Evangelie. Want het geloof is door de liefde werkende, en de liefde is de vervulling der wet als een regel, uit dankbaarheid aan Hem, die ons van de wet als een verbond verlost heeft. Indien gij denkt dat Zijn dienst zwaar en hard is, dan denkt gij niet veel van CHRISTUS, maar veel van de wet, die een zware last en een hard juk is, welke wij noch onze vaders konden dragen. Maar het "juk van CHRISTUS is zacht en Zijn last is licht"; omdat de ziel in Zijn dienst geen schuld der wet te betalen heeft, omdat CHRISTUS die voor haar betaald heeft; maar alleen een schuld van liefde: "Indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijne geboden"; en dus "zijn Zijn geboden niet zwaar". Hier is de genade alles in allen; beide van de dienst en van de beloning. De genade zegt: Welaan mens! Benaarstig u om mij te gehoorzamen, want het grootste werk is reeds voor u gedaan, en nu zal mijn genade u genoeg zijn. De genade zegt ook: Zie, er is een kroon der heerlijkheid voor u bereid; een beloning der genade is voor u weggelegd, nadat gij de goede strijd des geloofs gestreden zult hebben; zie dan op de vergelding des loons. De dood is de eigenlijke bezoldiging der zonde, en een rechtvaardige beloning, maar de beloning der genade is vrij. "De genadegift Gods is het eeuwige leven door JEZUS CHRISTUS onzen Ieere". Dat is: er is geen belofte des levens op onze gehoorzaamheid, maar een belofte der genade om te kunnen gehoorzamen, en een belofte van heerlijkheid om onze gehoorzaamheid te kronen; en beiden de genade en de heerlijkheid zijn als de beloning van de gehoorzaamheid van CHRISTUS. Wat dunkt u daarom van Hem en van Zijn dienst?

9. Wat dunkt u van Zijn liverei? Indien gij deze vraag: "*Wat dunkt u van den CHRISTUS?*" wilt beantwoorden, dan moet ik u vragen: Wat draagt gij van CHRISTUS? Is het kleed van Zijn gerechtigheid, en de mantel van Zijn genade, waardoor gij als des Konings dochter geheel verheerlijkt wordt inwendig, (voor u wel dierbaar?) Indien gij met het scharlaken kleed van Zijn bloed en van Zijn gerechtigheid bekleed zijt, waardoor gij volmaakt rechtvaardig zijt voor God, dan zult gij het ook zekerlijk zelfs voor schande rekenen, dat gij met uw vuile en bemorste klederen verschijnen zou voor de mensen. Indien een arme maagd eens getrouwd was met een rijke koning, en zij wilde nochtans even armelijk leven, en met gescheurde klederen gaan, zou zulks door een ieder niet misprezen worden? Zou men niet zeggen inbeten, dat het schande was, dat, daar zij een zo rijken man trouwde, zij daardoor haar man en ook haarzelf schande zou aandoen? Indien gij aan CHRISTUS getrouwd zijt, en gij uw Man en Zijne gerechtigheid hoogacht, dan zult gij het ook zekerlijk billijk en betamelijk achten Zijn liverei te dragen; en gij zult met de wereld niet met vuile monden en onreine handen uitgaan, tot oneer van uw Heere en Meester.

10. Wat dunkt u van Zijn liefde en van de reden daarvan? Wie kan de hoogte, de diepte, de lengte en de breedte van deze Zijn liefde begrijpen en verstaan? Zij is toch alleszins onvatbaar en onmetelijk. Waarom wil Hij toch iemand uit ADAMS verloren nakomelingen liefhebben? Dat wordt ons verhaald: "De Heere heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren om uw veelheid boven alle andere volken; want gij waant het minste van alle volken, maar omdat de Heere ulieden liefhad". Denkt gij dat Hij u liefheeft om uw schoonheid? O, zwart en lelijk zondaar! O neen; Hij biedt u Zijn liefde en goedertierenheid om niet aan in het Evangelie; niet om uwer schoonheids wil, maar om Zijns grote Naams wil. Ook moeten Zijn genade, liefde en goedwilligheid, gelijk zij geopenbaard zijn in het Evangelie, door ons met een bijzondere toepassing op onszelf geloofd worden, om geen andere redenen dan dat het aldus Zijn wil en welbehagen is. Zijn liefde moet ons schoon en aangenaam maken, maar zodanig vindt zij ons niet. Indien gij Zijn genade en goedwilligheid uwerzijds niet geloven kunt, omdat gij geen schoonheid in uzelf hebt, dan verwerpt gij de reden van Zijn liefde, gij veracht de vrijheid van Zijn genade, gij handelt op voorwaarde van het oude, en gij verwaarloost de genade van het nieuwe Verbond. Dit is zulk een natuurlijk gebrek onder de mensen, dat zelfs een gelovige in CHRISTUS, wanneer hij bekwaam gemaakt wordt om zijn plichten met een levendige gestalte te kunnen volbrengen, gereed is, om met LEA, JAKOBS huisvrouw, te zeggen: "Nu zal mijn man mij liefhebben, wegens mijn vruchtbaarheid". Alzo doet ook een gelovige, wanneer hij bekwaam gemaakt wordt, om Gode vruchten voort te brengen, als hij bevindt, dat zijn geest verlevendigd wordt in de plichten, als zijn ziel versterkt en zijn hart verruimd wordt, en als hij in dat alles grote troost ontvangt. O! dan, zegt hij, zal mijn man mij liefhebben wegens mijn vruchtbaarheid. Doch wat wordt er doorgaans van dit alles? Als de ziel zulk een wettischen keer genomen heeft, dan komt de Heere (ten einde Hij haar daarvan genezen) en Hij neemt, als het ware, al haar vruchtbaarheid uit haar oog, latende haar aldus onvruchtbaar blijven. O! zegt ze dan, waar is nu mijn vorig horen, mijn liefelijk bidden, mijn vermakelijk loven en prijzen, en mijn aangename overdenkingen? De Heere heeft de dingen afgesneden, opdat Hij uw wettische trotsheid van geliefd te willen

worden om uw schoonheid of om uw vruchtbaarheid, zou afsnijden, en opdat gij zoudt weerkeren tot uw vorige Man, want toen was het u beter daas nu.

O gelovigen! Gij moet het werk weer beginnen, waar gij het in het eerst begonnen zijt; en gij moet denken, dat Hij u liefheeft, alleen omdat Hij u liefhebben wil. Dezulken die hun troost alleen of voornamelijk bouwen op hun gerechtigheid of heiligmaking, en die dus heimelijk naar de wet hunkeren, zullen hun zielen zeer onvast bevinden, ja gedurig nu eens op en dan weer neder, naar dat hun gestalte verandert.

11. Wat dunkt u van Zijn schoonheid? Is Hij wel in uw achting blank en rood? enz. Ziet eens, hoe de bruid Hem beschrijft, Hoogl. 5 : 10, en vervolgens, ten opzichte van de schoonheid van Zijn hoofd, van Zijn haarlokken, van Zijn ogen en van elk deel van Hem; Zijn buik, of anders de ingewanden Zijner liefde, "ja, Zijn gehemelte is enkel zoetigheid, zegt ze, en al wat aan Hem is, is gans begeerlijk". O! Zijn aangename woorden, Zijn liefde, de kussen Zijns monds en Zijn liefelijke omhelzingen, wat zijn die aangenaam en verkwikkelijk! Ik heb eens gelezen van een Agatho, welke een man was, zo heilig, dat hij door een kus, iemand van zijn melaatsheid genas. Of dat nu waar of vals zij, dat laat ik daar; hetgeen ik echter beoog met u dat te verhalen, is waarachtig, namelijk, dat de kracht van CHRISTUS zodanig is, dat een kus van Zijn mond, of een gunstbewijs van Zijn liefelijk aangezicht, de ziel van haar geestelijke melaatsheid genezen kan. Ja, een woord van Zijn mond zal zulks doen; daarom zegt Hij ook: "Nu zijt gij rein, om het woord dat Ik tot u gesproken heb".

12. Wat dunkt u van Zijn gunst en van Zijn zegen? Het is zeker, indien gij Hem behoorlijk hoogacht, dat gij Zijn gunst en goedertierenheid boven het leven achten zult, en dat Zijn zegen alleen rijk maakt. Wat dunkt u inzonderheid van die zegeningen en weldaden, welke niet genoten kunnen worden door het gevoel, maar door het geloof; en niet door het gezicht van het gevoel, maar door het gezicht van het geloof?

Want wij wandelen door het geloof en niet door aanschouwen, zegt de Apostel PAULUS. Doch het is een gebrek, zelfs in een gelovige, dat hij nauwelijks geloven kan, dat hij meer heeft dan hij gevoelt. Daarom denkt hij, wanneer hij in duisterheid of in verlating is, dat hij niets heeft, en dat hij des Heeren gunst verloren heeft, omdat hij die niet gevoelt; en dat hij Zijn gerechtigheid verloren heeft, omdat hij die niet ziet.

Maar bedenkt toch, dat, wanneer ASAF eens zeide: Heeft de Heere vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartig-heden door toorn toegesloten? hij er terstond bijvoegde: dit krenkt mij, of, gelijk de Engelse het lezen: dit is mijn zwakheid. Wij weten, wanneer het in een huis duister is, dat alle dingen er nog in zijn, die er te voren in waren, hoewel wij ze niet zien kunnen; alzo is het ook met u gelegen, gelovigen! Ofschoon gij in duisternis zijt, zo is nochtans alles wel bewaard; denkt gij, dat alles weg is, omdat gij het niet zien kunt? Dan wandelt gij niet door het geloof, maar door het gevoel; daarentegen is de vermaning: "Die in duisternis zit en geen licht heeft, dat hij vertrouwe op den Naam des Heeren, en steune op zijnen God". De Naam des Heeren is er nog, zijn God is er nog, en het voorwerp des geloofs is er nog, zowel als ooit; en een rechtvaardige zal zijns geloofs leven. Gelooft gij niet dat de zon aan het firmament is, wanneer een wolk het licht van haar stralen komt te onderscheppen? "Ja maar", zal mogelijk de een of de ander zeggen, "het is mijn ellende, wanneer ik in het duister ben, dat ik vrees, dat alles maar bedrog is hetgeen ik ondervonden heb, en dat er nooit iets wezenlijks of zaligmakends in mij geweest is". Dit zijn zo de gedachten van ernstige zielen. Doch alles, wat ik tot oplossing van deze zwarigheid voor het tegenwoordige zeggen zal, bestaat alleen in een verdere uitbreiding van de voorgaande gelijkenis. Vraagt eens aan iemand: "Hoe weet gij, dat gij ooit de natuurlijke zon gezien hebt? Mogelijk hebt gij maar gedroomd, zodat alles maar bedrog en een sterke inbeelding geweest is". Dan zal zulk een zeggen: "Ik weet dat ik ze gezien heb, omdat mijn ogen door haar licht beschenen zijn, en omdat haar hitte mij verwarmd heeft. Ik zag er mijn werk bij te doen; en door haar licht zag ik alles wat rondom mij was". Alzo kunt gij ook zeggen, gelovigen, wanneer gij in duisternis of in verlating komt; en wanneer de verzoeker u inwerpt en tot u zegt: "Mogelijk is alles maar bedrog en inbeelding geweest". Werden niet uw ogen verlicht, uw harte verwarmd; en zaagt gij bij dat licht niet uw werk te doen, om daarin te kunnen voortgaan met blijdschap, terwijl de blijdschap des Heeren uw sterkte was? Zaagt gij vervolgens ook niet alles, wat rondom u was? Gij zaagt immers God in Zijn heerlijkheid, de zonde in haar lelijkheid en snoodheid, de heiligheid in haar luister en schoonheid, de wereld in haar ijdelheid, het schepsel in zijn ledigheid, CHRISTUS in Zijn volheid, en uzelf in uw walgelijkheid?

Doch nu, wanneer dat licht nu ingetrokken is. Wat dunkt u nu van den CHRISTUS? Is er nu geen Zon meer: omdat gij Hem niet ziet? Denkt gij, dat Hij nooit op u geschenen heeft, omdat Hij tegenwoordig u niet beschijnt? Wat dunkt u van een afwezende CHRISTUS? Denkt gij niets van Hem, omdat Hij nu afwezig is?

Gewis, gelovigen! Dat zijn gedachten, die een gelovige onwaardig zijn. Weet ook, dat het gevoel van die dingen u menigmaal onthouden wordt, opdat gij meer geloof zoudt leren oefenen, dan gij doorgaans doet. Ja maar, zult gij mogelijk zeggen, wanneer Hij niet bij mij tegenwoordig is, dan kan ik niet geloven. Ik zal u, in deze, mijn gevoelens zeggen. Er is een krachtvolle tegenwoordigheid nodig tot het geloof; doch er is ook een gevoelige tegenwoordigheid, welke daartoe niet noodzakelijk is, maar die gemeenlijk op het geloof volgt. Die krachtvolle tegenwoordigheid Gods, welke tot het geloof noodzakelijk is, openbaart aan de ziel het voorwerp des geloofs, en die doet haar dat omhelzen. Wanneer nu de ziel op het eigenlijke voorwerp des geloofs begint te denken, te weten, op CHRISTUS' gerechtigheid, op Gods beloften, op Zijn waarheid en getrouwheid, en op het bloed van CHRISTUS, dan wordt er soms, op een ongevoelige wijze, in de ziel zoveel kracht gewerkt; niet door enig uitwendig geweld, maar door een inwendige verborgene en liefelijke overhaling, vóór zij het weet en gewaar wordt, dat het de kracht Gods is, welke het werk verricht. Dan bevindt zij, dat het voorwerp des geloofs" (waarop zij denkende is) voor zichzelf plaats maakt in het harte, haar trekkende als ongevoelig tot de omhelzing daarvan, waarop dan de gevoelige tegenwoordigheid volgt: "Nadat gij geloofd hebt, zijt gij verzegeld met den Heiligen Geest der belofte".

Indien gij nu zegt, dat gij niet geloven kunt, zonder Zijn krachtvolle tegenwoordigheid, dat is een waarheid. Want er wordt tot elke daad des geloofs een Goddelijke kracht vereist; doch deze kracht wordt doorgaans ongevoelig uitgelaten, terwijl wij op het voorwerp des geloofs denken en dat beschouwen: "Een vuur ontbrandde in mijne overdenking". De Geest van God openbaart het voorwerp des geloofs, hetwelk, wanneer het beschouwd en toegepast is, het harte als brandende maakt en in vlam zet. Ziet zo voert Zijn krachtvolle tegenwoordigheid de gevoelige tegenwoordigheid in. Doch indien gij zegt, dat gij niet geloven kunt, totdat gij Zijn gevoelige tegenwoordigheid bezit, zo stelt gij uw gevoel tot de grondslag van uw geloof, maar niet het Woord Gods, of de CHRISTUS Gods.

Laat dan, opdat gij geloven moogt, uw eerste vraag niet zijn: Wat vind ik in mijzelf? maar veeleer: Wat denk ik van den CHRISTUS? Want gij zult nooit enige van die zoete vruchten des geloofs gewaar worden, vóór dat gij op CHRISTUS denkt, daar Hij het voorwerp daarvan is.

13. Wat dunkt u van Zijn onzichtbare heerlijkheden? Het geloof is een bewijs der zaken, die men niet ziet. Het ziet de dingen niet, welke gezien of gevoeld worden; bij voorbeeld: de gevoelige genietingen zijn niet het voorwerp van het geloof, maar van het gevoel. Doch het geloof beschouwt de dingen, welke niet gezien of gevoeld kunnen worden; want het gelooft dingen die strijdig zijn met het gevoel, ja die voor de natuur als onmogelijk, en voor de vleselijke rede als ongelooflijk voorkomen. Het aanmerkt alleen de macht van God, welke in Zijn Woord spreekt, gelijk wij zien kunnen in het geloof van ABRAHAM. De grootste heerlijkheid van CHRISTUS is onzichtbaar en voor de natuur ongelooflijk; daarom denken wij niet veel van Hem, zo ons geloof niet bepaald wordt op de dingen, die men niet ziet.

14. Wat dunkt u van Zijn tenten en ordonnantiën? Indien gij veel van CHRISTUS denkt, dan zullen Zijn tenten u ook liefelijk zijn. Een verachter van Zijn ordonnantiën is ook een verachter van CHRISTUS; een verachter van het gebed is een verachter van CHRISTUS; en een verachter van het Woord is ook een verachter van CHRISTUS, want die u verwerpt, verwerpt Mij.

15. Wat dunkt u van Zijn zaak en Zijn belang; gelijk daar is dat bijna vergeten werk der reformatie in dit ons land, hetwelk onze voorvaders door plechtige en nationale verbonden met zoveel ernst bevestigd hebben? Wanneer het u, hoe meer het door de leraars en het volk vergeten wordt, zoveel te meer op het hart ligt, en gij zoveel te meer verlangende zijt, om dat werk te zien herleven, dat zou een blijk zijn, dat gij iets van CHRISTUS dacht, gelijk anderen niets van Hem denken. Doch, indien dit geslacht meer van CHRISTUS dacht, dan zou er ook meer ijver voor Zijn intrest en voor Zijn eer, alsook voor een openbaar werd der reformatie gevonden worden. Doch mogelijk zullen de verwarringen, waarin wij leven, en de zware dienstbaarheid, waarover wij in dit ons land gedurig klagen, niet ophouden, maar aanwassen tot zulk een hoogte van vreselijke toorn, totdat wij gebracht worden tot een recht gevoel van ons verval, en tot een ootmoedige belijdenis en reformatie.

16. Wat dunkt u van Zijn kruis en van Zijn kroon? Die denken gewis veel van CHRISTUS, die met PAULUS kunnen zeggen: "Het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis onzes Heeren JEZUS CHRISTUS". MOZES schatte Zijn kruis boven een kroon, achtende de versmaadheid van CHRISTUS meer rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte. Die veel van CHRISTUS denken, moeten vast besluiten, dat de wereld niet veel van hen zal denken, en dat zij zullen gekruist, gesmaad en gelasterd worden. Doch indien CHRISTUS voor ons reeds gelasterd is, en indien Hij de tegenspreking der zondaren tegen Hem verdragen

heeft, zo mogen wij, om Zijnerwille, ook wel wat smaad verdragen, inzonderheid, daar Hij zegt: "Indien gij gesmaad wordt om den naam van CHRISTUS, zo zijt gij zalig; want de Geest der heerlijkheid, en de Geest Gods rust op u"; wat hen aangaat, Hij wordt wel gelasterd, maar wat u aangaat, Hij wordt verheerlijkt. Zijn kruis baant de weg voor Zijn Kroon, en ondertussen verzwelgt Zijn zoetheit al de bitterheid daarvan.

17. Wat dunkt u van Zijn vrienden? Indien gij Hem hoogacht, dan zult gij ook Zijn vrienden en navolgers zekerlijk hoogachten; zij zijn de heerlijken in den lande, in welke al uw lust is, en Zijn vijanden zullen dan door u licht geacht worden. Daarom :

18. Wat dunkt u van Zijn vijanden? Al vertonen zij zichzelf in nog zoveel wereldse heerlijkheid en luister, wanneer gij ze maar als Zijn vijanden kent, zo zult gij ze licht achten en zeggen: "Mijn ziel kome niet in hun verborgen raad, en mijn eer woede niet verenigd met hun vergadering". Wat dunkt u van Zijn vijanden binnen in u? Wanneer gij die, als distelen en doornen in uw vlees gevoelt, doet u dat wel eens met PAULUS de Heere driemaal verzoeken? Ja, doet dat u niet wel driemaal, ja wel drie honderd maal bidden met zuchten en klagen, om daarvan bevrijd te mogen worden? Wat dunkt u van Zijn vijanden rondom u? Ik meen de wereld, met haar begeerlijkheden; als daar zijn: de begeerlijkheid der ogen, de begeerlijkheid des vleses en de grootsheid dezes levens. Ik heb voorheen eens een zeer aardige historie gelezen, welke ik anders niet, dan om haar zedelijken zin en toepassing nuttig oordeel; te weten, hoe eens een engel en een heremiet tezamen reisden. Wanneer zij voorbij een dood lichaam moesten gaan, dan hield de heremiet zijn neusgaten toe, maar de engel lachte; doch toen zij daarna voorbij een weelderige en lichtvaardige vrouw gingen, welke zich zeer hovaardig en trots had opgeschikt, toen hield de engel zijn neusgaten toe, en de heremiet lachte daarom. De toepassing hiervan toont ons nu, dat er voor God en Zijn engelen geen dood lichaam zo stinkend is, als de trotsheid en de hovaardij. Daarom, hoe meer wij van CHRISTUS denken, hoe nederiger wij zijn zullen, en de hovaardij zal ook vervolgens voor onze ogen verborgen worden.

19. Wat dunkt u van de dunk, die de wereld van CHRISTUS heeft? Indien gij hoge gedachten van Hem hebt, zo zult gij u verwonderen, waarom de wereld zulke kleine gedachten van Hem heeft. O! wat is het een wonder, dat de gehele wereld niet met Hem ingenomen is. Eindelijk :

20. Wat dunkt u van uw eigen gedachten van Hem? Indien gij behoorlijk van Hem denkt, dan zult gij ook zekerlijk denken, dat gij zeer geringe en slechte gedachten van Hem hebt, en gij zult overreed zijn, dat gij niet genoeg van Hem denken kunt. Dit zijn zo enige proefvragen, waardoor gij uw eigen hart voor de Heere kunt beproeven. Ik kan over al deze dingen niet verder uitweiden; en ik moet bekennen, dat het duizendste gedeelte nog niet gezegd is, hetwelk over deze tekst gezegd kon worden. Want gelijk de ganse Schrift van CHRISTUS getuigt, hetzij direct of indirect, zo zou ik de ganse Schrift kunnen doorwandelen, en u dan gedurig vragen: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* in overeenkomst met hetgeen van Hem getuigd wordt in deze of gene plaatsen van de Schrift.

Deze leer zou verder toegepast kunnen worden bij wijze van beklag over alle verachters van CHRISTUS, welke óf op een wettische grond staan, betrouwende op zichzelf en op hun eigengerechtigheid, of welke CHRISTUS en Zijn ordonnantiën verachten, die de plaats des tabernakels Zijner eer niet liefhebben, die hun vereniging met CHRISTUS uitstellen, die de bloem en de maagdom van hun genegenheden aan de wereld besteden, hun kostelijke zielen overgevend aan de begeerlijkheden en aan de onedele dingen van den tijd, en die zonder CHRISTUS voldaan en wel tevreden kunnen neersitten, Hem niet missende, hun noodzakelijkheid van Hem niet gevoelende, en die nooit naar vereniging en gemeenschap met Hem uitzien. o! vanwaar komt het toch, dat gij CHRISTUS alzo veracht?

Helaas! Het komt door uw onkunde van Hem, en door uw ongeloof in Hem, dat gij gedaante noch heerlijkheid in Hem ziet, waarom gij Hem bekeren zoudt. Want de God dezer eeuw heeft uw zinnen verblind, namelijk der ongelovigen, opdat hen niet bestiale het licht van het heerlijke Evangelie van CHRISTUS, Welke het beeld Gods is. Overweegt gij wel eens, in welk een ellendige staat gij zijt, terwijl gij CHRISTUS aldus veracht, en zo weinig van Hem denkt? Gij zijt onder een naderend gevaar van tijdelijke oordelen; want God kan in Zijn heilige voorzienigheid zich zeer gevoelig tonen over het ongelijk, dat gij aan Zijn eigen Zoon komt te doen, waarom Hij ook uw huis kan woest laten. Gij ligt ook open voor geestelijke oordelen en wel dezulken, waarvan men leest: "Maak het hart dezes volks vet, en maak deszelfs oren zwaar, en sluit deszelfs ogen opdat het niet zie met! zijne ogen, noch met Zijne oren hore, noch met zijn harte versta, noch zich bekere en Hij het geneze". En dan tenslotte hebt gij Gods eeuwigen toorn te wachten, en het eeuwige verderf van voor Zijn aangezicht; want: "die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden".

VIERDE GEBRUIK VAN VERMANING EN VAN BESTIERING

Laat ik u nu verder eens een woord van vermaning voordragen. O zoekt toch, dat de Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van CHRISTUS aan u geschonken moge worden, opdat gij, Zijn heerlijkheid aanschouwende, in uw gedachten van CHRISTUS veranderd, en tot hoogachting van Hem gebracht moogt worden; en dat gij thuis moogt komen met de Roos van Saron in uw schoot, dat is met CHRISTUS in uw harte.

Eilieve, zeg mij eens, acht gij het wel de pijn waard, CHRISTUS te ontvangen en te omhelzen, eer gij heengaat?

Zegt gij : "Ik kan niet geloven, ik kan mij niet bekeren, ik kan niet treuren over mijn zonden, ik kan niet bidden en ik kan geen ware gehoorzaamheid volbrengen; en omdat ik geen genade of kracht heb, om iets te kunnen doen, zo ben ik moedeloos?" Ik moet het u zeggen, O zondaar! wanneer gij denkt dat de godsdienst een grote en moeilijke zaak is, uw kracht ver te boven gaande, en wanneer gij daarom moedeloos gaat neerzitten, dat gij niet recht van CHRISTUS denkt, maar integendeel dat gij meent, dat gij zelf de fontein zijt waaruit al die goede dingen voortvloeien moeten.

Het is de Wet, welke een zondaar moedeloos maakt, ja, die alle Christenloze zondaren naar de hel vervloekt. Maar het Evangelie geeft aan zondaren niet de minste stof tot moedeloosheid, maar integendeel, het moedigt hen veeleer alleszins aan. Mo-gelijk hoort gij ons, leraren, dikwijls afgaan op de meest evangelische teksten, die wij kunnen uitvinden. En wanneer wij het geloof verklaren, dan doen wij een verhaal, hoeveel dingen het al insluit; als daar zijn: het verlaten van de zonden, het volbrengen van de plichten en het betrachten van een algemene gehoorzaamheid. Doch ik moet u zeggen, wat ook deze vruchten des geloofs zouden mogen zijn, welke de Heere daaruit doet voortkomen, dat nochtans het geloof zelf een grote verborgenheid is. Al wat gij daarom van ons hoort, hetwelk u van de vraag: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* afleidt, houdt dat vrij verdacht. Ik zeg u, in des Heeren Naam, dat te geloven niets anders insluit, dan CHRISTUS, voor alles wat gij nodig hebt, aan te nemen; het is een denken, dat gij niets hebt en niets doen kunt, maar dat Hij alles heeft en alles doen kan; en dat gij Hem daarom voor alles moet aannemen.

Gij denkt, dat gij niet geloven kunt; het is wèl gedacht; maar: *wat dunkt u van den CHRISTUS?* Indien gij denkt, het geloof uit uw eigen ingewanden voort te brengen, dan denkt gij onwaardig van CHRISTUS, welke de Auteur is van het geloof, alsook van Zijn Vader, die de Gever daarvan is.

Gij denkt, gij kunt u niet bekeren; het is waar; maar: *wat dunkt u van den CHRISTUS?* Indien gij de bekering uit uzelf wilt voortbrengen, dan denkt gij onwaardig van CHRISTUS, welke door de rechterhand Gods verhoogd is, om de bekering te geven.

Gij denkt, gij kunt deze of gene plichten niet doen, waartoe gij geroepen wordt doch: *Wat dunkt u van den CHRISTUS?* Indien gij op uzelf, en op uw eigen bekwaamheden blijft zien, dan zult gij nooit enig goed werk kunnen doen; ja gij denkt onwaardig van CHRISTUS, Welke gezegd heeft: zonder Mij kunt gij niets doen, maar door Mij, welke u kracht geeft, vermoogt gij alle dingen. Wanneer gij denkt, dat gij deze of gene dingen in u niet bevindt, dan wordt gij soms moedeloos. Doch dat is ongelooft; want het geloof is gelegen in deze gedachte: Wat, ben ik in CHRISTUS? . "Men zal van mij zeggen: (niet alleen woordelijk met de mond, maar ook gelovig met het hart) gewisselijk in de Heere heb ik gerechtigheid en sterkte". Omdat nu uit de mond van twee of drie getuigen alle woord bestaat, zo wordt ook in dit hoofdstuk driemaal de uitdrukking: "In den Heere" gevonden: "Israël zal verlost worden in den Heere", of door den Heere; "In den Heere zullen gerechtvaardigd worden, en zich beroemen, het ganse zaad Israëls" en: "In den Heere heb ik gerechtigheid en sterkte". Indien gij maar eens gebracht wordt tot deze gelovige gedachten, te weten: In den Heere heb ik gerechtigheid, In den Heere heb ik sterkte, en In den Heere heb ik de zaligheid en alles, dan zult gij het werk zeer licht bevinden, en dan zal alles welgaan.

Gijlieden, die daartoe niet gebracht kon worden, om veel van CHRISTUS te denken, o! bidt God, of misschien u de gedachten uws harten vergeven mochten worden. Terwijl gij nu niets van Hem denkt, overweegt dan eens, wat gij eens van Hem denken zult, ten dage der bezoeking, wanneer de consciëntie ontwaken zal "ten dage der verwoesting" en ten dage des doods, alsook in d dag des oordeels. Wat zult gij van Hem denken, wanneer gij Hem zien zult op de rechterstoel, en als gij Hem dat vreselijke vonnis horen uitspreken: "Gaat weg van Mij, gij vervloekte".

Gewis, gij zult alsdan vreselijke gedachten van Hem hebben, indien gij nu niet gebracht kunt worden tot hoge gedachten van Hem; terwijl Hij gekomen is, niet om te verderven, maar om te behouden.

Maar gij, gelovigen, die Hem hoogacht, welke hoge gedachten gij nu ook van Hem hebben moogt, wat zult gij van Hem denken in die dag, wanneer Hij, die uw leven is, geopenbaard zal worden, en wanneer gij met Hem geopenbaard zult worden in heerlijkheid?

O! Wat zult gij van Hem denken, wanneer Hij het vonnis van vrijspraak over u zal uitspreken en tot u zeggen: "Komt gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van vóór de grondlegging der wereld?" O! Wat zult gij denken van Zijn paleis, van Zijn oppassers, van Zijn troon, van Zijn kroon en van Zijn heerlijkheid?

Nu wilde ik u, die veel van CHRISTUS denkt en Hem hoogacht, nog verder deze raad geven:

Eerst. Laat toch uw hoogachting voor Hem blijken:

1. in haar trappen; zodat gij Hem hoogacht boven alle andere dingen, en boven al uw vrienden; want: die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig. Onze liefde tot hen, moet in haat veranderen, wanneer zij in tegenstelling komt met CHRISTUS; want: zo iemand achter Mij wil komen, en hij haat niet vader en moeder, die is Mijns niet waardig. Wij moeten Hem liefhebben boven alle wereldse voordelen, ja boven het leven zelf: "Zij hebben hun leven niet liefgehad tot den dood toe" de pijn van hun liefde was sterker, dan de pijn van de dood.

2. Door haar gevolgen, als daar zijn:

a. De begeerte, om met Hem om te gaan en te verkeren. Indien gij veel van CHRISTUS denkt, dan zult gij Zijn gezelschap ook begeren in al Zijn ordonnantiën, en gij zult Hem zoeken in Zijn tempel, enz.

b. Geen mededinger nevens Hem toe te laten, maar te zeggen: Wat heb ik meer met de afgoden te doen! enz.; en vervolgens aan al de andere liefhebbers de schop geven.

c. Sympathie en medelijden; lijdende in alles, waarin Hij lijdt.

d. Gedurig op Hem te denken en op Hem te leven; gelijk die vrouw deed, welke het stof van haar gestorven man dagelijks met haar drank vermengde; alzo moest gij ook dagelijks door het geloof het vlees eten, en het bloed drinken van den Zoon Gods.

Ten tweede. Doet toch alles, wat gij kunt, om ook anderen, ware het mogelijk, zoveel van CHRISTUS te doen denken, als gij doet; en dat wel:

1. door Hem aan te prijzen, en door aan anderen veel van Zijn schoonheid te verhalen, opdat zij zich ook verwonderen mogen over Hem. Ziet tot dat einde eens naar de praktijk van de Kerkbruid in dezen, Hoogl. 5; alsook, welken invloed zulks had op de dochters van Jeruzalem, hoe zij ook begonnen met hoge gedachten van Hem te krijgen, en naar Hem te zoeken. O! wil Hem dan veel aan uw huisgezinnen aanprijzen en aan uw naasten.

2. Door Zijn evangelie te versieren, om daarin waardig voor Hem te wandelen en door Zijn liverij te dragen. Het is de eer eens heren, wanneer hij goede dienstknechten heeft, die wèl en sierlijk uitgedost zijn, want men zal veel van zulk een heer denken, die zulke knechten heeft. O, hoe verkondigt dat de eer van CHRISTUS, wanneer degenen, welke Hem belijden, ook uitmunten in Godzaligheid!

Met één woord: Laat uw licht also schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken, en veel van CHRISTUS denken.

O! laat dan uw harten steeds van Hem denken, uw leven Hem steeds verheerlijken, en uw monden steeds van Hem spreken. Hier is een fontein voor geestelijke samensprekingen, wanneer gij gelegenheid hebt om met iemand te verkeren en te spreken van die grote plechtigheid, waarvan gij heden getuigen zijt.

Of zo iemand u vragen mocht: "wat was des leraars tekst?" dan hebt gij een schone gelegenheid tot geestelijke samenspreking, want gij kunt hem, als het ware, de tekst niet zeggen, zonder hem tevens de vraag te doen: "Wat dunkt u van den CHRISTUS?"